

"ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ"

ΔΕΛΤΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΕΩΣ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΕΤΟΣ ΙΒ'

ΤΕΥΧΟΣ
102

ΜΑΡΤΙΟΣ 1985

Γραφεία: Οδός Μαυρομιχάλη 7 Αθήνα 106 79
Τηλ. 36.21.651 - 65.99.783

ΑΘΗΝΑ 1985

Γεφύρι Κόκορη

ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
(ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟ ΚΟΜΙΤΑΤΟ)
1906

ΠΑΝΑΓ. ΔΑΓΚΛΗΣ
Ύπαρχηγός Γενικού Έπιτελείου
Πρόεδρος
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΟΥΜΑΣ
Γεν. Διευθυντής ΣΠΑΠ
Σ. ΣΠΥΡΟΜΙΛΙΟΣ
Άρχηγός Χειμάρρας
ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΜΕΛΑΣ
Άνθυπίαρχος
ΧΑΡ. ΔΙΑΜΠΕΗΣ
Άνθυποπλοίαρχος
ΧΡ. ΧΡΗΣΤΟΒΑΣΙΛΗΣ
Λόγιος
ΜΙΛΤ. ΠΑΝΤΑΖΗΣ
Ύφηγητής Πανεπιστημίου
ΧΡ. ΧΡΟΝΗΣ
Ύπολοχαγός Οικονομικού
ΠΕΡ. ΚΑΡΑΠΑΝΟΣ
Δικηγόρος
ΧΡ. ΜΑΛΑΜΟΣ
Ταγματάρχης Μηχανικού
ΓΕΩΡΓ. ΓΑΓΑΡΗΣ
Δημοσιογράφος
ΑΥΓ. ΑΒΕΡΩΦ
Πολιτευτής

ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
(ΑΝΑΣΥΣΤΑΣΙΣ)
1934

Έπίτιμος Πρόεδρος
ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΡΙΚΚΑΛΙΝΟΣ
Όμότιμος Καθηγητής
του Πανεπιστημίου Αθηνών
Άκαδημαϊκός

ΔΙΑΤΕΛΕΣΑΝΤΕΣ ΠΡΟΕΔΡΟΙ

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΒΛΑΧΟΣ
Ό από Ίωαννίνων Αρχιεπίσκοπος
Αθηνών και πάσης Ελλάδος
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΟΥΜΑΣ
Γεν. Διευθυντής ΣΠΑΠ
ΑΝΤΩΝΙΟΣ Κ. ΠΑΛΗΣ
Στρατηγός
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΜΠΑΛΑΝΟΣ
Άκαδημαϊκός
ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΚΑΛΛΙΑΦΑΣ
Καθηγητής Πανεπιστημίου
ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΡΙΚΚΑΛΙΝΟΣ
Άκαδημαϊκός
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΒΑΒΑΡΕΤΟΣ
Δικηγόρος - Δημοσιογράφος

“ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ” ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΙΣΤΟΡΙΑ - ΛΟΓΟΓΡΑΦΙΑ - ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΙΑ - ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΒΡΑΒΕΙΟΝ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ
ΓΡΑΦΕΙΑ: δόδός Μαυρομιχάλη 7
ΑΘΗΝΑ Κ.Α. 10679
ΤΗΛ. 36.21.651

Ύπεύθυνος σύμφωνα με τό Νόμο:
ΑΛΕΞ. Χ. ΜΑΜΜΟΠΟΥΛΟΣ
Άγία Παρασκευή Άττικής - Τερψιθέας 64
Κ.Α. 15341
Τηλ. 6599.783

Τυπώνεται και αποστέλλεται με αυτοπροαί-
ρετη συνδρομή 500 δραχμών τό χρόνο.

Ή «Ήπειρωτική Έταιρεία» διαθέτει παλιά
τεύχη του Δελτίου της και αντίτυπα των δια-
λέξεων της.

Φωτοστοιχειοθεσία: Α. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΗΣ
Μαυρομιχάλη 7, Άθήνα - Τηλ. 36 36.325

"ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ"

ΔΕΛΤΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΕΩΣ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΕΤΟΣ ΙΒ'

ΤΕΥΧ.
102

ΜΑΡΤΙΟΣ 1985

Γραφ.: Μαυρομιχάλη 7 - 106.79 'Αθήνα
Τηλ. 36.21.651 - 65.99.783

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελ.
Πρόσκληση σέ ὀμιλία	97
Βιογραφικά ὀμιλητῆ Κ. Γ. Κα- σίνη	99
Ἐλευθ. Σπυροπούλου. Τὸ Ἡ- μερολόγιο ἑνὸς Διμοιρίτη	100
Μάνθου Κ. Οἰκονόμου. Δημή- τριος Καραστάτης	105
Σωκρ. Γκιώκα. Ὁ Χαντζῆς τῆς 'Αρίνιστας	109
Κων. Ντούλα. Σφαγὴ περιστε- ριῶν	112
Γιώργ. Σταμάτη. Πρωτευου- σιάνικη βουλμία - Ἡπειρω- τικὴ λεβεντιά	114
Πέτρ. Σκουτέλα. Ὁ Νερόμυλος	117
Ἄναστ. Παπαγγέλη. Ἄξιο Ἡ- πειρωτάκι	119
Εὐαγ. Παγούνη. Βοστίνα- Δολὸ	120
Τζένης Παπαϊωάννου. Τῆς Ἄρ- τας τὸ γιοφύρι (ποίημα)	122
Ὁ Μενούσης	123
Εὐριπ. Γιαννακοῦ. Ὁ Σεβντα- λῆς	125
Στάθ. Λαμπρίδη. Γιάννης Σα- ραλῆς (νεκρολογία)	126
Τῆς Συντάξεως. Ἐσωτερικὴ Ζωὴ καὶ Κίνησις	128
Βιβλιογραφικά	138

ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ

Ἡ «Ἡπειρωτικὴ Ἐταιρεία» ὁρ-
γανώνει τὴν 29ην Ἀπριλίου 1985,
ἡμέραν Δευτέραν καὶ ὥραν 7.30'
μ.μ. εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν τῆς
Ἐρχαιολογικῆς Ἐταιρείας, Ἐλευθ.
Βενιζέλου 22 - Ὀμήρου, τὴν ἕκτην
κατὰ σειρὰν πνευματικὴν ἐκδήλω-
σιν τῆς περιόδου 1984-1985.

Κατ' αὐτὴν, μετ' εἰσήγησιν τοῦ
Προέδρου θὰ ὀμιλήσῃ ὁ κ. Κων-
σταντῖνος Γ. Κασίνης,
Διδάκτορας τῆς Νεοελ-
ληνικῆς Φιλολογίας τοῦ
Πανεπιστημίου Θεσσα-
λονίκης, με θέμα:

Εἰρηναῖος Ἀσώπιος
(1825-1905) - Ἀκμὲς τοῦ
βίου καὶ τοῦ ἔργου
τοῦ.

Παρακαλοῦμεν ὅπως εὐαρεστη-
θῆτε νὰ τιμήσετε τὴν Ἡπειρωτικὴν
ἐκδήλωσιν μετ' τὴν παρουσίαν σας.

ΕἰΣΟΔΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΑ.

Ὁ Πρόεδρος

ΑΛΕΞ. Χ. ΜΑΜΜΟΠΟΥΛΟΣ

Ὁ Γεν. Γραμματεὺς

ΣΤΑΘ. Δ. ΛΑΜΠΡΙΔΗ

Ὁ Κοσμητὴς

ΕΥΘ. ΝΙΚΟΝ

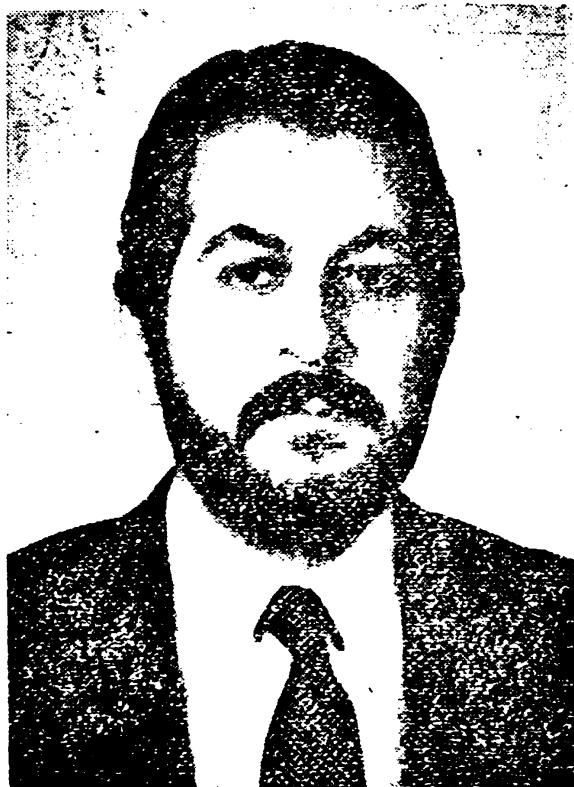

ΗΡΟΜΑΧΟΙ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ

Μ. Μπρούσαρης, Κόστος Τζαβέλλας, Λάμπρος Βέτικος, Γεώρ. Καραϊσκάκης.

Κ. Γ. Κασίνης

Ο Κ. Γ. Κασίνης γεννήθηκε στην Κάτω Ζώδια της Κύπρου το 1943· στη γενέτειρά του τελείωσε τη στοιχειώδη εκπαίδευση. Τα γυμνασιακά μαθήματα παρακολούθησε στο Έλληνικό Γυμνάσιο Μόρφου, απ' όπου άπεφοίτησε με άριστα το 1962. Το καλοκαίρι του ίδιου έτους έγκαταστάθηκε στην Άθήνα και γράφηκε στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Άθηνων· φοίτησε κανονικά τέσσερα χρόνια (1961—1966) και πήρε το πτυχίο το 1967 με λίαν καλώς. Παράλληλα σπούδασε ξένες γλώσσες (άγγλικά - γαλλικά) και Κλασική Μουσική άπό το 1962—65 (Ίστορία και Μορφολογία της Μουσικής, Άρμονία και Άντίστιξη, κλασική κιθάρα και πιάνο) στο Έλληνικό Ώδειο· το 1965 πήρε πτυχίο Ώδικής με άριστα.

Το 1967—1968 υπηρέτησε ως έφεδρος άνθυπολοχαγός τη στρατιωτική του θητεία. Το 1968—1969 δίδαξε νεοελληνική λογοτεχνία στο άγγλικό Κολλέγιο THE GRAMMAR SCHOOL (Λευκωσία). Τήν τριετία 1969—1972 δίδαξε Φιλολογία στην

Ίδωτική Μέση Εκπαίδευση (Άθήνα).

Το 1969 άρχισε ή έπιστημονική συνεργασία του με το Γ. Κ. Κασιμπαλη που κράτησε ως το θάνατο (1978) του ισόβιου προέδρου του «Ίδρύματος Κωστή Παλαμά». Η συνεργασία με το Ίδρυμα έξακολουθεί ως σήμερα.

Άπό το 1972 άνήκει στο έπιστημονικό προσωπικό της Άκαδημίας Άθηνων. Το 1981 άναγορεύθηκε διδάκτορας της Νεοελληνικής Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης με άριστα παμψηφεί. Άσχολείται ιδιαίτερα με τη νέα ελληνική λογοτεχνία και γλώσσα και τη συγκριτική φιλολογία.

Κυριότερα δημοσιεύματα· (α) α ύ-
(ΣΥΝΕΧΕΙΑ στη σελίδα 116)

ΤΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΕΝΟΣ ΔΙΜΟΙΡΗΤΗ

ΤΟΥ ΕΛΕΥΘ. ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΥ

Συνταγμαάρχου Π. Δ.

(ΣΥΝΕΧΕΙΑ προηγούμενου και
ΤΕΛΟΣ)

26η ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1940

Ἡ ἡμέρα εἶναι πολὺ καλή. Ἀπ' ἐδῶ διακρίνομε στὰ βουνὰ τῆς Δροπολης νὰ διεξάγωνται σφοδρὲς μάχες. Οἱ Βουλευαράτες θάφονται σήμερα μὲ τὸ αἷμα τῆς Ἐλευθερίας. Εἰς τὰ ὑψώματα τῆς Κακαβιάς ἐπίσης τὰ ἴδια.

Κατὰ τὰς 5 μ.μ. βλέπομε εἰς τὸ ὕψωμα Μπουράτο — εἶναι ἀνωθεν τῆς Ἐπισκοπῆς — νὰ ρίπτωνται χειροβομβίδες ἀφθονες. Δὲν ξέραμε τί συμβαίνει, ἐὰν ἦσαν τμήματα δικὰ μας ἢ ὄχι, οὔτε ὑπῆρχε ἐλπίς νὰ μάθωμε. Μάθαμε ὁμῶς ἐκ τῶν ὑστέρων ὅτι ἦταν τὸ 11)15 Τάγμα.

Ἄλλὰ τί ἀπερισκεψία τοῦ ταγματάρχου! Ἐπειδὴ δὲν κατόρθωσε νὰ συνδεθῆ μὲ τὸ Σύνταγμα ἠναγκάσθη ὄχι ἀπὸ τὸν ἐχθρὸν, ἀλλὰ ἀπὸ φόβο, νὰ συμπτυχθῆ καὶ νὰ φθάσῃ πιὸ πίσω ἀπὸ τὶς Ποντικάτες. Πιὸ ἀφρων ἀπόφασις τῆς διοικήσεως καὶ τῶν μεγάλων δὲν ἠδύνατο νὰ παρθῆ. Ἐὰν ἐκράτει τὰς θέσεις καὶ ἐνισχύετο ἀκόμη δι' ἐνὸς τάγματος καὶ κατήρχετο πρὸς Ἐπισκοπὴν,

θὰ συνελαμβάνοντο περὶ τοὺς 7.000 αἰχμάλωτοι, οἵτινες εὕρισκοντο κυκλωμένοι εἰς τὴν Μπούναν. Θρίαμβος διὰ τὸ 15 Σύνταγμα. Γι' αὐτὸ μάλιστα λέγεται ὅτι ἀντικατεστάθη ὁ Διοικητὴς τοῦ τάγματος Καραμαλέγκος, ὁ Διοικητὴς τοῦ Συντάγματος Ρήγας καὶ ἀνέλαβε ὁ Κυριαζῆς, καθὼς καὶ ὁ ἀρχηγὸς τοῦ Πεζικοῦ Δρὲς καὶ ἀναλαμβάνει ὁ Γιατζῆς. Εἰς τὰς 5.30' μ.μ. δεχόμεθα μιὰ σφοδρὰ ἀντεπίθεσιν ἀπ' τὸν ἐχθρὸν τὴν ὁποία ἀπεκρούσαμεν ἀνευ οὐδενὸς θύματος ἢ τραυματίου. Ἐνῶ διὰ τὸν ἐχθρὸν ἐστοίχισε ἀκριβὰ. Τὸ θράδυ ἐφάγαμε μιὰ ὥρα ἰσχυρὰ πίττα ὅπου τὴν ἔφερε ὁ ὑπῆρης ἀπὸ τὴν ἀδελφὴ μου.

27η ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ

Ὁ καιρὸς εἶναι ἴδιος μὲ τὸν χθεσινόν. Τὰ πολυβόλα μας παρενοχλοῦν τὸν ἐχθρὸν ἀρκετὰ ὀπισθοχωροῦντα πρὸς Χρυσόδολην πιεζόμενον ἀπὸ τοὺς τσολιάδες ὅπου ἦσαν εἰς τὸ ἀριστερόν μας.

Αἰφνης ἐδέχθημεν σφοδρὸν πῦρ πυροβολικοῦ. Εἶχεν ὡς ἀποτέλεσμα τὸν σοβαρὸν τραυματισμὸν ἐνὸς λοχίου μου, τὸν θάνατον ἐνὸς στρατιώτου μου, τὸν τραυματισμὸν ἐνὸς

ήμιοιηγοῦ καὶ τὸν φόνον ἐνὸς μεταγωγικοῦ. Ἄντελήφθημεν ἀμέσως ὅτι δυστυχῶς ἦταν πυροβολικὸν δικό μας! Ἄκόμα μιὰ φορά διαπιστώνεται πόσο καλὸς ἦτο ὁ σύνδεσμος μεταξύ Πεζικοῦ καὶ Πυροβολικοῦ! Ἐπαναλαμβάνω καὶ μιὰ φορά ἀκίμη πῶς μόνον ὁ Θεὸς ἦταν μὲ τὸ μέρος μας καὶ μᾶς βοήθησε γιὰ τὶς νίκες μας. Εἶδαμε καὶ πάθαμε νὰ συνδεθούμε.

Τὸ ἀπόγευμα ἐδέχθημεν πάλιν ἀραιοὺς πολυβολισμοὺς ἀργὰ τὴν νύκτα ἐπανήλθεν καὶ ἡ ἄλλη διμοιρία, ὅπου εἶχε πάει ὡς στήριγμα πυροβολικοῦ. Μᾶς φέρουν ἀρκετὸ κονιάκ καὶ ἔτσι τὸ κρῦο ἀπόψε ἦταν λιγώτερο.

28η ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ

Ὁ καιρὸς καὶ σήμερα εἶναι πολὺ καλός. Διατασσόμεθα νὰ κινηθῶμεν πρὸς Ἀργυροχώρι - Ραντάτες. Αὕτῃ ἦταν ὅλη ἡ διαταγή. Μόνοι μας ἐλάθαμε σχηματισμὸν διπλῆς φάλαγγος, ὅπισθὲν μας ἤρχετο ὁ 10ος Λόχος καὶ ὁ 11ος πρὸς τὰ δεξιά. Ἦμουν εἰς τὸ δεύτερον κλιμάκιον τοῦ λόχου. Βαδίζαμε ἀπὸ πολὺ πυκνὰ δάση.

Γιὰ μιὰ στιγμή χάσαμε τὸν σύνδεσμὸν μας μεταξύ τῶν διμοιριῶν. Ἡ πρώτη εἶχε πάει πολὺ ἀριστερά, σχεδὸν πρὸς τὴν Χρυσόδολην. Συναντῶμε τὸν ταγματάρχην ὅστις μὲ σπασμωδικὰς κινήσεις μᾶς διατάσσει νὰ κινηθῶμεν γρήγορα, διότι «αὐτοὶ φεύγουν νὰ τοὺς πιάσωμε ὄλους ζωντανούς οὔτε μπάμ νὰ μὴ κάνωμε», τὸ ὄνειρό του ἦσαν οἱ αἰχ-

μάλωτοι.

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον διέλυσε καὶ τὶς διμοιρίες. Ἔτσι χωρὶς νὰ τὸ καταλάβω βρέθηκα στὸ πρῶτο κλιμάκιον τοῦ λόχου. Ὁ 10ος καὶ 11ος λόχος καθηλώνονται ἀπὸ τὸ πυροβολικόν. Μόλις φθάσαμε εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὑψώματος ὅπου δεσπόζει ἀνατολικῶς τοῦ Ἀργυροχωρίου βλέπω τρεῖς νὰ ἔρχονται πρὸς τὴν κορυφὴν — φαίνεται πῶς θὰ ἦσαν παρατηρηταὶ — διατάσσω ἀμέσως ἀκροβολισμὸν καὶ τὰ ὄπλοπολυβόλα νὰ βάλουν. Εἶδοποιῶ συγχρόνως καὶ τὸν Ράπτην ὅπου ἤρχετο δεξιά μου περὶ ἐμφάνισεως τοῦ ἐχθροῦ.

Ἐκ τῶν τριῶν φονεύεται ὁ εἰς οἱ δὲ ἄλλοι δύο ἐπέστρεψαν τροχάδην πρὸς τὰ χαρακώματα, ὅπου ἦσαν ἄνωθεν τοῦ Ἀργυροχωρίου. Ἐν τῷ μεταξύ ἔρχεται κι' ὁ Ράπτης καθὼς καὶ ὁ Βαιρδάκης καὶ κάνομε συγχρόνως ὅλοι πυρά. Ἐνα ὠραῖο θέαμα μᾶς ἔκανε νὰ ἐνθουσιασθῶμεν ἀμέσως. Βλέπαμε ἀπ' τὸ Ἀργυροχώρι νὰ φεύγουν ἀμέτρητοι ἐχθροί. Ἀπὸ τὰ χαρακώματα ἄρχισαν νὰ φεύγουν. Τὸ ὠραιότερα ἀπ' ὅλα ἦταν τὰ 12 πυροβόλα τῶν 105 χιλ. ὀρειβατικά, τὰ ὁποῖα τὰ ἐγκατέλειψαν οἱ πυροβοληταί. Τότε διατάσσομε «ἐφ' ὄπλου λόγῃ» ὅλοι, ἐκτὸς ἀπὸ μιὰ ὀμάδα δική μου, τὴν ὁποῖα ἄφησα νὰ μᾶς ὑποστηρίξει μὲ τὰ πυρά της καὶ ἐφορμοῦμε κατὰ τῶν χαρακωμάτων. Εἰς τὸ ἀντίκρυσμα τῆς λόγῃς ἄλλοι ἤρχισαν νὰ παραδίδονται καὶ ἄλλοι νὰ φεύγουν.

Ὅσοι ἦσαν φασίσται παρέμειναν

εις τὰς θέσεις των ρίπτοντες ἄφθονες χειροβομβίδες καὶ ὀλμοβόλα. Αὐτοὶ εὗρον τὸν οἰκτρὸν διὰ τῆς ξιφολόγητος θάνατον. Προχωρώντας, βλέπω μιὰ ιδιότροπη σκηνὴ χωρὶς νὰ ὑπολογίσω κανένα κίνδυνον μπαίνω μέσα καὶ βλέπω ἕναν ὑπολοχαγὸν καθὼς καὶ ἕναν ἀνθυπολοχαγὸν νὰ τρῶνε μαρμελάδα μετὸν ὑπὲρ τῶν τους. Ἡ πρώτη τους πράξι εἶναι νὰ σηκώσουν τὰ χέρια ψηλά καὶ νὰ ποῦν: «BONO GRECO». Ἀφοπλίζω τὸν ὑπολοχαγὸν καὶ τοὺς παραδίδω εἰς τοὺς στρατιώτας, ὅπου εἶχαν ἔλθει ἐν τῷ μεταξύ. Εἶχε ἕνα ὠραιότατον πιστόλι. Εἶχε καὶ δύο πυροβολικοὺς καθὼς καὶ μιὰ φωτογραφικὴ μηχανή, ἀπ' τὰ ὅποια δὲν θέλησα νὰ πάρω τίποτε. Πιο κάτω σ' ἕνα χαράκωμα βλέπω πέντε Ἴταλοὺς τοὺς ὁποίους χτυποῦσε ἕνας ἀπὸ τὴν διμοιρίαν μου μετὸν ὑποκόπανον καὶ τοὺς λυπήθηκα πολὺ διότι εἶχαν τὰ χέρια τους σηκωμένα. Ἔμαθα ὅμως ὅτι ἕνας ἀπ' αὐτοὺς τὸν εἶχε τραυματίσει μετὸ ξίφος του, ἐνῶ τοὺς πλησίαζε διὰ νὰ τοὺς αἰχμαλωτίσει.

Συγχρόνως ἀπὸ τὴν Μπούνα καὶ ἀπ' τὴν Ποντικάτες ἤρχισαν νὰ διαρρέουν καὶ τ' ἄλλα ἐχθρικά τμήματα. Προχωροῦμε καὶ φθάνομε ἐπάνω ἀπ' τὸ χωριό. Πολυβόλα καὶ ὄλμοι ἔχουν ἐγκαταλειφθεῖ μαζί μετ' ἄφθονα πυρομαχικά.

Ὁ 10ος λόχος ὅμως ποὺ ἔπρεπε νὰ μᾶς ἀκολουθεῖ ὡς ἐφεδρεία δὲν φαίνεται καθόλου. Καὶ τὸ χειρότερον, ὁ 11ος ποὺ ἔπρεπε νὰ καλύπτῃ τὸ δεξιὸν μας ἔχει μείνει τελείως πίσω. Ὅταν ὁ ἐχθρὸς εἶδε πῶς εἶ-

μεθα τόσο λίγοι καὶ δὲν πρόκειται νὰ ἔλθουν ἄλλοι, οἱ πῖο ψυχραῖμοι ἤρχισαν ν' ἀνασυγκροτοῦνται καὶ νὰ προχωροῦν πρὸς τὰ δεξιὰ μας. Κατέλαβον ἕνα χαράκωμα πῖο ψηλά μας καὶ μετὰ τὰ πολυβόλα ἤρχισαν νὰ μᾶς πλαγιοβάλλουν. Ὁλομοὶ καὶ πυροβολικὸ ἀπ' τοῦ Σκίπη ἤρχισαν κι' αὐτὰ τὴν δρᾶσιν τους. Ἀμέσως μετὸν Ράπτη ἀποφασίζομε νὰ ζητήσωμε ἐνίσχυση, ὁ δὲ Βαρδάκης τραυματίζεται καὶ ἀποχωρεῖ. Τάσσομε τὰ ὄπλα πολυβόλα εἰς τὸ χαράκωμα καὶ κάνομε πυρὰ. Τίποτε δὲν κατορθώνομε διότι ἡ ἐνίσχυσις δὲ φαίνεται. Φοβηθήκαμε μήπως κυκλωθοῦμε καὶ πάθομε τὰ ἴδια, ὅπου ἔπαθαν πρὸ ὀλίγου αὐτοί. Ἀναγκαζόμεθα νὰ συμπτυχθοῦμε σὲ κάτι βράχια πῖο ἐπάνω ἀπ' τὰ χαράκωματα. Ἐνῶ κατὰ τὴν προχωρησίν μας δὲν εἶχαμε οὐδένα τραυματίαν οὔτε θύματα, τώρα οἱ διμοιρίαι μας ἤρχισαν νὰ ἀποδεκατίζονται ἀπὸ τοὺς ὄλμους. Ἐνας ὄλμος πέφτει μέσα εἰς τὸ χαράκωμα, τρία μέτρα σχεδὸν ἀπὸ ἐμένα. Ἐναν δυστυχῶς τὸν κατακομματιάζει τελείως, ἐγὼ τίποτε δὲν ἔπαθα. Μόνον ὁ κρότος μετ' ἔκανε νὰ μὴν ἀκούω τίποτε. Θεοῦ βοήθεια. Ἐκίνα τὸ σταυρὸν μου καὶ πῆγα κι' ἐγὼ πίσω ἀπ' τὰ βράχια. Ὡς ἐκ θαύματος σώθηκα ἀκόμη μιὰ φορὰ ἀπ' τὴν κόλασιν τοῦ πυρός.

Μόλις φθάσαμε στὰ βράχια ἤλθε καὶ ὁ λοχαγὸς μας. Τοῦ ἀναφέραμε πῶς εἶχε ἡ κατάστασις, ὅτι μιὰ ἀντίστασις ὑπάρχει στὰ δεξιὰ μας, καὶ ὅτι τὰ πυροβόλα εὐρίσκονται μεταξύ ἡμῶν καὶ τῶν ἀν-

πτάλων. Ἀνασυγκροτῶ τὴν διμοιρία, βλέπω ὅτι εἶχα 23. Οἱ 5 τραυματίσθηκαν, ἓνας ἐφονεύθη, ἄλλοι πῆγαν στοὺς αἰχμαλώτους.

Πυρομαχικὰ σχεδὸν δὲν εἶχα τίποτε. Σὲ λιγάκι ἦλθε καὶ ὁ Ἐξάρχου. Ἐντυπωσιασμένος κι αὐτός - ἀπ' ὅλη τὴν κατάστασι, λέει νὰ ξαναεπιτεθοῦμε. Ἐγὼ δὲν συμφωνῶ, γιατί εἴμεθα λίγοι πάλι καὶ μάλιστα χωρὶς πυρομαχικὰ αὐτὴ τῆ φορά. Τὸν ἀκολουθεῖ ὁ Ράπτης μαζί με τὸν ἐπιλοχίαι ὡς διμοιρίτης στὴ θέσι τοῦ Βαρδάκη. Σὲ λιγάκι ἐπιστρέφει ὁ ἐπιλοχίας σοβαρῶς τραυματισμένος καὶ κομμιά δεκαριά ἀκόμη τραυματία, καθὼς καὶ 4 θύματα. Ἐπέστρεψαν καὶ οἱ ἄλλοι ἔπειτα ἀπὸ σκληρὸν ἀγῶνα Ὡς ἐνίσχυσις φθάνει μιὰ διμοιρία τοῦ 10ου λόχου!!

Καὶ ὅλες αὐτὲς τὶς ἀποφάσεις, τὶς ἔβγαζαν εὐκολα χιλιόμετρα πίσω, χωρὶς νὰ θρῖσκωνται κάπου κοντὰ γιὰ νὰ διαμορφώσουν μιὰ σαφῆ ἀντίληψι τῆς καταστάσεως.

Τὸ λυπηρότερον ἦταν ἀπὸ τὴν διμοιρίαν αὐτὴ τοῦ 10ου λόχου νὰ μείνουν 20 μόνον, οἱ ἄλλοι νεκροὶ καὶ τραυματία. Παραμείναμε ἐκεῖ μέχρι τὶς 2 μ.μ. Ἐνας ἀνθυπασπιστῆς τῶν πολυβόλων μᾶς φωνάζει νὰ πάμε πίσω. Αὐτὸ μᾶς ἐξέπληξε γιατί δὲν ὑπῆρχε κανενας κίνδυνος. Ἀνασυγκροτήσαμε τὸν λόχον καὶ βλέπομε ὅτι εἶχαμε 27 τραυματίες καὶ 6 νεκρούς!

Δύο λόχοι τσολιάδες ὅπου ἦλθαν νὰ μᾶς ἐνισχύσουν διαλύονται ἀπὸ τὸ βαρὺ ἐχθρικό πυροβολικό. Ἡ ὕ-

κτα πλέον πλησιάζει. Ὁ λόχος πῆγε εἰς τὴν ἔδραν τοῦ τάγματος διὰ νὰ ξεκουραστῆ. Ἐξαντλημένοι τελείως ἀπ' τὸν σκληρὸν ἀγῶνα κοιμηθήκαμε ξένοιαστα, καίτοι στὰ μάτια μας εἶχαμε τὶς φάσεις τοῦ ἀγῶνος.

29η ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ

Ὁ καιρὸς εἶναι καλός. Συμπληρώνομε τὸν λόχον εἰς πυρομαχικὰ καὶ χωρίζομε τὶς διμοιρίες διὰ κάλυψιν ἀπὸ τὰ ἀεροπλόνα. Ὅλη τὴν ἡμέρα τὴν περάσαμε ἡσυχᾶ, ἀναπαυόμενοι. Τὸ θράδυ ἔκανε πολὺ κρύο.

30η ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ

Ὁ καιρὸς εἶναι θροχερός. Διατάσσεται ὁ λόχος μας νὰ μεταθῆ ἄνωθεν τοῦ Ἀργυροχωρίου. Ὁ 10ος καὶ δύο λόχοι τοῦ 16 Συντάγματος ἐκτελοῦν ἐπίθεσιν κατὰ τοῦ ὑψώματος 669 (Ραντάτες), ἧτις ἀποτυγχάνει. Σὲ μιὰ μικρῆ σκηνῆ - οἱ τρεῖς μας μαζί με τοὺς ἵπποκόμους μας ξημερώσαμε στὸ πόδι, ἐνῶ ἡ βροχὴ ἔπεφτε ραγδαίως.

1η ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ

Ὁ καιρὸς ἐξακολουθεῖ ὁ ἴδιος. Διατάσσονται δύο διμοιρίες τὸ ἀπόγευμα νὰ μεταθοῦν διὰ τὴν νέαν ἐπίθεσιν ἐναντίον τοῦ 669. Μένω ἐγὼ εἰς τὴν ἔδραν τοῦ λόχου. Οἱ διμοιρίες οἱ ἄλλες δὲν κατάρθωσαν νὰ συνδεθοῦν με τὸν ἄλλον λόχον καὶ ἐπιστρέφουν τὴν νύκτα καταβρεγμένοι. Περάσαμε καὶ ἀπόψε μιὰ φοβερὴ νύκτα.

2α ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ

Ὁ καιρὸς εἶναι πάντοτε ὁ ἴδιος, βροχερὸς καὶ ψυχρὸς. Εἰς τὰς 12.30' μ.μ. παύει ἡ βροχὴ καὶ διατάσσεται ὄλος ὁ λόχος νὰ μεταβῆ ὡς ἐφεδρεία διὰ νέαν ἐπίθεσιν. Δυστυχῶς ἡ διοίκησις ἀκόμη ἐπιμένει διὰ ἐπίθεσιν ἐναντίον τοῦ ὕψ. (669) τελείως ὀχυρωμένου καὶ ἀποκρήμνου, ἔχοντας τὴν ἐντύπωσιν ὅτι εἶναι ζήτημα ἐὰν ὑπάρχουν τρία ὀπλοπολυβόλα. Καὶ τοῦτο διότι ἀντιλαμβάνονται τὴν κατάστασιν μὲ τὰ κιάλια τοὺς εὐρισκόμενοι χιλιόμετρα πίσω.

Εἶναι ἡ ὥρα 11 μ.μ. Πληροφοροῦμεθα ὅτι οἱ δικοὶ μας κατέλαβον τὰ πρῶτα χαρακώματα μὲ πολλὰς ἀπωλείας. Ἰδίως εἰς ἀξιωματικούς. Ὁ λόχος ἐπιστρέφει εἰς τὴν ἔδραν τοῦ τάγματος. Ἡ βραδυὰ εἶναι πολὺ παγερῆ, κοιμόμαστε χωρὶς κουβέρτες.

3η ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ

Ἀπ' τὸ πρῶτὶ φαίνεται πὼς θὰ ἔχωμε καλὴ ἡμέρα. Πυρετὸ εἶχα ὅλη τὴν νύκτα. Καὶ αὕτῃ τὴν φορὰ ἔπρεπε νὰ πάει μιὰ διμοιρία εἰς ἐνίσχυσιν τοῦ 10ου λόχου διὰ νὰ καταληφθῆ καὶ ἡ κορυφὴ τοῦ 669. Διατάσσεται ὁ Ρ..., ἀλλὰ αὐτὸς προσποιεῖται ἀσθένεια. Ἦλθε ἡ σειρά μου. Δέχομαι καίτοι ἤμουν πραγματικὰ ἄρρωστος. Ὅλοι μας γνωρίζομε ὅτι λίγες ἐλπίδες ὑπῆρχαν γιὰ νὰ γυρίσωμε ἀπ' αὕτῃ τὴν ἐπίθεσιν.

Ξεκινοῦμε ἀλήθεια ὄλοι μὲ κάποια ἀπογοήτευσιν. Μόλις φθάσαμε συναντῶ τὸν διοικητὴν τοῦ 10ου λόχου καὶ τίθεμα ὑπὸ τὰς διαταγὰς του. Τίθεμαι εἰς τὸ πρῶτον κλιμά-

κίον τοῦ λόχου καίτοι ἡ διαταγὴ τοῦ τάγματος ἦτο νὰ μείνω ἐφεδρεία τοῦ λόχου, ἀλλὰ δὲν τὴν ἐγνώριζα. Δίδεται ἡ ὥρα τῆς ἐξορμήσεως καὶ καταλαμβάνομε θέσεις μάχης. Ἐπειτα ἀπὸ μιὰ ἀραιὰ παραπειστικὴ βολὴ πυροβολικοῦ ἰδικοῦ μας, ὁ λοχαγὸς πίσω ἀπὸ ἓνα θράχον δίδει τὸ σύνθημα τῆς ἐξορμήσεως. Ἡ ἀπόστασις τοῦ στόχου δὲν ἦταν περισσότερα ἀπὸ 200—250 μέτρα. Ἐξορμᾷ μόνον ἡ διμοιρία ἡ δική μου, μένουσιν πίσω ἀπὸ τὶς πέτρες καὶ φωνάζουν «ἀέρα».

Μόλις ἐπροχώρησα 50 περίπου μέτρα καὶ εἶδα ὅτι οἱ ἄλλοι παρέμειναν εἰς τὰς θέσεις των διέταξα τοὺς δικοὺς μου νὰ μείνουν ἐκεῖ ὅπου εὐρίσκονται. Ἐν τῷ μεταξύ ἐξεδηλώθη ἓνας φοβερὸς φραγμὸς ἀπὸ πολυβόλα καὶ ὀπλοπολυβόλα ἐχθρικά, καθὼς καὶ ὀλμοβόλα.

Τοὺς διατάσσω ἔπειτα καθ' ἓνας σιγὰ - σιγὰ νὰ πάει στὴν ἀρχικὴ τοῦ θέσιν. Ἐνας ὄλμος ἔσκασε τελείως πλησίον μου, εὐτυχῶς εὐρέθη εἰς θέσιν πρηνοῦς καὶ μόνον οἱ πέτρες ὅπου ἔπεσαν μὲ ἔτραυματίσαν ἐλαφρῶς. Ἐνας πρόχειρος ἀπαισιογισμὸς τῆς φοβεράς αὐτῆς ἐξορμήσεως, ἀποφέρει 7 τραυματίες καὶ 1 φονευθέντα. Γι' αὐτὸν λυπήθηκα πάρα πολὺ. Ἦταν ἓνας ἀπὸ τοὺς καλλιτέρους στρατιώτας τοῦ λόχου, ἂν ὄχι τοῦ Τάγματος. Ψύχραιμος, σκοπευτῆς ἀριστος, πειθαρχικώτατος καὶ νιόπαντρος.

Τὸ ἀπόγευμα νέα διαταγὴ, τοῦ Μεράρχου αὕτῃ τῇ φορὰ, ἐπιθέσεως. Τοὺς εἰδοποιῶ ὅμως κανεὶς τώρα νὰ μὴν κινηθῆ ἀπὸ τὴν θέσιν του. Ἐνας λοχαγὸς τοῦ 36 Συντάγμα-

τος τεθείς ἐπικεφαλῆς μιᾶς δ:μοι-
ρίας πίπτει ἀπὸ ἐχθρικὸν πολυβό-
λον. (Μαυραγάνης ὀνόματι). "Ε-
πειτα ἀπ' αὐτὴν τὴν τελευταίαν ἀ-
ποτυχίαν δίδεται διαταγὴ ἀμύνης,
ἀπὸ τὴν ὑπολωρίδα μας. Τῆ νύκτα
ἀκοῦμε τὴν σκαπάνην τῶν ἀντιπά-
λων νὰ ὀχυρώνωνται συνεχῶς, κα-
θὼς καὶ ὀμιλίας συνεχῶς.

4η ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ

Ἡμέρα τῆς Ἀγίας Βαρβάρας, ἐ-
ορτὴ τοῦ πυροβολικοῦ μας, ὅπου
δρᾶ συνεχῶς. Ἡμέρα θαυμασία.
Μόνον τὰ πολυβόλα ἤρκοῦντο εἰς
βολὴν παρενοχλήσεως. Τὸ ἀπόγευ-
μα γίνεται μιᾶ μεγάλη ἀερομαχία
εἰς «Τσιερωτά». Τὰ βραδάκι μιᾶ
πυροβολαρχία μας κάνει κανονι-
σμὸν βολῆς ἀπὸ τὰ ὑψώματα Ξηρο-
βάλτου καὶ θάλει πλευρικῶς τὸ
669 ὑψωμα Τὴν νύκτα παρακολου-
θήσαμε ἕναν «καυγᾶ» τῶν φίλων
μας. Δὲν ξέραμε πὼς παίρναν τὰ
βρεγμένα τους.

5η ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ

Τὸ 669 καταλαμβάνεται ἀμαχητί.
Ὁ ἐχθρὸς ἔφυγε. Εἰς σχηματισμὸν
προελάσεως ἀνεβαίνομεν ἐπάνω.
Τί νὰ ἰδοῦμε! "Ο,τι φρικτώτερον
καὶ φοβερώτερον ἦταν ἐκεῖ. "Αφθο-
να θύματα ὁ ἐχθρὸς, ὑλικὸν ἐπίσης
ἄφθονον. Τὸ Μπουράτο εἶχε κατα-
ληφθῆ καὶ κατέβαινον πρὸς Ἐπι-
σκοπὴν. Ἡ ἐπαφὴ ἐχάθη. Μόνον εἰς
στὶς Γεωργουτσάτες δίδεται τελευ-
ταία μάχη.

Τὸ βραδάκι, ἐφ' ὅσον θὰ μέναμε
ἐκεῖ τῆ ἀδεία τοῦ ταγματάρχη ἔρ-
χομαι εἰς τὴν Πωγωνιανή. Κανεῖς

δὲν μὲ γνώρισε ἀπ' τοὺς δικούς
μου. Δὲν μπορεῖ ἢ ἀνθρωπίνη πέν-
να νὰ ἐκφράση τίς συγκινητικὲς
στιγμὲς αὐτὲς ὑπὸ τοιαύτας περι-
στάσεις.

6η ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ

Εἰς τὰς 4 τὸ πρωὶ εὐρίσκομαι πάλι
εἰς τὸν λόχο. Μετὰ τὸ πρωῖνὸ ρό-
φημα λαμβάνομε διαταγὴ κινήσεως
πρὸς Ἐπισκοπὴν - Γλύνα. Ὁ καιρὸς
πολὺ καλός. 9 ἰδικὰ μας ἀεροπλά-
να διὰ πρώτην φορά πετοῦν πολὺ
χαμηλά. Συνοδεύουν τὴν προέλασίν
μας. Εἰς τὰς 2 φθάσαμε εἰς τὴν Γλύ-
να. Ὁ ἐνθουσιασμὸς τοῦ ἀπελευθε-
ρουμένου ἤδη Βορειοηπειρωτικοῦ
πληθυσμοῦ, ὅχι καὶ πολὺς. Καταυλι-
οτήκαμε ἐπάνω ἀπ' τὸ χωριό.

7η ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ

Νέα διαταγὴ, κινούμεθα πρὸς Νε-
πράβισταν. Περνοῦμε ἀπ' τὴν Βλα-
χογοροντζῆ, τὰ ἴδια καὶ ἐδῶ. Δὲν
ξεύρω κατὰ πόσον ἢ ὑποδοχὴ ἦτο
θερμότερα εἰς τὸ προηγηθὲν Τά-
γμα. Τὸ βράδυ καταυλιστήκαμε εἰς
Νεπράβιστα. Μὲ 4 στρατιώτας πῆ-
γα κάτω στὸν κάμπο ὅπου ἦσαν 4
πεδινὰ πυροβόλα τῶν 105 χιλ. καὶ
ἔθεσα φρουρά.

7—12 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ

Τὶς ἡμέρες αὐτὲς παραμείναμε
ἔξω ἀπὸ τὴν Νεπράβιστα ἐν καταυ-
λισμῶ, περάσαμε ἀρκετὰ καλά, ἡ-
συχάσαμε λιγάκι καὶ πολὺ περισ-
σότερα ἀπὸ τίς ψεῖρες.

12—31 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ

Μετακινούμεθα πρὸς Λιμπόχοβον
πρὸς ἐπισταθμίαν. Τὸ ἴδιο καὶ ἐδῶ...
(Τέλος τοῦ Ἡμερολογίου)

Ο ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΑΡΑΣΤΑΘΗΣ ΚΑΙ Η ΦΙΛΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

ΤΟΥ ΜΑΘΟΥ Κ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

Κύριε Μαιμώπουλε,

Στις σελίδες των Δελτίων των μηνών Νοεμβρίου, Δεκεμβρίου 1984 και Ιανουαρίου έ.ξ. παρουσιάζετε τη μεγάλη χορεία των Ήπειρωτών Ευεργετών, Δωρητών και μελών «ἐπί ζωῆς» τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς Ἐταιρείας, ἀλλὰ ἀπὸ τῆς χορείας αὐτῆς ἀπουσιάζει ὁ Ευεργέτης καὶ Ἐπίτροπος αὐτῆς στὴ Βεσσαραβία Δημήτριος Καραστάθης.

Δίκαιον εἶναι νὰ παρουσιασθῆ καὶ οὗτος διὰ τῶν σελίδων τοῦ Δελτίου.

Με ἐκτίμησιν
ΜΑΘΟΣ Κ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

Ὁ ἀπὸ Νεγάδες Ζαγορίου Δημήτριος Καραστάθης ὅταν θρίσκονταν στὸ Ἰάσιον, ἔγινε μέλος «ἐπί ζωῆς» τῆς Φιλεκπ. Ἐταιρείας καὶ Ἐπίτροπος αὐτῆς στὴ Βεσσαραβία. Συνέτρεξεν αὐτὴν ἠθικῶς καὶ χρηματικῶς. Ἀπέστειλε σ' αὐτὴν ἀπὸ ἰδικὰ του καὶ με ἐπιμόνους προσπαθείας συνετέλεσε νὰ γίνουν μέλη καὶ ευεργέται αὐτῆς καὶ ἄλλοι καὶ διὰ τὸ ὅποιον, ἡ Φιλεκπ. Ἐταιρεία τὸν ὠνόμασε Ευεργέτην, Μέλος καὶ Ἐπίτροπον αὐτῆς εἰς τὴν Βεσσαραβίαν.

Ἀποσπάσματα ἀπὸ πρακτικὰ τῆς Ἐταιρείας καὶ ἀπὸ ἔφημερίδας:

Συνέλευσις Φιλεκπ. Ἐταιρείας γενομένη τὴν 4ην Μαΐου 1841. «Δὲν δυνάμεθα νὰ ἀποσιωπήσωμεν τὰς προσπαθείας καὶ τὴν ὑπὲρ τῶν συμφερόντων τῆς Ἐταιρείας πολλὴν προθυμίαν καὶ ἐνθερμον ζῆλον τοῦ ἐν Μολδαυίᾳ κυρίου Δημητρίου Καραστάθης, νέου μέλους καὶ Ἐπιτρόπου τῆς Ἐταιρείας. Διακόσια ἐξήκοντα πέντε ὀλλανδικὰ ἐσύναξε καὶ κατ' αὐτὰς ἔστειλεν εἰς τὸ ταμεῖον τῆς Ἐταιρείας ἀπὸ συνδρομὰς νέων μελῶν. Ὁ ἀξιέπαινος οὗτος Ἐπίτροπος διὰ νὰ ἐλκύσῃ καὶ ἄλλους μετὰ τὸ παράδειγμά του, ἔθεσεν ἑαυτὸν ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ καταλόγου τῶν συνδρομητῶν. Ἴδου ὁ κατάλογος. Οἱ Κύριοι..... Δημήτριος Καραστάθης 36 δρχ. κατ' ἔτος ἐπὶ ζωῆς 1100 συνδρομὴν ἅπαξ καὶ 150 δρχ. διὰ τὸ δίπλωμα»...

Συνέλευσις γενομένη τὴν 28 Δεκεμβρίου 1841 — «παρῆσαν μέλη 104. Ἐν ἀπουσία τοῦ προέδρου Κυρίου Γ. Κουντουριώτου ὁ ἀντιπρόεδρος κ. Χ' Κλονάρης κηρύττει τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως... ὁ γραμματεὺς

λαβών τὸν λόγον, ἐξεφώνησε τὰ ἐξῆς... «Χρεωστοῦμεν ἐντούτοις, κύριοι χάριτας καὶ πρὸς τοὺς ἐπιτρόπους τῆς Ἐταιρείας, ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τοῦ Κράτους, οἱ ὅποιοι φιλοτίμῳ ἐπιμελεία, καὶ κατ' αὐτὸ τὸ ἔτος ἐνήργησαν συνεισφορὰς καὶ διὰ τὸ μέλλον ὑπόσχονται πλειότερας ἀκόμη. Δίκαιον εἶναι, Κύριοι, ν' ἀνακοινωθῶσιν οἱ τοιοῦτοι... ὁ κύριος Καραστάθης, εὐεργέτης, μέλος καὶ ἐπίτροπος ἐν Βεσσαραβία...».

Ἐ φ η μ ε ρ ῖ ς «Α ἰ ὶ ν» 1841 τῆς 14 Ἰουνίου. — «Ἡ Φιλεκπαιδευτικὴ Ἐταιρεία ὑπακούσασα εἰς τὴν ἐνταῦθα διατρέχουσαν φήμην τοῦ κ. Δημητρίου Καραστάθης, Μεγαλεμπόρου, διατρίβοντος πρὸ χρόνων πολλῶν εἰς Ἰάσιον τῆς Μολδαυίας, γεννήματος δὲ μιᾶς τῶν ἐν τῷ Ἰωαννίνων Ζαγορίῳ Κωμοπόλεων Νεγάδες καλουμένης, ἔσπευσε νὰ τὸν τιμήσῃ οἰκοθεν μὲ τὸ Δίπλωμά της, δι' οὗ κατέταξεν αὐτὸν εἰς τὴν σειράν τῶν ἐκλεκτοτέρων Μελῶν της, πεποιθυία εἰς τὸ Ἑλληνικὸν αἶσθημα, τὸ ὁποῖον κατ' εὐτυχίαν πύρῳνει τὰς ψυχὰς τῶν τέκνων αὐτῆς ἐκ περιστάσεως διατριβόντων.

Ὁ πολύτιμος κ. Δ. Καραστάθης ἐμπνευστὸς ἀπὸ τὴν φωνὴν τῆς πατρίδος ὑπερέβη τὰς ἐλπίδας τῆς Ἐταιρείας διὰ τῶν ὑπὲρ αὐτῆς προσπαθειῶν του, ὡς πληροφορεῖται ἔκαστος ἀπὸ τὸν παρὰ πόδας ἐπισυναπτόμενον Κατάλογον τῶν ἐντίμων Μελῶν, τὰ ὅποια κατ' αὐτὰς ὁ κ. Δ. Καραστάθης εἰς τὴν Ἐταιρείαν ἐγνωστοποίησεν. Αἱ προσπάθειαι τοῦ Εὐεργέτου τούτου δὲν περιωρί-

σθησαν ἕως ἐδῶ, ἀλλὰ καθὰ πληροφορεῖται ἡ Ἐταιρεία ἐξ ἰδιαιτέρας του ἀλληλογραφίας πρὸς τὸν ἐνταῦθα ἀνταποκριτὴν του, ἔπεισε καὶ ἄλλα ἔντιμα Μέλη νὰ ἐγγραφῶσι, τὰ ὅποια ὁμως διὰ λόγους τινάς, ὡς ἀνὴρ συστηματικὸς, διὰ δευτέρας εὐκαιρίας θέλει γνωστοποιήσῃ εἰς τὴν Ἐταιρείαν, ἣτις ὀφείλουσα νὰ δημοσιεύσῃ τὴν ἑλληνικωτάτην πράξιν τοῦ κ. Καραστάθης, ὅστις ἀποκαθίσταται ἤδη ἐφάμιλλος τῆς Ζωσιμαίας Ἀδελφότητος, καὶ κατὰ συνέπειαν γνωστὸς εἰς τὸ Πανελλήνιον, σπεύδει νὰ ἐκφράσῃ διὰ τοῦ τύπου τὴν πρὸς αὐτὸν καὶ τὰ ρηθέντα μέλη εὐγνωμοσύνην της καὶ ἐκείνην τῶν Κορασιῶν, ὑπὲρ τῆς βελτιώσεως τῶν ὁποίων διὰ τοσαύτης ἀδράς δαπάνης συνέδραμον.

Ἐκεῖνο δὲ τὸ ὁποῖον ἐφείλκυσε τὴν προσοχὴν καὶ ὑπόληψιν τῆς Ἐταιρείας πρὸς τὸ ἄτομον τοῦ φιλογενεστάτου Κυρίου Καραστάθης εἶναι ἡ εὐγενὴς προσπάθειά του νὰ πείσῃ τὰ ἔντιμα ταῦτα Μέλη, ἵνα ὑποσχεθῶσι συνδρομὴν ἰσόβιον, δι' ἧς ἀποκαθίστανται ἀναλόγως σεβαστότερα εἰς τὸ Κοινὸν τῶν Ἑλλήνων ὡς συνεισφέροντα ἔργῳ καὶ λόγῳ εἰς τὴν ἀνάκτησιν τῆς προγονικῆς εὐκλείας καὶ τὴν ἐπανάκαμψιν τῶν Μουσῶν εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἐστίνων. Εἴμεθα δὲ εἰς τὴν εὐχάριστον θέσιν καθ' ἣ καὶ ὁ Κύριος Καραστάθης εἰδοποιεῖ τὴν Ἐταιρείαν, νὰ ἐκφράσωμεν»...

Ἐν τοσοῦτῳ ἐκφράζοντες τὴν γενικὴν τοῦ Ἔθνους εὐχαρίστησιν καὶ εὐγνωμοσύνην πρὸς πάντας τοὺς ἐν-

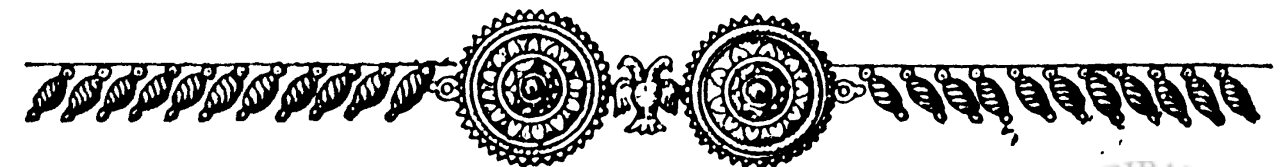
τίμους τούτους εὐεργέτας καὶ Μέ-
λη διὰ τὴν τοιαύτην συνδρομὴν τὴν
ἀναβαίνουσαν εἰς δραχμὰς 3.446,
εὐρισκομένας ἤδη εἰς χεῖρας τῆς
Ἑταιρείας, ὀφείλομεν νὰ ὁμολογή-
σωμεν, ὅτι γνωρίζομεν ἰδιαιτέραν
εὐχαρίστησιν πρὸς τὸν Εὐεργέτην
Κύριον Δ. Καραστάθην διὰ τὴν συν-
οδεύουσαν τὴν συνδρομὴν ταύτην
ἀγγελίαν, εἰς ἣν καταφαίνεται τὸ
ἐλληνικώτατον αἰσθημα εἰς τὴν κα-
θαρωτέραν του λάμπων καὶ ἀποδει-
κνύει τοῦτον ἰκάλιστα πεπλασμέ-
νον ἐπ' ἀγαθῷ τῆς πατρίδος, ἣτις
ἔχουσα ἀπαιτήσεις πλησίον ἀπάν-
των τῶν ἐντὸς καὶ ἐκτὸς αὐτῆς φι-
λακάλων καὶ εὐγενῶν τέκνων της,
προσκαλεῖ αὐτὰ μὲ μητρικὴν στορ-
γὴν, ἵνα συνδράμη ἕκαστον, καθ' ὅς
δυνάμεις ἔχει, εἰς τὴν ἠθικὴν τοῦ
γένους παλιγγενεσίαν μεθ' ὃ ἔπε-
ται ὁ κατάλογος...».

Ὁ Δημήτριος Καραστάθης πλὴν
τῆς ὡς ἄνω εὐεργεσίας του πρὸς
τὴν Φιλεκπ. Ἑταιρείαν ἔκαμε καὶ
τὰς ἐξῆς εὐεργεσίας:

Συνέδραμε χρηματικῶς τὸν ἀγῶ-
να τῆς ἐλευθερίας τοῦ 1821, ἐχρη-
ματοδότησε τὴν Σχολὴν τῶν Νεγά-
δων, πού κατῴρθωσε καὶ τὴν ἀνέ-
δειξε τὸ 1834 Κεντρικὴν τοιαύτην
τοῦ Ζαγορίου μὲ διευθυντὴν αὐτῆς
τὸν Διδάσκαλον τοῦ Γένους Ἀναστ.
Σακελλάριον· προσέφερε σημαντικὰ
χρηματικὰ ποσὰ γιὰ τὴν ἔκδοσιν

βιβλίων καὶ ἀγορὰν τοιούτων διὰ
τὰς βιβλιοθήκας σχολείων, ἐπεδίω-
ξε νὰ συστήσῃ Κεντρικὸν Γυμνά-
σιον εἰς τὰ Ἰωάννινα μὲ διευθυντὴν
αὐτοῦ τὸν Ἀναστ. Σακελλάριον,
συνέτρεξε χρηματικῶς τὴν Ἀρχαιο-
λογικὴν Ἑταιρείαν Ἀθηνῶν, προσ-
έφερε χρήματα διὰ τὴν ἀνέγερσιν
τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, ἐβοή-
θησε πτωχοὺς, χήρας, ὀρφανὰ, ἐ-
προίκισε πτωχὰ κοράσια, ἐβελτίω-
σε τὴν ἐργασίαν τῶν γυναικῶν μὲ
μηχανάς, ἐπεσκεύασε ἐκκλησίας,
κατεσκεύασε θρύσες, γεφύρια, δρό-
μους, ἐπλήρωνε τὸν ἰατρὸν διὰ
τοὺς πτωχοὺς, ἔδιδε ἀρκετὰ διὰ νὰ
σπουδάσουν πτωχοὶ νέοι (εἰς τὰς
Ἀθήνας τοὺς εἶχε ὑπὸ τὴν πατρι-
κὴν ἐπίβλεψιν τοῦ Γεωργίου Γεννα-
δίου μετὰ τοῦ ὁποίου ἐπὶ ἑννέα χρό-
νια εἶχε καὶ σχετικὴν ἀλληλογρα-
φίαν). Εἰς μίαν δὲ τῶν ἐπιστολῶν
του πρὸς τὸν Γεννάδιον γράφει :
«...διότι ὁ μόνος μου σκοπὸς καὶ ἡ
μόνη μου ἐπιθυμία εἶναι νὰ ἀναμορ-
φώσω, ὅσον εἶναι δυνατόν εἰς ἐμέ,
ριζηδὸν τὸ Ζαγόριον...».

Καὶ τὸ μεγαλύτερον καλὸν πού
ἔκανε στὸ χωριὸ του εἶναι ὅτι τὸ ἔ-
σωσε ἀπὸ τὴν καταστροφὴν, ἀπὸ τὸν
ἀφανισμόν, ἐξ αἰτίας τοῦ ὑπερόγ-
κου καὶ ἀβαστάκτου χρέους εἰς τὸ
ὅποιον τὸ χωριὸ εἶχε περιπέσει κα-
τὰ τὰ χρόνια τὰ μετὰ τὴν Ἑλληνι-
κὴν Ἐπανάστασιν.

Ο ΧΑΝΤΖΗΣ ΤΗΣ ΑΡΙΝΙΣΤΑΣ

ΤΟΥ ΣΩΚΡΑΤΗ ΓΚΙΩΚΑ

Τόσο κακός δέν ήτανε ὁ Χασάν Ἄγᾶς ἀπὸ τὸ Ἀργυρόκαστρο, πού εἶχε τὸ μεγάλο χάνι τῆς Ἀρίνιστας. Ἦταν ὅμως τρομερὰ φιλάργυρος καὶ γιὰ νὰ θησαυρίσει, σοφίζονταν πρωτότυπους τρόπους μικροεκβιασμῶν.

Ἀπὸ τὸ χάνι του, τὸν καιρὸ ἐκείνο περνοῦσαν οἱ ταξιδεμένοι Πωγωνίσιμοι καὶ Ζαγορίσιμοι, πού γύριζαν ἀπὸ τὰ ξένα, τὴ Βλαχιά, τὴν Πόλη καὶ τὴν Αἴγυπτο. Μὲ τὸ θαπόρι ἔφταναν στοὺς Ἀγίους Σαράντα κι ἀπ' ἐκεῖ μὲ μουλάρια πήγαιναν στὰ χωριά τους.

Ἐνδιάμεσος σταθμὸς κι ἀπαραίτητος νὰ διανυκτερέψουν ἦταν τὸ χάνι τῆς Ἀρίνιστας, τὸ χάνι τοῦ Χασάν Ἄγᾶ.

Ἀπ' αὐτοὺς ὁ Χασάνης κέρδιζε τὰ περισσότερα λεφτὰ καὶ ἐφεύρισκε χίλιους τρόπους νὰ τοὺς ἀδειάζει τὸ γεμᾶτο πουγγί τους. Ὁ πρωτοτυπότερος ὅμως ἐκβιασμὸς ἦταν αὐτὸς πού ἔπαθε ὁ Χατζηνικόλας.

Καζαντισμένος ὁ Χατζηνικόλας γύριζε στὸ χωριό του, καθάλα στὸ μουλάρι. Ἔρχονταν ἀπ' τὴν Πόλη καὶ στοὺς Ἀγίους Σαράντα ἀγόρα-

σε τὸ μουλάρι πού τοῦ χρειάζονταν γιὰ τὸ χωριό.

Σὰν ἔφτασε, μόλις θασίλεψε ὁ ἥλιος, στὸ χάνι τῆς Ἀρίνιστας, ξεκαθαλίκεψε νὰ περάσει τὴ νύχτα.

Ποιὸς εἶχε τὸ χάνι δέν ἤξερε, οὐτε ρώτησε ὁ Χατζηνικόλας. Ὁ Χασάνης τὸν καλοδέχτηκε, τοῦ ἔκαμε πολλὰ κοπλιμέντα, γιὰτὶ κατάλαβε πὼς ἔχει νὰ κάνει μὲ πλούσιο καὶ γι' αὐτὸ τὸ μυαλό του δούλευε νὰ βρεῖ τρόπο νὰ τοῦ πάρει περισσότερα.

Ἔτσι, ὁ ἴδιος προθυμοποιήθηκε νὰ τὸν τοποθετήσῃ στὸ καλύτερο δωμάτιο καὶ διέταξε τὸ παιδί νὰ φροντίζει γιὰ ὄλα.

—Ἀκοῦς παιδί, νὰ μὴ λείψῃ τίποτα τοῦ Ἀφέντη.

Κουρασμένος ἀπὸ τὴν καθάλλα ὁ Χατζηνικόλας ξάπλωσε λιγάκι στὸ κρεβάτι του καὶ ὕστερα κατέβηκε κάτω νὰ φάει.

Ὁ Χασάνης τσακίστηκε νὰ τὸν περιποιηθεῖ. Τοῦ τοίμασε ὅ,τι ἤθελε καὶ ἔφερε καὶ καλὸ κρασί.

Ὅταν ἀπόφαγε, ὁ Χασάνης τοῦ ἔστειλε μὲ τὸ παιδί ἓνα ποτήρι κρασί.

—Εἶναι ἀπὸ τ' ἀφεντικό, ἄρχοντά μου.

Πρὶν ἀποπιεῖ τὸ κρασί, κατέβηκε ὁ Χασάνης ἀπ' τὸ τεζάκι καὶ διπλάρωσε τὸν Χατζηνικόλα. Κάθησε πλάϊ του καὶ ἄρχισε τὸ κουβεντολόι.

Τὸν ρώτησε στὴν ἀρχὴ ἂν ἔφαγε καλά. "Ἄν τὸ κρασί ἦταν καλό. "Ἄν ἤθελε τίποτε ἄλλο καὶ σιγὰ - σιγὰ τὸν ρώτησε ἀπὸ ποῦθε ἔρχεται καὶ ποῦ πάει καὶ ἄλλες ἐρωτήσεις, πὺ πρόθυμα ἀπαντοῦσε ὁ Χατζηνικόλας, γιατί ἦταν εὐχαριστημένος ἀπὸ τὴν περιποίηση.

Τὰ Ἑλληνικά τὰ μιλοῦσε ὁ Χασάνης περίφημα, καλύτερα καὶ ἀπ' τοὺς γνήσιους Πωγωνίσιους.

Σὰν ἡ ὁμιλία προχωροῦσε, μὲ ἐπιδέξιο τρόπο ὁ Χασάνης τὴν ἔστρεψε καὶ στὸ πιὸ πολύποθο σημεῖο τῶν σκλαβωμένων Ἑλλήνων.

Τὸν ρώτησε πῶς τὰ περνᾶνε οἱ πατριῶτες στὰ ξένα, τί λένε γιὰ τὸ ρωμέϊκο καὶ ἀφοῦ πέρασε ἀπὸ τὴν Ἀθήνα, ἂν εἶδε ἐκεῖ κανένα μεγάλο, ἂν ἤξερε τίποτα ἀπὸ τὸ Κομιτάτο, κανένα εὐχάριστο νὰ διοῦμε κι ἐμεῖς «Ἀνάστασι» κι ἔκαμε τὸ Σταυρό του!

Ὁ Χατζηνικόλας ἐνθουσιάστηκε καὶ χωρὶς νὰ φανταστεῖ ποτέ πῶς ὁ Χαντζῆς ἦταν Τοῦρκος (καὶ πῶς νὰ τὸ μαντέψει, ἀφοῦ ἔκαμε καὶ σταυρό), ἄρχισε νὰ τοῦ ἐκμυστηρεύεται, πῶς στὴν Ἀθήνα ἀντάμωσε ἓνα καθηγητὴ τοῦ Πανεπιστημίου Ἡπειρώτη, πὺ ἦταν μέλος στὴν Ἐθνικὴ Ἐταιρία καὶ τοῦ εἶπε πῶς σὲ λίγο θὰ φουντώσουν τὰ κλαριά μ' ἀντάρτες, θὰ στείλουν ὄπλα καὶ δὲν θ' ἀργήσει νὰ μπεῖ καθάλ-

λα ὁ βασιληᾶς στὰ Γιάννενα.

Ὁ Χασάνης δὲν κρατήθηκε ἀπ' τὸν ἐνθουσιασμό.

— Ἀπ' τὸ στόμα σου καὶ στοῦ Θεοῦ τ' αὐτί.

Ὁ Χατζηνικόλας μὲ δακρυσμένα μάτια παράγγειλε στὸ παιδί νὰ φέρει κι ἄλλο κρασί.

Ὅταν ἦρθε τὸ κρασί τσοῦγκρισαν τὰ ποτήρια καὶ εἶπαν σιγὰ : «Καλὴ λευτεριά»!

Κι ἔπιναν κι οἱ δύο τους καὶ σιγοκουβέντιαζαν.

—Σιγὰ, τοῦ ἔλεγε ὁ Χασάνης, μὴ μᾶς ἀκούσουν, κι οἱ τοῖχοι ἔχουν ἄφτια.

Ἡ ὥρα ἦταν περασμένη. Ὁ Χατζηνικόλας ἀνέβηκε στὸ δωμάτιο του νὰ κοιμηθεῖ.

Τὸ πρωὶ κατέβηκε ὁ ξενητεμένος στὴν σάλλα κάτω νὰ πιεῖ τὸ τσάι του καὶ νὰ πληρώσει τὸ λογαριασμό στὸν Χαντζῆ.

Ὁ Χασάνης δὲν ἦτανε στὸ τεζάκι ἀλλὰ στὸ πλαῖνὸ δωμάτιο.

—Ἐνα τσάι, παιδί, καὶ τὸ λογαριασμό.

Τὸ παιδί πὺ ἦταν ἀπὸ τὸν Χασάνη ὀρμηνεμένο, φώναξε δυνατά:

—Χασάν Ἀγᾶ! "Ἐλα ὁ κύριος θέλει τὸ λογαριασμό.

Ἐνῶ ὁ Χασάνης ἦρθε στὸ τεζάκι καὶ ἔκανε πῶς γράφει τὸ λογαριασμό, τὸ πρόσωπο τοῦ Χατζηνικόλα κέρωσε καὶ τὰ γόνατά του λύγισαν ἀπ' τὸν φόβο.

—Χάθηκα, ἀναλογίστηκε. Χωρὶς νὰ ξέρω πὺ ἦταν Τοῦρκος, τοῦ ἀνοιξα τὴν καρδιά μου καὶ τοῦ ἐκμυστηρεύτηκα ὅσα δὲν ἔπρεπε νὰ

πῶ οὔτε στὸν παπαῶ. Τώρα, ἀλλοί-
μονό μου, τί μὲ περιμένει. Τὸ ξύλο
καὶ ἡ φυλακὴ εἶναι τὸ μικρότερο.
Ἡ πράξη μου εἶναι γιὰ κρεμάλα!

Σκέφτηκε νὰ πέσει στὰ γόνατα
τοῦ Χασάνη, νὰ τὸν παρακαλέσει νὰ
μὴ τοῦ κάνει κακὸ καὶ θὰ τοῦ ἔδι-
νε λίρες ὅσες τοῦ ζητοῦσε, ἀλλὰ
ὁ Χασάνης, εἶπαμε, δὲν ἦταν καὶ
τόσο κακός. Ἔκανε ἐκβιασμούς,
ὄχι μεγαλύτερα. Ἀλλοιώτικα θὰ
μαθεύονταν καὶ δὲ θὰ πατοῦσε ψυ-
χὴ στὸ χάνι του. Ἐκμεταλλεύονταν
τὶς ἀδυναμίες καὶ τὶς γκάφες τῶν
πελατῶν του καὶ τετραπλασίαζε τὸ
λογαριασμό.

— Ἐφέντη μου, ὁ λογαριασμός
εἶναι ἑκατὸ γρόσια, εἶπε στὸ Χατζη-
νικόλα, ἐνῶ δὲν ἦταν οὔτε δέκα.

Ὁ Χατζηνικόλας εὐχαριστημένος
γιατὶ τὴ γλύτωσε φτηνά, πέταξε
μιὰ χρυσὴ λίρα ποὺ ἔκανε 100 γρό-
σια καὶ πέντε γροσάκια γιὰ τὸ παι-

δι καὶ χωρὶς νὰ σταθεῖ στιγμὴ κα-
βαλίκεψε τὸ ζῶο του νὰ φύγει τὸ
γρηγορότερο ἀπ' τὸ Χάνι.

Σ. ΓΚΙΟΚΑΣ

Γεννήθηκε στὸ Δελβινάκι τὸ 1898. Μι-
κρὸς ταξιδεύτηκε στὴν Κωνσταντινούπο-
λη καὶ γύρισε στὰ Γιάννενα γιὰ νὰ φοι-
τήσῃ στὴ Ζωσιμαία Σχολή. Δὲν ἀπεφοί-
τησε ὅμως ἀπὸ τὴ Ζωσιμαία, γιατί ἀρ-
ρώστησε καὶ γι' ἀλλαγὴ κλίματος πῆγε
στὴν Κέρκυρα καὶ τελείωσε ἐκεῖ τὸ Γυ-
μνάσιο. Σπούδασε νομικὰ καὶ ἄσκησε τὸ
λειτουργήμα τοῦ δικηγόρου στὰ Γιάννενα
ὅπου καὶ ἐγκαταστάθηκε. Ἀπὸ μικρὸς ἔ-
γραψε ποιήματα καὶ τὸ 1922 τύπωσε ἕνα
λυρικό ἔργο τὸ «Ἐρημοκλήσι» (ἔκδοσὴ
Μ. Ζηγάκη, σελίδες 112) ποὺ τὸ ἔγραψε
ἔφηβος στὰ 1918. Δημοσίεψε πολλὰ διη-
γήματα σ' ἐφημερίδες Ἡπειρωτικὲς καὶ
περιοδικὰ καὶ τὸ 1962 δημοσίεψε τὸ μυ-
θιστόρημα «Στὰ καλάμια τῆς λίμνης». Ἔ-
χει γιὰ δημοσίεψή καὶ ἄλλα μυθιστορή-
ματα.

ΣΦΑΓΗ ΠΕΡΙΣΤΕΡΙΩΝ

Του Ἀρχιάτρου ΚΩΣΤΑ ΝΤΟΥΛΑ

Μὲ κάθε εὐκαιρία ἀναφερόμαστε στὶς ἐθελόντριες ἀδελφές. Τοὺς ἀξίζει κάθε τιμὴ. Τὴν ἡμέρα πού μᾶς κήρυξαν τὸν πόλεμο οἱ Ἴταλοί κυκλοφόρησαν γυναικειῖες λευκὲς σιλουέττες μὲ μπλέ μπέρτες, μὲ τὸ σῆμα τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ στὴ λευκὴ καλύπτρα. Ἦταν οἱ ἐθελόντριες ἀδελφές νοσοκόμες. Νόμιζε κανεὶς ὅτι ὁ Θεὸς ἐκεῖνο τὸ γκρίζο καὶ φθινοπωρινὸ πρῶινὸ ἐξαπέλυσε ἀπὸ τοὺς οὐρανοὺς λευκὰ περιστέρια νὰ παρασταθοῦν στὸν πόνο τοῦ τραυματία.

Ὁ σκληρὸς κι' ἀδυσώπητος πόλεμος κράτησε ὅλο τὸ χειμῶνα. Κι' ἦρθε ἡ ἀνοιξι. Στ' ἀρβανίτικα βουνὰ πολλές πορφυρὲς παπαροῦνες καὶ γαρύφαλλα εἶχαν ἀνθήσει. Εἶχαν βυζάξει πολὺ ἑλληνικὸ αἷμα.

Καὶ μπῆκε ὁ Ἀπρίλης μὲ τὴν ἀποθέωσι τῶν ἀνοιξιάτικων λουλουδιῶν. Περιμέναμε τὰ χελιδόνια. Τρομαγμένα αὐτὰ δὲν ἦρθαν. Ἦταν ὁ καιρὸς πού μᾶς χτύπησαν οἱ Γερμανοί. Κι' ἀντὶ γιὰ χελιδόνια αὐλάκωναν τὸν γαλάζιο ἑλληνικὸ οὐρανὸ τὰ φοβερά στούκας σκορπίζοντας τὸν ὄλεθρο.

Λίγον καιρὸ πρὸ τοῦ πολέμου εἶχε ἀνεγερθῆ ἡ Παιδαγωγικὴ Ἀκαδημία. Ἐνα περικαλλὲς κι' ἐπιθλη-

τικὸ τεράστιο κτίριο τῶν Ἰωαννίνων. Μὲ τὴν κήρυξι τοῦ πολέμου ἡ παιδεία παρέδωσε τὸ κτίριο στὸ στρατὸ κι' ἐχρησιμοποιεῖτο γιὰ νοσοκομεῖο τραυματιῶν. Ἐκεῖ μέσα ὁ θόγγος χιλίων καὶ πλέον τραυματιῶν δημιουργοῦσε μιὰ σπαραχτικὴ συναυλία. Οἱ γιατροὶ ἔδιναν τὴν εἰρηνικὴ τους μάχη μὲ τὸ χάρο. Ἀθόρυβες, σιωπηλὲς κυκλοφοροῦσαν οἱ ἀδελφές στοὺς λευκοὺς διαδρόμους καὶ στὶς αἴθουσες τῶν τραυματιῶν.

Τεράστιοι ἐρυθροὶ σταυροί, ζωγραφισμένοι ἐπάνω στὴ στέγη, πιστοποιοῦσαν καὶ στὸν Ἄρη ἀκόμη τὴν εἰρηνικὴ τους ἀποστολή. Γραπτοὶ κι' ἄγραφοι νόμοι ἀξιοῦσαν τὸν σεβασμὸ τοῦ τραυματία. Οἱ κουρσάροι ὁμῶς τοῦ ἀέρος φάνηκαν στὸν οὐρανό. Ὑαίνες πού διψοῦν γιὰ αἷμα. Οἱ σειρῆνες τοῦ συναγεροῦ σκόρπισαν ἀνατριχίλα. Οἱ αἰμοδιψεῖς ἀεροπόροι δὲν εὔρισκαν κατάλληλο πολεμικὸ στόχο. Ποῦ ν' ἀδειάσουν τὶς θόμβες; Νὰ τὸ νοσοκομεῖο, νὰ ἕνας ὠραῖος στόχος. Τὸ σηῆνος ἀπὸ πέντε ἐχθρικὰ ἀεροπλάνα ἀρχίζει ἕνα φοβερὸ μπαλλέτο τοῦ θανάτου. Ἐνα - ἕνα βουτάει, ρίχνει τὴ θόμβα καὶ φεύγει κάνοντας ἕναν γραφικὸ κύκλο

για να ξαναβουτήξει πάλι. Τα συ-
νεργεία τῶν χειρουργῶν, πού χει-
ρουργοῦσαν στὰ χειρουργεῖα τοῦ
ἰσογείου, φυσικά δὲν μπορούσαν νὰ
ἐγκαταλείψουν τοὺς τραυματίες μι-
σοχειρουργημένους καὶ νὰ κρυ-
φτοῦν. Μὲ τέσσερες πλάκες μπετόν
ἀπὸ πάνω καὶ τοὺς τεραστίους ἐρυ-
θροὺς σταυροὺς, πίστευαν στὴ γλυ-
κειὰ τους πλάνη, ὅτι ἦσαν ἀπρόσ-
βλητοι.

Κι' ὅμως μιὰ βόμβα περνάει τοὺς
τέσσερες ὀρόφους καὶ σκάει στὸν
θάλαμο καὶ προθάλαμο τοῦ χει-
ρουργείου, μέσα ἀκριβῶς στὸ σμή-
νος τῶν λευκῶν περιστριῶν — τῶν
ἀδελφῶν νοσοκόμων. Τὸ ἀποτέλε-
σμα τὸ μαντεύετε. Ἔνα ἀπὸ τὰ φο-
βερῶτερα περιστατικά τῆς φρίκης
τοῦ πολέμου.

Μετὰ τὴ λήξι τοῦ συναγεροῦ οἱ
αὐτόπτες μάρτυρες εἶδαν μὲ ἀπο-
τροπιασμὸ ἕνα πολτὸ ἀπὸ ἀνθρώπι-
νες σάρκες σὲ τέτοιο σημεῖο πού,
ὅταν ἐπεχείρησαν νὰ τὶς τοποθετή-
σουν σὲ φέρετρα, δὲν μπορούσαν νὰ
ξεχωρίζουν σὲ ποιούς ἀνήκαν τὰ
διάφορα μέλη τοῦ σώματος. Ἔνα
γυναικεῖο παπούτσι μὲ ἕνα πέλμα
ἦταν σφηνωμένο στὸ τζάμι ἑνὸς πα-
ραθύρου. Ὅπωςδήποτε — φρικαλέο
κι' ἀνατριχιαστικὸ γεγονός — τοπο-

θετήθηκαν στὰ φέρετρα οἱ νεκροὶ
μὲ δυὸ πόδια καὶ μὲ δυὸ χέρια. Ἄρ-
τιμελεῖς. Ἄνάμεσα στὰ ἀλεαμένα
ἀνθρώπινα σώματα κι' ὁ καθηγη-
τῆς τῆς Χειρουργικῆς τοῦ Πανεπι-
στημίου Ἀθηνῶν Κοντιάδης. Μιὰ
λαμπρὰ νέα μορφή τῆς ἑλληνικῆς
χειρουργικῆς ἀπεκεφαλίσθη.

Τὸ ἀπόγευμα τῆς ἴδιας μέρας οἱ
ὑπόλοιποι ζωντανοὶ ἄγγελοι, οἱ ἐ-
θελόντριες ἀδελφές, μαζί μὲ ἕνα
πλῆθος γιατρῶν καὶ ἄλλων ἀκολου-
θοῦσαν τὴ νεκρική πομπή πρὸς τὸ
νεκροταφεῖο τοῦ Ἁγίου Νικολάου
στοὺς Ἀμπελοκήπους. Μόλις εἶχαν
ἀποθέσει τ' ἀνθοστολισμένα φέρε-
τρα γιὰ ταφή, νέα τώρα ἐπιδρομή
τῶν κουρσάρων μὲ πολυβολισμοὺς
ἐπάνω σὲ νεκροὺς καὶ ζωντανούς.
Οἱ ἔτοιμοι ἀνοιγμένοι τάφοι χρησι-
μοποιήθηκαν ἀπὸ τοὺς ζωντανούς
γιὰ καταφύγια.

Σιγὴ ἑνὸς λεπτοῦ στὴ μνήμη τῶν
ἐθελοντριῶν ἀδελφῶν:

Ἐλένη Μητροπούλου, Λουκία Κυ-
ριακοῦ, Ἐλένη Τσάλλη, Ἐλένη Κα-
λογερίδου, Καλλιόπη Γιουλάντα,
Ἐλένη Παρασκευοπούλου.

Ἴσως στὸ μνημόσυνο αὐτὸ νὰ ξε-
χάσαμε κανένα περιστέρι πού πέ-
ταξε στὸν οὐρανό. Συγχωρῆστε τὴν
παράλειψι.

ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΙΑΝΙΚΗ ΒΟΥΛΙΜΙΑ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΛΕΒΕΝΤΙΑ

ΤΟΥ ΓΙΩΡΓΟΥ ΣΤΑΜΑΤΗ

Τὸ ξημέρωμα μὲ βρῆκε ἀνεβασμένο σὲ μιὰ θεόρατη κοτρώνα ἐδῶ πάνω σὰ δὺσβατα βουνὰ τοῦ Ζαγοριοῦ κι' ὅπως ρέμβαζα στὴ γοητεία τῆς αὐγῆς, τὸ τσιγάρο μου, ἄκουσα στὴν ἀπέναντ. πλαγιά δυὸ τουφεκιὲς ἀπανωτές, ἀνάμεσα στά.. γέλια ἐνὸς ζαγαριοῦ ποῦχε ξεπετάξει ἓνα λαγὸ καὶ τὸ ἀπότομο ξεφωνητό του ἔμοιαζε σὰν νὰ ξεκαρδίζονταν σὰ γέλια ὁ σκύλος τοῦ συναδέλφου μου Τάκη.

Τάκης, σκύλος καὶ λαγὸς εἶχαν γίνει ἓνα κουβάρι ὅπως δάγκωνε ὁ σκύλος τὸν σκοτωμένο λαγὸ κι' ὁ Τάκης προσπαθοῦσε νὰ τὸν βγάλῃ ἀπ' τὰ δόντια του καὶ πότε ἄσπριζε ἢ κοιλιὰ τοῦ λαγοῦ ἐπάνω ἀπ' τὸ κεφάλι τοῦ πανύψηλου Τάκη, ὅπως τὸν τραβοῦσε ἀπ' τὰ δόντια τοῦ σκύλου καὶ πότε πάλι ὁ λαγὸς ξανὰ μ' ἓνα σάλτο τοῦ σκύλου θρискάνταν μαγκωμένος σὰ δόντια του. Ἐδέησε ὕστερα ἀπὸ πολλὰ ἀνεβοκατεβάσματα τοῦ λαγοῦ στὸ μπῶϊ τοῦ Τάκη νὰ ἡσυχάσῃ τὸ σκυλί, ἀφοῦ τοῦσπασε ὄλα τὰ παῖδια, νὰ καλμάρῃ.

Τοῦ φώναξα: «Μπράβο Τάκη καὶ σὰ ταίργια του». "Α, φχαριστῶ... φχαριστῶ... νὰ σ' τρέχ'ν κι' ἐσένα Γιῶργο.

Δὲν ἤθελε ἄλλο κυνήγι καὶ τὸν εἶδα πού πῆρε τὸ δρόμο πρὸς τὸ χωριὸ του.

Ἐγὼ ταλαιπωρήθηκα πολλές ὥρες στὸ ἀνέβα - κατέβα τῆς πλαγιᾶς μὲ τὸ σκυλί μου, ὅπως φερμάριζε τὶς πέρδικες τὶς τουφεκοῦσα καθὼς χύνονταν στὴν ἀπότομη πλαγιά καὶ πέρναν τὸν κατήφορο στὸ πέταγμα τους. Ὑστερα ἀπὸ ὦρα ξανανέβαιναν τὴν πλαγιά κελαϊδώντας καὶ ξανὰ ὁ σκύλος μου κι' ἐγὼ κοντά του, ἀνέβασμα στὴν κορφή ξανὰ πέταγμα, μπάμ - μπάμ ὡς τὸ μεσημέρι πού ἀποφάσισα νὰ γυρίσω καὶ γὼ σπίτι μου περνώντας ἀπ' τὸ χωριὸ τοῦ Τάκη. Κάτι εἶχα κonomῆσει κι' ἐγὼ στὴν τσάντα μου.

—Γειά σου Τάκη! Καλῶς τον, ἔλα νὰ πάρῃς καφέ.

—Σὲ καμάρωσα ὅπως τὸν φούσκωσες τὸ πρωὶ καὶ τραβιώσουν ὦρα μὲ τὸ σκυλί ὥσπου νὰ καλμάρῃ.

—Μωρ' καλὰ τὸν φούσκωσα, ἀλλὰ ποῦνε τος τώρα;

—Γιατί, στὸν ἔφαε τὸ σκυλί;

—"Ὀχι, δὲν τοὺς τρώει, ἀρκεῖται νὰ σπάσῃ τὰ πλευρά, ἀλλὰ μοῦ τὸν ἔφαγαν κάτι Ἀθηναῖοι πού μὲ πῆξανε σὰ παρακάλια. Κι' ἀρχίζει τὴν ἀφήγησί του ὁ καλὸς Ἡπειρώτης:

«Λέω μέσα μου — ἀφηγεῖται — καλὰ ἦταν γιὰ σήμερα ὁ πρῶτος μου λαγὸς ἐφέτος, δὲν χρειάζεται νὰ εἶμαι λαίμαργος καὶ γιὰ δεῦτερον λαγὸ σήμερα. Αὔριο πάλι, ἔχει ὁ Θεὸς εἶπα καὶ τράθηξα ὅπως μὲ

είδες για τὸ χωριό. Φθάνοντας στὸν ἀσφαλτοστρωμένο δρόμο πού περνάει κοντὰ στὸ χωριό μου περπατούσα ἤρεμος κι' εὐχαριστημένος για τὸ σπίτι μου.

Παραμέρισα λίγο στήν ἄκρη γιατί ἄκουσα πίσω μου νᾶρχεται αὐτοκίνητο. Κι' ἀκούω ἕνα φρενάρισμα καί με διπλαρώνει μιὰ κουρσάρα πού λαμποκοποῦσε πλοῦτο κι ἀρχοντιά. Σταματᾷ δίπλα μου καί ἦταν κομπλέ μέσα ἀπὸ ἀνθρώπους πολὺ πομπώδεις στήν ἐμφάνισι, χαμογελαστοὺς πού με πολὺ ἐνθουσιασμό με καλημέρισαν καί με κολακευτικὰ λόγια μιλοῦσαν καί τόνιζαν τὸν ἐνθουσιασμό τους ὅπως εἶδαν τὸ λαγὸ μου πού πρόβαλε με τίς αὐτάρες του στὸ διχτυωτὸ μου στήν πλάτη.

—«Νὰ τὰ κατοστήσης τὰ κυνήγια πατριώτη», μοῦ εἶπαν, καί τί ὠραῖος καί μεγάλος λαγὸς πού εἶναι ἔ! ἔ!, ξεφώνισε μιὰ κυρία καμαρωτὴ κι' αὐτὴ σάν τοὺς ἄλλους με χίλια δυὸ μπιχλιμπίδια στολισμένη καί βαιμμένη κάργα μπογιές!

—Γιὰ ποῦ πᾶτε, μοῦ λέει.

—Στὸ χωριό μου τοὺς λέω, ἐδῶ πού βλέπετε.

—Εἶπαμε νὰ σὲ παίρναμε στ' ἀμάξι μας ὡς ἐκεῖ — ἀλλὰ ὁ σκύλος;

—Εὐχαριστῶ τῆς λέω, κοντὰ εἶμαι.

—'Απὸ δῶ εἴστε;

—Αὐτὸ εἶναι τὸ χωριό μου, ἀλλὰ μένω στὰ Γιάννινα καί βγῆκα για κυνήγι μόνο.

—Μήπως τὸν πουλᾶτε τὸ λογό; μοῦ λέει.

—Γι' αὐτὸν τὸν λαγὸ ξεκίνησα ἀπ' τὰ Γιάννινα στίς 3 μετὰ τὰ μεσάνυ-

χτα καί νὰ τὸν πουλήσω κιάλα; ὄχι ἀγαπητοί μου, δὲν πουλάω λαγούς. Ἴσως βρῆτε παρὰ πέρα κάνα ἄλλον νὰ πουλάει, ἐγὼ ὄχι, ξέρω καί γὼ νὰ τοὺς τρώω ὅπως καί σεῖς. Καί τράβηξα τὸ δρόμο μου μ' ἕνα «γεία σας».

Οἱ Ἀθηναῖοι δὲν ξεκίνησαν καί συζητοῦσαν φαίνεται στὸ ἀμάξι τους... νὰ βροῦν τρόπο νὰ μοῦ φᾶνε τὸ λαγὸ.

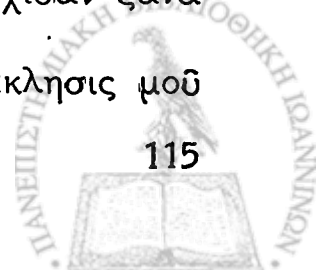
Δὲν εἶχα προχωρήσει ἀρκετὰ ὅποτε διπλαρώνει πάλι τὸ αὐτοκίνητό τους καί με σταματᾷ.

—Ξέρετε ἡμεῖς ἐρχόμαστε ἀπ' τὴν Ἀθήνα καί φαντασθῆτε μας τί ἐνθουσιασμό νοιώσαμε βλέποντάς σας ἔτσι φορτωμένον καί καλόκαρδο, μιὰ εἰκόνα πού δὲν τὴν βλέπομε ποτὲ στήν Ἀθήνα καί θὰ μᾶς ἦταν πολὺ ἐντυπωσιακὴ μιὰ χειρονομία σας καλῆς θελήσεως κι' ὅσο θέλετε νὰ σᾶς τὸν πληρώσουμε τὸ λαγὸ.

— Κύριοι, λυπᾶμαι ἀλλὰ ἔχω κι' ἐγὼ φαμίλια πού περιμένει με χαρὰ τὸν καρπὸ ἀπὸ τὸν κόπο μου καί δὲν μπορῶ νὰ τοὺς στερήσω αὐτὴ τὴν χαρὰ ἀπὸ τὸν πρῶτο μου φεινὸ λαγὸ. Καί προχώρησα πάλι βιαστικὸς τὸ δρόμο μου μ' ἕνα δεύτερο «Γεία σας».

Κοντὰ στὴ διακλάδωσι πρὸς τὸ χωριό μου μοῦ λύθηκε τὸ κορδόνι τῆς ἀρβύλας μου κι' ἀκουμπώντας σὲ μιὰ πέτρα προσπαθοῦσα νὰ τὸ δέσω, ὅποτε ἡ καθυστερήσασα κούρσα (πού μέσα της συζητοῦσαν φαίνεται πάλι για τὸ κόλπο τους) με διπλάρωσε πάλι, κι' ἀρχισαν ξανά τὸ βιολί τους!

— Τελευταία παράκλησις μοῦ

λέν, καὶ θὰ φύγουμε χωρὶς νὰ σέ
ξανοινοχλήσωμε.

—Δὲν μπορῶ σᾶς λέω, δὲν σχωρ-
νῶ σπὸν ἑαυτὸ μου νὰ πουλάω λα-
γούς.

—Ἐλᾶτε κύριε, κάντε μας μιὰ ἐ-
ξαίρεσι, εἶναι πολὺ ὠραῖο γιὰ ἕναν
ξένο ἄνθρωπο ποὺ περνάει στὴν ὥ-
ραία Ἡπειρο νὰ ἔχη μιὰ ἀνάμνηση
τόσο γνήσια θουνίσια μ' ἕνα λαγὸ!

Ἐκεῖ τὴν πάτησα!

Πετάω ἀπ' τὸ σακκιδιό μου τὸ
λαγὸ καὶ τὸν πέταξα στὸ καπὸ λέ-
γοντας:

— Πάρτε τον, χαλάλι σας, δὲ θέ-
λω πεντάρα, σᾶς τὸν χαρίζω νὰ μὲ
θυμᾶστε, Τάκη μὲ λένε.

— Ὅχι, ἀδύνατον, τζάμπα δὲν
παίρνουμε νὰ σοῦ τὸν πληρώσωμε!

—Δὲν τὰ θέλω τὰ λεπτά σας τοὺς
λέω, τὸ κάνω ἀπὸ κουσούρι ποὺ ἔ-
χουμε ἡμεῖς οἱ Ἡπειρωτῆς. Καὶ φεύ-
γω βιαστικός.

Ἄκουσα ὅπως ἔφευγα μεγάλη
συζήτησι στὸ αὐτοκίνητο, ζωηρῆς
φωνῆς: ἐγώ, ὄχι ἐγώ, ὄχι ἐγώ σοῦ
λέω, καὶ καί...

Εἶχα ἀπομακρυνθεῖ ὅποτε περ-
νάει βολίδα τὸ αὐτοκίνητο δίπλα
μου καὶ ἕνα χαρτάκι χοροπηδοῦσε
στὸ δρόμο στὴ δίνη τῆς ταχύτητας.
Πλησιάζω καὶ τί νὰ ἰδῶ, ἕνα κολ-
λαριστό πεντακοσάρικο. Ἐνας λα-
γὸς τότε εἶχε δὲν εἶχε 100 ὡς 120
δραχμές.

Αὐτὰ ἔπαθα Γιώργο μου μὲ τοὺς
Ἀθηναίους ποὺ τὸ φυσάω καὶ δὲν
κρυώνει ἀλλὰ δὲ βαριέσαι θὰ τὸ
θυμοῦνται κι' ἐκεῖνοι κι' ἐγώ ποὺ
γιὰ τὸ χουβαρδαλίκι μου πάλι τὴν
πάτησα... πληρώθηκα μὲ τὸ πάρα
πάνω.

Κ. Γ. Κασινῆς

(ΣΥΝΕΧΕΙΑ ἀπὸ σελίδα 99)

τοτελῆ: Βιβλιογραφία
Κωστῆ Παλαμᾶ, 1911—1925
(1973), Κωστῆ Παλαμᾶ, Ἀλλη-
λογραφία, τόμ. Α'—Β'—Γ'
(1975, 1978, 1981· ἡ ἔκδοσις θὰ ὀλο-
κληρωθεῖ σὲ ἔξι τόμους), Ἡ ἐλ-
ληνικὴ λογοτεχνικὴ
παράδοσις στὴ «Φλογέ-
ρα τοῦ βασιλιᾶ» (1980,
διδ. διατριβή), Τὸ τραγικὸ
σημειωματάριον τοῦ Ρο-
ῖδη (1985). (β) Σέ περιο-
δικά: Οἱ Πυθμένες τοῦ
Βάρναλη. Ἀνέκδοτη ποιητικὴ συλ-
λογὴ ἀπὸ τὸ «Ἀρχεῖο Κ. Παλαμᾶ»,
Νέα Ἑστία, 98 (Χριστ. '75),
95—102 (ἀνακάλυψη καὶ ἀνακοί-
νωσις τῆς πρώτης ἀνέκδοτης συλλο-
γῆς τοῦ Βάρναλη· σὲ λίγο κυκλο-
φορεῖ φιλολογικὴ ἔκδοσις), «Γιῶρ-
γος Κ. Κασιμπάλης. Ὁ πατέρας
τῆς βιβλιογραφίας τῆς νεώτερης
ἐλληνικῆς λογοτεχνίας», Νέα Ἑ-
στία, 108 (1980), 1439—1449, «Ὁ
Σίμος Μενάρδος καὶ ἡ ὑποψηφιό-
τητα τοῦ Παλαμᾶ γιὰ τὸ βραβεῖο
Νόμπελ», Νέα Ἑστία, 111
(1982), 329—341, «Κωστῆς Παλαμᾶς
— Νίκος Καζαντζάκης», Ἐκηθό-
λος (1985), «Ὁ δεῦτερος τόμος
τῶν Βωμῶν», Ἐκηθόλος
(1985) κ.ά. Ἐπίσης, ἀνακοίνωσε
πολλὰ ἀνέκδοτα ἐπιστολὰς καὶ
ἄλλα στοιχεῖα τῶν Μαρκοῦ, Πο-
λυλᾶ, Θεοτόκη, Ν. Γ. Πολίτη, Κα-
ζαντζάκη, Βάρναλη, ROMAIN ROL-
LAND, Μενάρδου κ.ά.

Ο ΝΕΡΟΜΥΛΟΣ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ

Τοῦ ΠΕΤΡ. ΣΚΟΥΤΕΛΑ

“Ένα γλυκόπνοο πρωῖνὸ στὰ τέλη Αὐγούστου 1984 κατηφόρησα ἀπ’ τὸ χωριό μου, γιὰ τὸ Νερόμυλο ποὺ εἶχα χρόνια νὰ τὸν ἐπισκεφτῶ.

Ἀναλαφροπατώντας πάνω στις πέτρες τοῦ δρόμου ποὺ κατρακύλαγαν ρυάκια καὶ μὲ μιὰ σβελτάδα — λὲς καὶ μοῦδινε φτερά νὰ πετάξω στ’ ἀπέραντο θέμα τῆς φυσικῆς εὐδαιμονίας — ἔφτασα στὸ ποτάμι «Ἀσπρη Γκούρα». Ζηλεύω ἕνα ξανάσασμα στὸ πέτρινο θολωτὸ γιοφύρι.

Εἶναι, κι’ αὐτό, σκέφτομαι ἕνα μνημεῖο τέχνης· ἕνα δείγμα παλιᾶς λαϊκῆς ἀρχιτεκτονικῆς.

Ἐκατό, περίπου, χρόνια, στέκει ἀφθαρτο στὸν ἀδηφάγο χρόνο!

Ἡ ὄρασιά μου σκληραίνει ἀπ’ τ’ ἀντικρυνὸ ὀρθόκοφτο καὶ λαμπαδία στὸ διασέλι μὲ γκρεμούς, στουρνάρια κι’ ἀραιὰ χαμόκλαρα. Γλυκαίνει, ὅμως, στὰ χαμηλὰ μὲ τὰ μπόλικά ποταμίσινα νερά π’ ἀφροκυλᾶνε, μὲ τὰ φουντωτὰ πλατάνια, μὲ τίς ἰτιές κι’ ἄλλες ἀναριχτές πρασιές — ἐκεῖ κατὰ τὸ μύλο — ὅπου συνθέτουν μιὰ πολύχρωμη καὶ δροσοβόλα ἀπλάδα.

Πίνω μὲ τῆ φούχτα κρύο ποταμίσιο νερό, ποῦρχετα. ἀπὸ ζωηφῶρες κι’ ἀείρροες τοπικὲς πηγές ρί-

χνω καὶ στ’ ἀναμμένο πρόσωπό μου καὶ συνεχίζω τὸ δρόμο. Ἀπ’ ὄνα δαν τελωτὸ μονοπατάκι, ροβολάω, ἀνάμεσα ἀπὸ τσοπόρια, ἀσφάκες καὶ μεγάλες πέτρες γιὰ τὸ χτίσμα τοῦ νερόμυλου ποὺ θρῖσκεται λίγο πιὸ κάτω στὸν ἰσιότοπο καὶ παραπόταμα.

Πιὸ δῶ ἀπὸ τὸ χτίσμα καὶ σ’ ἕνα ξύλινο γιοφυράκι, ποὺ περνάει ἀθόρυβα τὸ νερὸ στ’ αὐλάκι, ἀπὸ τῆ «δέση» γιὰ τὸ μύλο, κοντοστέκω κι’ ἀγναντεύω.

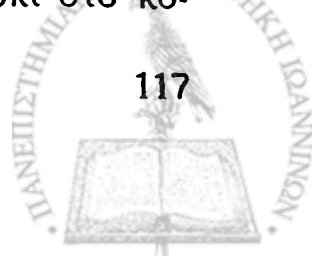
Χαίρομαι μιὰ σπάνια σύνθεση φυσικῆς ὁμορφιάς σὲ μιὰ ἔντονη ἡλιοβολή!

Γροικάω, ὀλόγυρά μου τὰ πολύκλωνα δέντρα ν’ ἀδερφοφιλιούνται μ’ ἕνα ἀνάλαφρο ἀγέρι, κι’ ἀφουγκράζομαι τὸ θόρυβο τῆς φτερωτῆς τοῦ μύλου.

Βιγλίζω τὸ στάλο τῶν προβάτων στῆ ρίζα ἑνὸς πελώριου πλάτανου, ποὺ μυρίζει φουσκίλα καὶ προβατίλα.

Τὰ διψασμένα μάτια μου δὲ χορταίνουν ποὺ τρέχουν παντοῦ στῆ γλυκοθώρητη αὐτῆ ὄψη· νοιώθω μιὰ ἀρίφνητη χαρά!...

Μπαίνω στὸ σπιτάκι τοῦ μύλου κι’ ἀντικρῶζω δυὸ κοπελιές ν’ ἀλέθουν τὸ γέννημά τους. Ἡ μιὰ ν’ ἀδειάζει τὸ λίγο καλαμπόκι στὸ κο-

φίνι, από μιά σακκούλα κι' ή άλλη, μ' ένα δέρμα λαγοῦ νά σκουπίζει τὸ δάπεδο τοῦ κωφινιοῦ, ὅπου σὲ λίγο θ' ἄπεφτε τ' ἀλεύρι.

Στήθηκα ὄρθιος καὶ σιωπηλὸς καὶ κάρφωσα τὰ μάτια μου στὴ λειτουργία τοῦ μύλου.

Τὸ καλαιμπόκι μπόλικο κι' ἀγάλια - ἀγάλια πέφτει ἀπὸ τὸ κοφίνι στὴ «κουρίτα». Ἀπὸ κεῖ, σπρώχνεται ἀπ' τὸ ξύλινο ἀδράχτι πὺ ἡ μιά ἄκρη του εἶναι δεμένη στὴν «κουρίτα» καὶ στριφογυρίζει ἀνάμεσα ἀπ' τὴ κουρίτα καὶ τὴ μεγάλη στρογγυλὴ μυλόπετρα. Ἔτσι, τὸ καλαιμπόκι πέφτει ἀπὸ τὴ κουρίτα σπυρὶ - σπυρὶ καὶ μὲ γρηγοράδα στὴ τρύπα τοῦ κέντρου τῆς μυλόπετρας πὺ κι' αὐτὴ στριφογυρίζει καὶ τὸ κάνει λιῶμα!

Καὶ δὲν ἄργησε νά θγαίνει τ' ἀλεύρι ἀπὸ μιά μικρὴ χοάνη καὶ νά σωριάζεται ζεστὸ κι' ἀφράτο στὸ σκουπισμένο δάπεδο, ἕτοιμο γιὰ τὴ σακκούλα καὶ τὴ λαχταριστὴ κούρα.

Τὸ ἐρέθισμα αὐτὸ — πὺ εἶχα χρόνια νά τὸ δῶ, κεντρίζει τὴ φαντασία μου πὺ τρέχει καὶ μὲ στέλλει σ' ἄλλες μακρινὲς ἐποχές...

Κι' ἀναθυμιέμοι τότε... μέχρι καὶ μεσοπόλεμα καὶ λίγο μετὰ, πὺ τὰ χωματολίθαρα χωράφια μας καλ-

λιεργοῦνταν μέχρι τὰ ριζὰ τῶν κακοτράχαλων θουνῶν μας (καὶ τὰ γλυκοθωρούσαμε γιὰ κάμπους καρποφόρους κι' οἱ μύλοι δούλευαν μερόνυχτα.

Συλλογιέμοι τὸ μυλωνᾶ νά μολογάει ἀνέκδοτα, ιστοριοῦλες καὶ παραμῦθια στὶς γυναῖκες, πὺ νυχτοξημέρωναν γιὰ ν' ἀλέσουν καὶ νά γεννώσουν. Καὶ σηκωνόταν μόνο ὅταν ἤθελε νά πάρει τὴν ἀμοιβή του, ἀπ' τὸ ἄλεσμα τῆς καθεμιᾶς, πὺ τὴ λέγαν «ξάι». (Ἔτσι θγῆκε καὶ τὸ: ὁ μυλωνᾶς ὁ παραμυθᾶς).

Καὶ πόσα «ὕφᾶδια ὑφαίνει» ὁ λογισμὸς μου ἀπὸ τὴν τοπικὴ παράδοση, τὴν ἱστορία καὶ τὸν τρόπο μιᾶς ἄλλης ζωῆς!...

Θαυμάζω, πρὸ παντὸς καὶ ὑποκλίνομαι, στὴν τοπικὴ αὐτὴ βιοτεχνία, πὺ ἦταν ἰψηλὴ ἐπινόηση καὶ δημιουργημᾶ ἐνὸς φωτισμένου μυαλοῦ ἀπλοϊκῶν ἀνθρώπων, δίχως ἀνάδρομες σφαῖρες!!!

Ἀφοῦ πῆρα μιά γεύση καὶ ἐπαφή ἀπὸ μιά παράδοση κι' ἀπὸ μιά ἀγαθόπλεχτη φυσικὴ ὠραιότητα, παίρνω τὸ δρόμο γιὰ τὸ χωριὸ μέσα σὲ μιά αἰθερόπνοη γαλήνη.

Τραβάω τὴν ἀνηφόρα μὲ ὀλόχαρες σκέψεις, ἐντυπώσεις καὶ γλυκιὲς νοσταλγίες...

"Αξιο Ήπειρωτάκι: Δημήτρης Χρ. Γουνόπουλος

Τοῦ Ἀναστάση Παπαγγέλη

Γιόμισε χαρὰ καὶ περηφάνεια (καὶ συγκίνηση) χτὲς ἡ Ἑπειρώτικη καρδιά μου ὅταν διάβασα στὶς Ἀθηναϊκὲς ἐφημερίδες ὅτι ἦρθε πρῶτος στὸν ἐτήσιο διαγωνισμό τῆς Μαθηματικῆς Ἑταιρείας τῆς χώρας μας ἕνας μαθητὴς τῆς τρίτης τοῦ τρίτου Λυκείου Γιαννίνων. Στὸ διαγωνισμό αὐτὸ παίρνουν μέρος οἱ ἄριστοι ἀπ' ὅλα τὰ Λύκεια τῆς Ἑλλάδας. Δημήτρης Γουνόπουλος λέγεται ὁ μικρὸς στὰ χρόνια ἀλλὰ μεγάλος στὸ μυαλὸ Ἑπειρώτης, Γιαννιώτης.

Πρωτὶ - πρωτὶ ἄνοιξα τὸν τηλεφωνικὸ κατάλογο καὶ βρῆκα ἕνα ὄνομα Γουνόπουλος. Πῆρα τὸν ἀριθμὸ καὶ μοῦ ἀπάντησε ἕνας ἄντρας, ὁ πατέρας τοῦ παιδιοῦ. Κίνησα μὲ τὰ ποδαράκια μου καὶ μὲ μαρτιάτικο χιονάκι καὶ πῆγα πέρα κατὰ τὴ Βαλάνειο νὰ συγχαρῶ σὰν ἄνωνυμος Ἑπειρώτης, σὰν Ἑπειρος νὰ ποῦμε τὸν πατέρα τοῦ παιδιοῦ ποὺ τίμησε τὸν ἑαυτό του, τοὺς γονεοὺς του, τοὺς δασκάλους του καὶ τὸ σκολειό του καὶ τὸν τόπο του.

Δὲν τὸν ἤξερα τὸν εὐτυχῆ πατέρα, τὸν γνώρισα σήμερα στὸ σπίτι του. Δάσκαλος εἶναι, παιδί τοῦ παλαιοῦ φιλόλογου Γουνόπουλου ποὺ τὸν εἶχα κι' ἐγὼ καθηγητὴ ἕνα μικρὸ φεγγάρι πρὶν ἐξῆντα χρόνια στὸ Γυμνάσιο. Ἡ μάνα τοῦ παιδιοῦ,

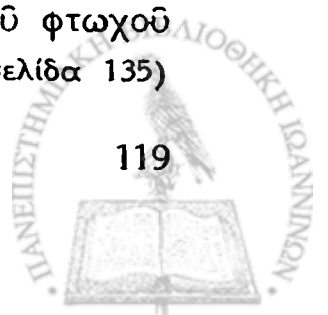
ἐπίσης δασκάλα ἔλειπε καὶ δὲν πῆρα τὴ χαρὰ νὰ τὴ συγχαρῶ, συγάρηκα ὅμως τὴ γιαγιά τοῦ Δημήτρη ποὺ λάμπανε τὰ μάτια τῆς ἀπὸ χαρὰ καὶ περηφάνεια.

Ὁ ἄριστος τῶν ἀρίστων ἔλειπε στὸ σκολειό του καὶ παρακάλεσα τὸν πατέρα του νὰ τὸν φιλήσει διαβιβάζοντας τὰ συγχαρητήριά μου. Στὸ πρόσωπο τοῦ δασκάλου διάβασα τὴ χαρὰ ποὺ ἔνοιωσα κι' ἐγὼ πρὶν εἰκοσιπέντε χρόνια ὅταν ἕνας γιὸς μου βραβεύτηκε στὸν ἴδιο διαγωνισμό.

Ὁ πατέρας τοῦ ἄριστου μοῦ εἶπε πὼς εἶναι πολὺ ταπεινόφρων καὶ σεμνὸς ὁ γιὸς του καὶ μπορεῖ νὰ «προσκρούσω στὴ μετριοφροσύνη του» μ' αὐτὰ ποὺ γράφω γιὰ τὸ παιδί, ἀλλὰ ἐγὼ τὸ θεώρησα χρέος μου νὰ τιμᾶμε τὰ παιδιά ποὺ τιμᾶν τὸ Ἑπειρώτικο ὄνομα. "Ἄμ τί; Νὰ γράφουμε μονάχα μὲ τεράστια γράμματα στὶς ἐφημερίδες γιὰ τὰ παιδιά ποὺ ἔχουν δυνατὴ κλωτσιά; Νὰ μὴ γράφουμε γιὰ τὰ διαμάντια μας ποὺ μὲ τὸ μυαλό τους δικαιοῦνται: Γιάννινα πρῶτα στὰ γράμματα;

Ὁ μικρὸς Γουνόπουλος ἔρχεται συνεχιστὴς τῆς παράδοσης ποὺ θέλει νᾶρχωνται πρῶτα στὰ γράμματα τὰ φτωχὰ παιδιά τοῦ φτωχοῦ

(ΣΥΝΕΧΕΙΑ στὴ σελίδα 135)

ΒΟΣΤΙΝΑ - ΔΟΛΟ

Ο φίλος τῆς Ἐταιρείας κ. Σπ. Παγούνης, συντ. ἐκπαιδευτικός, πού πέρασε καί διακρίθηκε στήν δημ. ἐκπαίδευση ὡς ἕνας ἐπιτυχημένος λειτουργός τῆς εἶχε τήν καλωσύνη νά μᾶς ἀποστείλει ἕνα κείμενο σημαντικῆς ἀξίας· ἔστειλε ἀπόσπασμα ἀπό τὸ ἡμερολόγιο τοῦ πατέρα του σχετικὸ μὲ τὴν ἀπελευθέρωση τοῦ 1913, ὅπως τὴν ἔζησαν οἱ ἄνθρωποι, ὁ κόσμος ἐκείνη τὴν ἐποχὴ στὸ Πωγώνι ἐκείνη τὴ μεγάλη μέρα στήν παλιά Βοστίνα, τὴ σημερινὴ Πωγωνιανή δηλ.

Ἄς δοῦμε πρῶτα ποῖος εἶναι ὁ πατέρας τοῦ συντ. ἐκπαιδευτικοῦ κ. Παγούνη.

Ὁ πατέρας του Εὐάγγελος Π. Παγούνης (1850—1918) ἦταν πτυχιούχος τῆς Μεγάλῃς τοῦ Γένους Σχολῆς. Ὄταν τελείωσε, ἔγινε δάσκαλος, ἱεραπόστολος, ἔθναπόστολος καί δίδαξε στὰ χρόνια τῆς Τουρκοκρατίας σὲ πολλὰ χωριά τοῦ Πωγωνίου· δάσκαλος ἔκανε στὴ Βήσσανη, τὴ Σωπικὴ κλπ.

Ἦταν κι' αὐτὸς τῆς στρατιᾶς τῶν ἀγκώστων δασκάλων, πού ἦταν οἱ στυλοβάτες τῆς Ὁρθοδοξίας καί τοῦ Ἑλληνισμοῦ στὰ χρόνια τῆς μακραίωνης δουλείας.

Εἶχε τὴν ἔμπνευση ὁ μακαρίτης Παγούνης καί τὴν εὐτυχία νά κρατᾶει ἡμερολόγιο καί νά συνειδητοποιήσει συγχρόνως τὴν ἀξίαν τῆς μορφῆς αὐτῆς τοῦ γραψίματος.

Σταχυολογοῦμε ἀπὸ τὸ ἡμερολόγιό του ὅ,τι εἶναι δυνατό, γιατί ὁ χῶρος τοῦ περιοδικοῦ, δυστυχῶς, εἶναι περιορισμένος.

Γράφει ὁ μακαρίτης Παγούνης:

Ἡ 21η Φεβρουαρίου συμπίπτει τὸ 1913 μὲ τὴν Πέμπτη τῆς Τυρινῆς. Ἦταν ἐκείνη τὴ μέρα ξαστεριά. Ὅλα χαρούμενα. Γιατί ὁ οὐρανός. Ὁ δάσκαλος μετακινεῖται ἀπὸ τὴ Σωπικὴ πού ὑπηρετεῖ στὸ χωριό του, τὸ Δολό. Στὸ χωριό του θρῆκε τοὺς συγχωριανούς του Δολιῶτες ἀνήσυχους καί πολὺ στενοχωρημένους, γιατί τὴν προηγούμενη μέρα εἶχαν στείλει ἀνθρώπους καί ζῶα στὰ Γιάννινα μὲ χορτάρι καί ἄχυρο. Ἀκόμα ἴσχυε τὸ δίκαιο τοῦ δυνάστη.

Τὸ θράδυ τῆς 21ης Φεβρουαρίου ἔφθασε ἡ μεγάλη εἶδηση στὸ Δολό γιὰ τὴν ἀπελευθέρωση.

Ἀναφέρεται παραστατικὰ καί μὲ τὸ συναισθηματισμὸ τοῦ δασκάλου, τοῦ πατριώτη - ἔθναποστόλου γιὰ τὸ χαρούμενο ἄγγελμα καί περιγράφει.

Στὶς 22 Φεβρουαρίου γύρισαν οἱ Δολιῶται μὲ τὰ ζῶα τους, πού στίς 20 τοῦ μηνὸς ἀκόμα ἴσχυε ὁ Δυνάστης καί αὐτοὶ πήγαιναν νά παραδώσουν χορτονομὴ στὸ μέρος πού ὠρίζαν. Δὲν ἀναφέρει ὁ μακαρίτης δάσκαλος, ἂν γύρισαν στὸ χωριὸ Ἐνακουβαλώντας τὸ χορτάρι πού

ΗΠΕΙΡΟΣ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΕΥΧΟΥΣ 102 ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Ασ και Βο Δημοτικά Σχολεία Άρτας (1910) στεγάζονταν στον Άγιο Μηνά (Άρτας) αλκία Προβόλου, όπου ση-
μερα τὰ κρεπωλεία και τὰ φαράδι.κα. Οι μαθητες τους με τὸ διευθυντή τους Γεώργιο Βαφιά.

(Άρχείο Δημ. Βαφιά).

Διδάσκοντες και διδασκόμενοι Γυμνασίου Πρωγωνιάνης (Μάιος 1931). Αριστερά ο φιλόλογος Εύαγ. Πρίτσας, δεξιά ο φιλόλογος Εύστ. Λαμπρινίδης και όρθιος ο διευθυντής του Έθνικου Ολιγοτροφείου Δημ. Πέρτσαςλης.

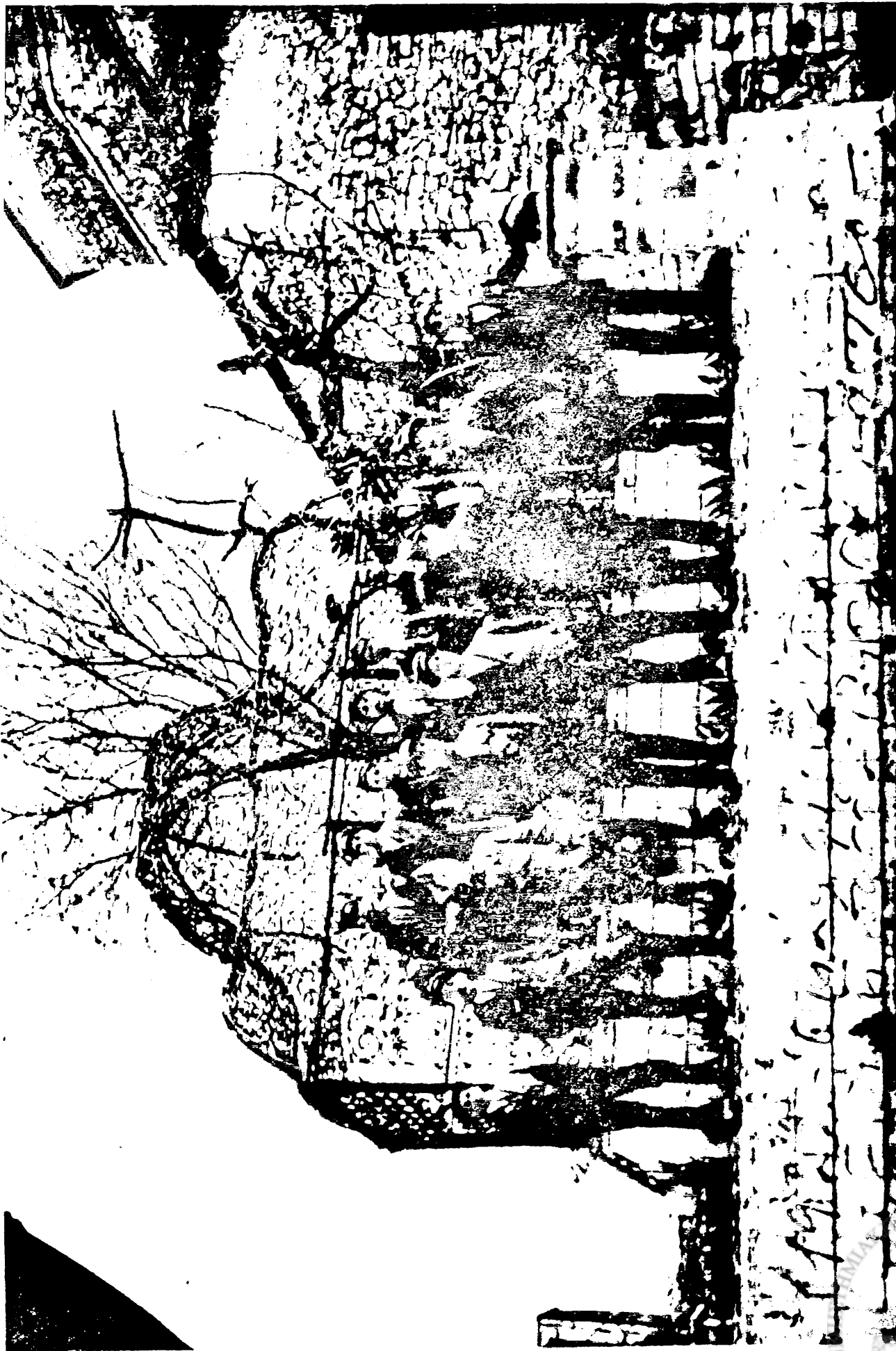

(Αρχείο "Άλλη Χρησιότητα")

Στέγη στά Γιάννα (1927) στο "Υπαίθρο."

Όμιλος Γιαννιωτών στο Μουσείο του 'Αλή Πασά, στο Κάστρο (1922). Πίσω τὸ φέρ - φορξέ ἀρίστης τέχνης κουβούκλιο, πὸν χάθηκε στὴν Ἴταλο-γερμανικὴ Κατοχὴ. Δεξιὰ τὸ τζαμί τοῦ 'Ασλάν Πασῶ. Α' σειρά ἐξ ἀριστερῶν: Μιχ. Λάππας, Γρηγ. Τζαμάκας, Σωτήρ. Ζούμπτος, Γ. Βαθαρέτος, Σ. Τζιμόπουλος, Πύρ. Ἀποστολίδης, Γούλας Ρίζος, Σπ. Παπαζήσης. Β' σειρά: Δημ. Βαλής, Τηλ. Νότσικας, Θεόδ. Χατζής, Παν. Μαρνέλης, Ἄν. Γραμματικόπουλος, Ἐλ. Μπαρτσιώκας, Δημ. Φρίγκας.

ΔΕΥΤΕΡΟΣ

Ἡπειρωτικό Συμπόσιο. Διακρίνονται μεταξύ τῶν ἄλλων: Μιχ. Περανθῆς, Κων. Μιχαηλίδης, Ἄλξ. Μαμμόπουλος, Ἄθ. Γκογκώνης, Εὐαγ. Φωτιάδης, Κων. Μέρτζιος σὴν κεφαλῇ τῆς τραπέζης, Βασ. Χρήστου, Εὐριπ. Σούρλας, Ἀ. Λαοράκης.

είχαν φορτώσει στα ζώα τους.

Αυτοί που γύρισαν μολογουσαν για τον πανικό και το φευγιό των Τούρκων έπειτα από την έκπόρθηση του Μπζιανίου και την άλωση της πόλεως των Ίωαννίνων .

Ο πανικός, γράφει ο Παγούνης, είχε μεταδοθεί και στους πασάδες. Σ' αυτούς συμπεριλαμβάνει τον Άλη Ριζά Πασά που ή έδρα του ήταν στα Δολιανά, τον Γκαλήπ Πασά, αρχηγό κάποτε της Δημοσίας Ασφαλείας στην Πόλη, προσωρινώς διαμένοντα στο Δελβινάκι, το Μεχμέτ Πασά στο Δέλβινο, τον Ταγιάρ στο Άργυρόκαστρο, Τζασίτ στο Λεσκοθίκι.

Όλοι πανικοβλήθηκαν και έφευγαν, ανάμεσά τους και ο Μπεκήρ - Άγας, ο δολοφόνος του Αϊμιλιανού και σφαγέας άθώων υπάρξεων στο Ζαγόρι και τα Γρεβενά.

Έμεινε αναφέρει, ο εύσυνείδητος παλιός δάσκαλος από τα συνταρακτικά αυτά γεγονότα στο χωριό του, το Δολό έως στις 4 Μαρτίου 1913, άπουσιάζοντας από τη θέση του στη Σωπική.

Άπό τη Βοστίνα οί Τούρκοι έφυγαν στις 28 Φεβρουαρίου. Την Πέμπτη στις 28 του μηνός μπαίνουν στη Βοστίνα ως πρόσκοποι έθελοντές με άφιξή τους από το Δελβινάκι τέσσερις ίππεις. Αρχηγός τους ήταν ο λοχίας Γ. Παπαδημητρίου άπό τη Ναύπακτο.

Κόσμος άπειρος είχε μαζευτεί άπ' όλα τα γύρω χωριά για να γιορτάση τη λευτεριά. Άνέκφραστη

και άπερίγραπτη ή χαρά του. Ο κόσμος τράβηξε προς το σπίτι του Κιτσώνα, που ήταν δήμαρχος και άπό εκεί στο Διοικητήριο όπου μπροστά σε άπειρο πλήθος που παραληρούσε και ζητωκραύγαζε. Έκεί τους μίλησε αρχίζοντας και λέγοντας ο Εύαγ. Π. Παγούνης:

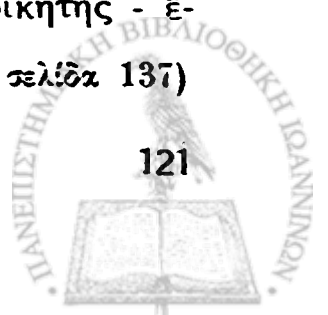
«Νεανίσκοι και παρθένοι, πρεσβύτεροι μετά νεωτέρων αίνεσάτωσαν το όνομα Κυρίου, ότι ηυδόκησε ίνα άποστείλη και εις ήμάς τον νικηφόρον έλληνικόν στρατόν..... Ζήτω ή έλευθερία».

Ούρανομήκεις ζητωκραυγαί διαδέχτηκαν τα λόγια του. Έπειτα ο λοχίας Γ. Παπαδημητρίου υπό το ίδιο πνεύμα. Άληθινό πανδαιμόνιο έπακολούθησε. Άγκαλιές, φιλιά, δάκρυα χαράς και έλεγαν και έπανελάμβαναν: Χ ρ ι σ τ ό ς Ά ν έ σ τ η—Ά λ η θ ώ ς Ά ν έ σ τ η και άλλοι πατρις Ά ν έ σ τ η.

Έπειτα όλος ο κόσμος, όσος χωρούσε, μπήκε στο Διοικητήριο. Έγινε ή ύποστολή της άλθανικης σημαίας που είχαν ύψώσει άλθανίζοντες και έγινε ή έπαρση της έλληνικης σημαίας. Πρώτη κυμάτισε περήφανη ή Δολιώτικη σημαία φκια σμένη με όλους τους τύπους και κανόνες.

Έγιναν τα πρακτικά της παραδόσεως του Διοικητηρίου, του Τηλεγραφείου και του Ρεζή — Μονοπώλιο Καπνού — στον Άθαν. Κιτσωνίδη, ως δήμαρχο που άνέλαβε προσωρινώς και ως Διοικητής - έ-

(ΣΥΝΕΧΕΙΑ στη σελίδα 137)

ΤΗΣ ΑΡΤΑΣ ΤΟ ΓΙΟΦΥΡΙ

Γεφύρι τῆς Ἄρτας θρυλικὸ χιλιotraγουδημένο
πόσες φορές ἢ σκέψη μου μ' ἀνάτασ' ἱερή
δραματίστηκεν ἐκεῖ γιατί μοτοχτισμένο
κίστες τίς πέτρες νὰ χτυποῦν, καὶ νὰ πηγαῖν με τὸ μυστήρι.

Ὅρθος ὁ πρωτομάστορας τίς προσταγές νὰ δίνει
γιὰ τὸ μνημεῖο πού ζητᾷ θυσία ὁ χρησιμὸς
ἀσάλευτο γιὰ νὰ σταθεῖ κι' αἰώνια νὰ μείνει
γιὰ τῶν ἀνθρώπων τὸ καλὸ, καθὼς ὀρίζει ὁ λογισμὸς.

Κι' αὐτὴ τραβᾷ στὸ Θάνατο, πεντάμορφ' ἐξαισία
μὲ πλανεμέν' ἀγάπη, τῆ θέρα του ψάχνει νὰ ὀρει...
Ἄλλοι σὰν κόδοι τὸ σχοινί! Θανάτου ἀπελπισία!
Καὶ θάβει τὴν ἀγάπη του. ὦ μοῖρα τους σκληρή!

Κι' ἦ μὲ Νοιᾶ ἢ ζαστεριά, ὅταν ἡ νύχτα ἰσκιώνει
τὸ φᾶσμα τῆς ἀέρινο πετᾶ στὴν ποταμιᾶ
μιὰ εὐοιδιὰ πνευματικὴ στίς καλαμιές ἀπλώνει
καὶ νότες πένθιμ' ἀντηχοῦν μὲς τῆ βουβῆ ἐρημιᾶ.

Ἄκουτε, ἀνθρώποι, τὰ παλιά, τί δίδαγμα μᾶς λένε
γεφύρια κι' ἔργα ποῦμειναν στὰ χρόνια ἱστορικά
Ἱερωσύνη δείχνουνε καὶ μὲ εὐλάβεια καίνε
θυμίαμα σ' ἔσους πέσανε γιὰ χρέος τραγικά.

ΤΖΕΝΗ ΔΙΑΜΑΝΤΗ - ΠΑΠΑΓΓΩΑΝΝΟΥ

ΜΕΝΟΥΣΗΣ

MENOUSSI

THE EPIROTE DANCE

Ὁ Μενούσης ὁ Μπιρμπίλης κί ὁ Μεϊμέτ-ἀγάς
σέ κρασοπουλειὸ πηγαίνουν γιά νά φᾶν νά πιοῦν.
Κειά πού τρώγουν κειά πού πίναν κειά πού γλένταγαν
κάτι πέσαν σέ κουβέντα γιά τῆς ὠμορφες.
Τι ὠμορφη γυναῖκα πούχεις βρέ Μενούσ-ἀγά
πού τήν εἶδες πού τήν ξέρεις καί τή μολογᾶς.
Ψές τήν εἶδα στό πηγᾶδι πού ἔπερνε νερό
καί τῆς δίνω τὸ μαντήλι καί μου τό ἔπλυε.
Σάν τήν εἶδες σάν τήν ξέρης πές μας τί φορεῖ
ἀσπρο φερετζέ φοροῦσε μέ χρυσᾶ φλουριά.
Κόκκινο φουστάνι (ν) εἶχε παρδαλή ποδιά
καί ἀνάμεσα στά στήθια εἶχε μιάν ἐλλά.
Μεθυσμένος ὁ Μενούσης πάει τήν ἐσφαξε
τήν αὐγή ξεμεθυσμένος πάει τήν ἐκλαιγε.
Σήκω πάπια μ' σήκω χήνα σήκω νεραντζιά
σήκω λούσου καί χτενίσου κί ἔβγα στό χορὸ
Νά σέ ἰδοῦν τὰ παλληκάρια νά μαραίνωνται
νά σέ ἰδῶ κί ἐγὼ ὁ καυμένος καί νά χαίρωμαι.

 Musical notation for the first system, including vocal line and piano accompaniment. The key signature is one sharp (F#) and the time signature is 2/4. The system begins with a repeat sign and a fermata.

'Ο Με-νού- σης 'Ο Μπρι- μπί- λης

 Musical notation for the second system, including vocal line and piano accompaniment. The system continues with the vocal line and piano accompaniment.

κι'ό Μει-μέτ 'Α- . . . γας Σε κρα- σο — που-

 Musical notation for the third system, including vocal line and piano accompaniment. The system concludes with a fermata and a repeat sign.

λειό η- γάλ- ναν γιά νά φάν νά . . . νισόν

Ο ΣΕΒΝΤΑΛΗΣ ΚΑΙ Η ΣΕΒΝΤΑΛΙΝΑ

ΤΟΥ ΕΥΡΙΠ. ΓΙΑΝΝΑΚΟΥ

Ἀπὸ χρόνια ζοῦσε στὸ χωριό μας τοῦτο τ' ἀντρόγυνο... Τρυγονοζεύγαρο σωστὸ ἦτανε.

Κανένας δὲν ἤξερε, ἀπὸ ποῦ κρατάει ἡ σκούφια τους. Ἐνα θράδου τοῦ καλοκαίριου, χρόνια πολλὰ πρὶν, φάνηκαν στὸ χωριό, τὴν ὥρα ποῦ ὁ ἥλιος σκαπετοῦσε πίσω ἀπ' τὴν Τσιουκαργιάσα, κι' ἔβαφε χρυσὲς τὶς κορφὲς τῶν γύρω βουνῶν...

Εἶχαν ὅλα τους τὰ ὑπάρχοντα φορτωμένα σ' ἓνα «γαζιέλι», π' ἀγκομαχοῦσε, τὸ φουκαριάρικο ἀπ' τὸ βάρος...

Κι' ὁ ἀρχοντας ὁ κύρ Πασχάλης ὁ Σαντάδαρος, τοὺς ἔδωσε μιὰ καλύβα, γιὰ νὰ ἐγκατασταθοῦν. Χάρσιμα τοὺς τὴν ἔκανε...

Καὶ δὲν τοὺς ἔλειψε ἡ δουλειὰ ἡ καθημερινή... Θελήματα ἔκαναν στὸ χωριό, ποῦ ἦταν τότε, μεγάλο κι' ἀρχοντικό, γιὰ νὰ κοινοῦνε τὸ ψωμί καὶ τὴν ἄλλη πόρεψή τους.

Καὶ τὰ βολεύανε καλοῦτσικα, μὰ ἔλα ποῦ ἡσυχία δὲν εἶχαν κι' ὄλο μάλωναν. Χρόνια, τώρα, κάθε μέρα, τρικούβετος καυγᾶς στὸ Σεβνταλίδικο τ' ἀρχοντικό!

Καὶ τί ἀρχοντικό, τὸ Σεβνταλίδικο... Μιὰ στραπατταρισμένη καλύβα, μὲ χωματένιο πάτωμα, χωρὶς ταβάνι καὶ μ' ἓνα φεγγίτη γιὰ παραθύρι, ποῦ ἔκλεινε μ' ἓνα «τσιόλι» κι' ὁ καπνὸς ἀπ' τὴ φωτιά στὴ γωνιά, ἔφευγε ἀνόμεσα ἀπ' τὶς πλάκας τῆς σκεπῆς. Στὸ κατώι, τ' ἀρχοντικού τους, κλείνανε τὸ γαζιέλι τους...

Μέσα σὲ τούτη τὴν κακομοιριά ζοῦσαν, ὁ Σεβνταλῆς, ποῦ τ' ὄνομά του ἦταν πα-

ρατσούκλι, ποῦ τοῦ τὸ κόλλησαν οἱ Τσεπελοδίτες, μὰ καὶ τοῦτος ὁ λεβέντης πίστευε, πὼς ὅλες οἱ γυναῖκες τόν... σεβνταλίζονταν κι' ἡ γυναῖκα του, ἡ Σεβνταλίνα, ποῦ πῆρε τὸ παρατσούκλι, ἀπ' τὸν ἄντρα της. Τ' ὄνομά τους τὸ πραγματικὸ κανένας δὲν τὸ ἤξερε, ἔτσι τοὺς φώναζαν ὅλοι.

Καυγᾶς, λοιπόν, κάθε μέρα στὸ Σεβνταλίδικο. Μερᾶκι εἶχε ὁ Σεβνταλῆς, γιὰ τὸ ποιὸς θὰ κληρονομοῦσε, μὰ καὶ δὲν εἶχαν παιδιὰ.

—Ἐσὺ φταῖς, οὐρλιαζε ἀγριεμένος ὁ Σεβνταλῆς, ἐσὺ φταῖς κι' θὰ μ' ἀφήκ'ς ἄκκληρου, κι' θὰ χαθῆ τὸ σόι μ'...

—Ὅχι ἐγὼ, ὄχι, ἐσὺ φταῖς, φώναζε ἀναφοκοκκινισμένη ἡ Σεβνταλίνα, ἐσὺ π' δὲν ἀφκίς θρῶμα γιὰ θρῶμα...

—Ἰσὺ μωρὴ φταῖς γιὰτ' ἐγὼ δουκ'μάστικα, ἀπαντοῦσε ὁ Σεβνταλῆς γεμάτος θυμὸς... καὶ τέντωνε τὸ μπόι του, κι' ἔστριβε τὸ μουστάκι του γιὰ νὰ δείξει τὴ λεβεντιά του!

Κι' ἡ Σεβνταλίνα π'δὲν τ' ἄτρωγε «στά βουδά» κάτι τέτοια, ἀγρίεψε μὲ τοῦτα τὰ λόγια τ' ἄντρα της, ἔβαλε τὰ χέρια στὴ μέση της καὶ σινάμενη καὶ κουνάμενη, στάθηκε μπροστά του στητῆ, στητῆ καὶ τοῦπε μὲ καμάρι:

—Σάμα ἐγὼ δὲ δουκ'μάστ'κα ὠρέ... τί νόμ'σες!...

Κόκκαλο ὁ Σεβνταλῆς, σὰν ἄκουσε τοῦτα τὰ λόγια τῆς γυναῖκας του. Τί γάλεγε ὁ φουκαρᾶς... βουδάθηκε...

ΓΙΑΝΝΗΣ ΣΑΡΑΛΗΣ

ΤΟΥ ΣΤΑΘΗ Δ. ΛΑΜΠΡΙΔΗ

Ένας άκρως φίλος και πολύτιμος συνεργάτης της Έταιρείας εξέλιπε. Ήταν άπροσδόκητος ο θάνατός του γι' αυτό και μᾶς κατέβλησε. Τόν είχαμε συνηθίσει τόσο πολύ. Περνούσε τακτικά από τὰ γραφεία τῆς Έταιρείας. Ήταν σ' ἔλους τόσο ἀξιαγάπητος. Ἐγέμιζε μὲ τὴν παρουσία του. Πάντα θὰ εἶχε νὰ πει τὸν καλὸ του λόγον. Ἀπὸ τὴ δασκαλομάνα, τὴν Ἡπειρο κατέβηκε. Τὸ μικρὸ χωριὸν του ἦταν ἡ Ἀρτσιστα—Ἀρίστη. Ἐνα τὸν εἶχε ἡ μάνα του, ἡ Οὐρανία. Γι' αὐτὸ καὶ τὸν ἀνάθρεψε μὲ περυσὴ φροντίδα. Τὸ πῶς μεγάλο μέλημά της: Νὰ τοῦ ἐνσταλάξῃ ἀμετρη ἀγάπη γιὰ τὴν Ἀρτσιστα πρῶτα καὶ ἔπειτα γιὰ τὸ περίγυρό της, ἔλα τὰ Ζαγοροχώρια, ὅλες τίς μικρὰς πατρίδες.

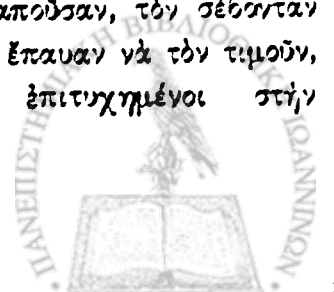
Φτωχόπαιδο ὁ Γιάννης Σαραλῆς, ὅπως τὸ γενικὸ φαινόμενο τὰ παλιότερα χρόνια στὴν Ἡπειρο. Στὸ χωριὸν του ἔμαθε τὰ πρῶτα γράμματα καὶ ἀπ' ἐκεῖ μὲ ἀγαθὴ τύχη εἰσήχθη στὴ Ριζάρειο Σχολή, ἀπὸ τὰ πρῶτα καὶ καλύτερα σχολεῖα Μ. Ἐκπαίδευσεως στὴν ἐποχὴ τοῦ Γιάννη.

Ποῖος εὐτύχησε νὰ φοιτήσῃ στὸ ὀνομαστὸ αὐτὸ σχολεῖο καὶ μάλιστα φτωχὸς καὶ ξύπνιος καὶ δὲ θωρακίστηκε μὲ παιδεία κλασσικὴ, θεμελιακὴ, ποὺ στάθηκε γιὰ τὸ Σαραλῆ τὸ ὑπόβαθρον γιὰ νὰ ἐξελεχθῇ μὲ ἀριετιότητα. Στὴ Φιλοσοφικὴ Σχολὴ σπούδασε ἀκώλυτα μὲ τὴ βοήθεια τοῦ φιλοστόργου πατέρα του, ἰδιωτικοῦ ὑπαλλήλου.

Ὅταν πήρε τὸ δῖπλωμά του διορίστηκε καθηγητῆς σ' ἓνα μικρὸ γυμνάσιον. Ἀναγνωρίσθηκε ἡ ἀξία του ἀπὸ τοὺς προϊσταμένους, ἐπῆρε ἔλους τοὺς βαθμοὺς τῆς ἐκπαιδευτικῆς ἱεραρχίας καὶ ἀπεχώρησε ἀπὸ τὴν ὑπηρεσία μὲ τὴ συμπλήρωση βδομάδας μὲ τὸ βαθμὸν τοῦ Γενικοῦ Ἐπιθεωρητοῦ Μ. Ἐ., ἓνα βαθμὸν, στὸν ὁποῖο λίγοι καὶ μετρημένοι ἐκπαιδευτικοὶ ἔφθαναν...

Ήταν χαρισματικὸς ἐκπαιδευτικὸς, ἀξιος, ἀποδοτικὸς, γοητευτικὸς. Οἱ μαθητῆς του τὸν ὑπεραγαποῦσαν, τὸν σέβονταν ἀπεριόριστα καὶ δὲν ἔπαυαν νὰ τὸν τιμοῦν, ὅταν φθασμένοι καὶ ἐπιτυχημένοι στὴν

έλληνική κοινωνία, έκριναν και ξεχώριζαν τους δασκάλους των.

Με πόση — άς πούμε ανθρώπινη αὐταρέσκεια — στους στενούς φίλους ανέφερε πολίτες άξιολόγους, πού εύρισκαν νά τιμήσουν τόν καταξιωμένο δάσκαλο.

‘Ο δείνα νομάρχης πολύ τόν βεήθησε για νά τελειώσει ο δρόμος πρὸς τὸ χωριό του, ο διακεκριμένος οικονομολόγος πού τόν καλούσε νά συναγνηθούν, ο καρδιολόγος πού τόσο πολύ τόν φρόντιζε.

‘Επεκτείνοντας τήν άφειδῆ προσφορά του πρὸς τὸ μαθητικὸ κόσμο εἶχε γράψει διδακτικά βιβλία, πού τόσο ἦταν χρήσιμα για μιὰ διδαχὴ ολοκληρωμένη. Τὸ χαρακτηριστικὸ στὰ βιβλία αὐτὰ ἦταν ἡ σαφήνεια, ἡ έλκτικὴ δύναμή τους, ἡ γλώσσα, τὸ περιεχόμενο, πού οδηγούσαν τὸ μαθητὴ νά ένστερνισθῆ τήν άξία τῆς μαθήσεως και τῆς γνώσεως.

Παράλληλα με τὸ διδακτικὸ του έργο ο Γιάννης Σαραλῆς πού τὸ άσκούσε με εύρύνοια και άκρα έπιτυχία καλλιεργούσε και τὰ νεοελληνικά γράμματα. Εἶχε έξελιχθεῖ σὲ δόκιμο λογοτέχνη. ‘Ο ποιητικὸς του λόγος για τὸν άναγνωστῆ ἦταν έντρυφήμα. Σὲ πολλὰ εἶδη λογοτεχνικά ανταποκρίθηκε με πληρότητα. ‘Οστόσο ὅλο τὸ έργο του περιμένει τήν ὠρα του για νά στηθεῖ τὸ πορτραῖτο τοῦ Γιάννη παρμένο από πολλές ὀπτικές γωνίες. ‘Εδῶ γράφεται: ένα σύντομο νεκρολογικὸ σημείωμα. Παράλειψη οὐσιαστικὴ ὅμως θά ἦταν, εάν δέν αναφέραμε τὸ Γιάννη ὡς άγωνιστὴ άνυποχώρητο και πρόμαχο τοῦ δικαίου. ‘Ηταν από τούς πρωταγωνιστὲς σ’ ένα 10χρονο άγῶνα με πολλές διακυμάνσεις για τὸ καλὸ τοῦ τόπου μας με βάση τὸ Ριζάρειο ‘Ιδρυμα και τὴ διαθήκη τοῦ αιδίμου Γεωρ. Ριζάρη.

‘Οταν έφθασε ἡ μεγάλη υπόθεση σὲ

κάποιο άξιο τέλος με τὴ γνωστὴ άπόφαση τοῦ ‘Εφεταιίου ‘Αθηνῶν, δοκίμασε μιὰ από τίς μεγαλύτερες χαρὲς τῆς ζωῆς του.

‘Η άγάπη του για τὰ ψηλά βουνά τοῦ τόπου μας με τὴ μυροδόλα πνοή τους ἦταν άμετρη, για νά μὴν εἰποῦμε παθολογική.

Κανένα καλοκαίρι δέν παρέλειπε νά πάει στήν ‘Αρτσιστα. Μῆνες άρκετοῦς εἰμεινε πάντα με τὴ συντροφισσα τῆς ζωῆς του, τὴν κ. Θεοδοσία πού συναγωνίζονταν σὲ άγάπη και φροντίδα για τὸν τόπο μας, μοισονότι εἶναι από τὸ Μωριά.

‘Η κ. Θεοδοσία Σαραλῆ, φιλόλογος και καθηγήτρια στὰ βήματα και τὰ μέτρα τοῦ συζύγου της, άγάπησε τὴν Κεντρικὴ ‘Εκκλησία τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, άπειρης ὑποβλητικότητας, τὴ Σπηλιώτισσα, τὸ Μοναστήρι: δηλ. με τὴ λαμπρὴ ιστορία του, τὸν ‘Αι-Θανάση, τὸ παρεκκλησί εἰζω από τὸ σπίτι τους, τὰ βουνά πού άγκυλιάζουν τὸ χωριὸ με μιὰ χλωρίδα ξεχωρη, τὸ Βοϊδομάτη ἰσάν καλὴ χριστιανὴ και φυσιολάτρισσα ἠλεγμένη.

Θά κλείσουμε τὸ σημείωμά μας με δύο λόγια ακόμα.

‘Ο Γιάννης Σαραλῆς, ὅπως και ο ‘Ιωάννης Λαμπριδῆς, θεωροῦσε τὴν πνευματικὴ του τροφὴ, τὴ Ριζάρειο Σχολή, ὡς τὸν πρῶτο και μεγαλύτερο θησαυρὸ του. Γι’ αὐτὸ, ὅπως πληροφοροῦμαι έγκύρως, τὸ διαμέρισμά του στήν ‘Αθήνα, πού τὸ έχει ἐξ άδιαιρέτου με τὴν κ. Θεοδοσία, τὸ αφήνουν μεταθανάτια στή Ριζ. Σχολή και τὸ σπίτι τους στήν ‘Αρτσιστα.

Τιμοῦμε τὴ μνήμη σου, άγαπητέ μας Γιάννη, και ὅσο ζοῦμε θά μεταδίδουμε τὸ εὐλογημένο πέρασμά σου από τὴν έφημερὴ ζωή.

Ἑσωτερικὴ Ζωὴ καὶ Κίνησις

Οἱ χρηματικὲς εἰσφορὲς πρὸς τὴν
 "Ἑπειρωτικὴ Ἑταιρεία,, ἐκπίπτουν
 στὶς Δηλώσεις Φόρου Εἰσοδήμα-
 τος.

ΣΥΝΩΣΤΙΣΜΟΣ ΕΙΣΦΟΡΩΝ ΣΥΝΩΣΤΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ

Μὲ θαθεῖα συγκίνησις συντάσσομε αὐ-
 τοὺς τοὺς πίνακες εἰσφορῶν. Εἶναι τὸ ἐ-
 ξυγόνον τῆς Ἑταιρείας. Εἶναι τὰ φτερά
 τῆς Κοινοφελὲς Πνευματικῆ Ἰδρυμα ἢ
 Ἑταιρεία. Δημόσια ἢ διαχειρίσῃ τῆς σὲ
 ὑάλινη ἰσφαῖρα «περιστρεφομένη καὶ παν-
 ταχόθεν ὁρατὴ». Δὲν πληρώνει οὔτε μο-
 νόλεπτο ἢ Ἑταιρεία σὲ μισθοὺς καὶ ἀ-
 μοιβὰς καὶ ἔχει ἐλαχιστοποιήσει τὰ διοι-
 κητικὰ τῆς ἔξοδα, ἀφοῦ τὸ Δ. Συμβούλιον
 μὲ ἐφημερία σὲ ἐθελοντικὴ βάση διεξά-
 γει τὴ διοικητικὴ ὑπηρεσία.

Δὲν ἔχει «Χρεώστες» ἢ Ἑταιρεία. Δὲν
 ἔχει «Πιστωτές». Κανενὸς τὴν πόρτα δὲν
 ἐβρόντησε. Δὲν κρατεῖ λογαριασμοὺς «Ὀ-
 φειλετῶν». Ὅ,τι παραφέρεται εἶναι αὐτο-
 προαίρετο καὶ καλοδεχόμενον. Τὸ ραβδί
 τοῦ διακονίᾳ, ὅταν ὑπηρετεῖ κοινοφε-
 λεῖς σκοποὺς γίνεται στὰ χέρια τοῦ Διοι-
 κητικῆ Συμβουλίου ἡγεμονικὸ Σκήπτρον.

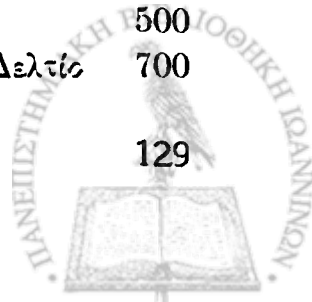
Κρίκοι τῆς ἀλυσίδας τῆς ἀγάπης αὐ-
 τὸν τὸν μῆνα εἶναι οἱ:

Ἡ συγγραφεῖς κυρία Κούλα Ξη-
 ραδάκη ὁμοίως 1000
 Ὁ κ. Δημ. Στάμος, φιλόλογος,
 διδάκτορας Πολιτικῆς Ἐπιστή-
 μης ὁμοίως 1000

Ὁ κ. Κων. Τυσανάκης γιὰ ἐνί-
 σχυση τοῦ ἔργου τῆς Ἑταιρείας 1500
 Ὁ κ. Ἰωάν. Πέτρου γιὰ τὸ Δελ-
 τίον 700
 Ὁ Πολιτικὸς μηχανικὸς κ. Σταῦ-
 ρος Ἰωαννίδης γιὰ τὸ Δελτίον 1000
 Ὁ κ. Θεόδωρος Σακελλαρίδης ὁ-
 μοίως 1000
 Ὁ κ. Βλάσης Οἰκονόμου ὁμοίως 1000
 Ὁ κ. Δημ. Ζησόπουλος ὁμοίως 500
 Ἡ κυρία Ἀγγελικὴ Φωλλίδη στὴ
 συνεχῆ τῆς μέριμνα γιὰ τὴν Ἑ-
 ταιρεία καὶ ἐνίσχυση τοῦ ἔργου
 τῆς 1000
 καὶ γιὰ τὸ Δελτίον 1000
 Ἡ κυρία Ἀλεξ. Τριανταφύλλου
 γιὰ τὸ Δελτίον 500
 Ὁ κ. Ἰωάν. Κατσαδήμας ὁμοίως 500
 Ἡ κυρία Χρυσάνθη Ζιτσαῖα ὁμοίως 500
 Ὁ κ. Σταῦρος Συκιώτης ὁμοίως 1000
 Ὁ κ. Ἀθαν. Ζαρόπουλος ὁμοίως 500
 Ὁ δικηγόρος κ. Φάνης Παπαλιὰ-
 ρης γιὰ τοὺς γενικωτέρους σκο-
 ποὺς 1500
 εἰδικώτερα γιὰ τὸ Δελτίον 500
 Ἡ κυρία Βικτωρ. Γότσου ὁμοίως 1000
 Ὁ Πρέσβυς κ. Κων. Χειμαρρῆς
 γιὰ τὴν ἐνίσχυση τοῦ ἔργου τῆς
 Ἑταιρείας 2000
 Ἡ κυρία Μαρία Δάλλα γιὰ τὸ
 Δελτίον 1000
 Ὁ κ. Λάμπρος Γούλας ὁμοίως 500
 Ὁ κ. Χρ. Παπακίτσος ὁμοίως 500
 Ὁ κ. Σόλων Δερδεμέξης ὁμοίως 1000
 Ὁ κ. Γεώργ. Σιωμάλας ὁμοίως 1000
 Ὁ κ. Δημ. Σμαράτιδος ὁμοίως 500
 Ὁ κ. Εὐριπ. Γιαννακὸς ὁμοίως 500

Ἡ κυρία Ἐλευθ. Κουταβά - Δά- καρη γιά ἐνίσχυση τοῦ ἔργου τῆς Ἐταιρείας	2000	Ὁ κ. Νικόλ. Κοσμάς γιά τοὺς γε- νικωτέρους σκοποὺς	1000
Ἡ κυρία Ἰωάννα Σταυροπούλου γιά ἐνίσχυση τοῦ ἔργου τῆς Ἐ- ταιρείας	2000	Ὁ κ. Κων. Βασιλείου ὁμοίως	1000
Ὁ κύριος καὶ ἡ κυρία Κώστα Κα- τραπάνη - Φακατσέλη γιά τὸ Δελτίο	500	Ἡ κυρία Ἀρσινόη Βαταβάλη γιά τὸ Δελτίο	500
Ὁ κ. Δημ. Κ. Ἐξάρχος γιά τὸ Δελτίο	1000	Ὁ κ. Χρ. Ἀλεξίου γιά τὸ Δελτίο	500
Ὁ κ. Χρήστος Ἐξάρχος γιά τὸ Δελτίο	1000	Ὁ κ. Ἀδαμ. Λεοντίδης γιά ἐνί- σχυση τοῦ ἔργου τῆς Ἐταιρείας	1000
Ἡ κυρία Τζένη Θρεψιάδη - Ἐξάρ- χου ὁμοίως	1000	Ἡ κυρία Κωστούλα Ροδίτου γιά τὸ Δελτίο	600
Ὁ κ. Μιχάλης Ἀράπογλου ὁμοίως	500	Ἡ κυρία Μαρία Ἀρκαδίου γιά τὸ Δελτίο	1000
Ὁ κ. Σταῦρος Παπαμῶκος ὁμοίως	500	Ὁ κ. Νικόλ. Γκάνιος γιά τὸ Δελτίο	1000
Ὁ ἰατρός κ. Βασ. Παπαδόπουλος ἀπὸ τὰ Γιάννινα γιά τοὺς γενι- κωτέρους σκοποὺς	2000	Ὁ κ. Χρυσόστ. Λαμπρίδης γιά τὸ Δελτίο	950
Ὁ Δήμαρχος Δελβινακίου κ. Γ. Μπέλλος γιά τὸ Δελτίο	1000	Ὁ κ. Ἀνδρ. Σερμπῆς γιά τὸ Δελ- τίο	1500
Ὁ Λυκειαρχῆς καὶ ἱστορικός ἐ- ρευνητής κ. Μάνθος Οἰκονόμος ὁμοίως	1000	» »	500
Ὁ κ. Εὐάγ. Ζάγκας ὁμοίως	500	Ὁ κ. Ἀλκιβ. Λάμπρου γιά τὸ Δελτίο	2000
Ὁ κ. Διον. Φίλιππας, ὁμοίως	1000	Ὁ κ. Χρ. Σταματελόπουλος γιά τοὺς γενικωτέρους σκοποὺς τῆς Ἐταιρείας	2000
Ὁ ἀρχιτέκτων κ. Βύρων Χρηστί- δης γιά τοὺς γενικωτέρους σκο- ποὺς	2000	Ἡ κυρία Ρίτσα Τσουμάνη γιά τὸ Δελτίο	1000
Ὁ κ. Φωκίων Μαρνέλης γιά τὸ Δελτίο	1000	Ἡ κυρία Βασιλικὴ Μπούνα	1000
Ἡ κυρία Σταυρούλα Κονταξῆ ὁμοίως	1000	Ἡ ἀρχαιολόγος κ. Ἀντιγ. Χατζη- θεοδώρου γιά ἐνίσχυση τοῦ ἔρ- γου τῆς Ἐταιρείας	1500
Ὁ κ. Δημήτριος Κοράκης ὁμοίως	1000	Ὁ κ. Ἀπόστ. Ζώης γιά τὸ Δελτίο	500
Ὁ κ. καὶ ἡ κ. Ἰωάννου Πασπα- λίδη ὁμοίως	1000	Ὁ κ. Χαρίσης Πέτσας γιά τὸ Δελ- τίο	500
Ὁ κ. Χρ. Δαρίτσης ὁμοίως	800	Ἡ κυρία Ἐλένη Γύρα γιά τὸ Δελτίο	500
Ὁ κ. Ἀνδρ. Σιδέρης ὁμοίως	500	Ὁ κ. Στέφανος Λώλης γιά τὸ Δελ- τίο	500
Ὁ κ. Γεώργ. Κορκάρης ὁμοίως	1000	Ἡ κυρία Ἐλένη Τσονίδη γιά τὸ Δελτίο	600
Ὁ κ. Λάμπρος Χρήσιμος ὁμοίως	500	Ὁ κ. Κων. Δέδες γιά τὸ Δελτίο	500
		Ὁ κ. Ἀγαμέμνων Γκράτζιος γιά τὸ Δελτίο	500
		Ὁ κ. Στ. Μποροῦας γιά τὸ Δελτίο	700

Ὁ κ. Γ. Ζήσης γιά τὸ Δελτίο	500	καὶ γιά τὸ Δελτίο	1000
Ὁ κ. Ἀθαν. Βουλόδημος γιά τοὺς γενικωτέρους σκοποὺς	2000	Ὁ κ. Δημήτριος Κωλέτσης γιά τὸ Δελτίο	1000
Ὁ κ. Ἰωάν. Οἰκονόμου ὁμοίως	1000	Ὁ κ. Ἄγγελος Δαλαγγέλης γιά τὸ Δελτίο	500
Ἡ κυρία Νίκη Μπούντα ὁμοίως	2000	Ἡ κυρία Ε. Ταζάρτη - Ἀποστολάκη ὁμοίως	500
Ὁ κ. Δημοσθ. Παπαδόπουλος γιά τὸ Δελτίο	300	Ὁ κ. Σπυρ. Μουστάκας ὑπὲρ τῶν γενικωτέρων σκοπῶν τῆς Ἐταιρείας	1000
Ὁ κ. Νικόλ. Σταμάτης ἀπὸ τῆ Δυτ. Γερμανία γιά τὸ Δελτίο	2029	Ἡ κυρία Ἐλσα Μπαλφούσια - Γαλανίδου γιά τὸ Δελτίο	1000
Ὁ Δήμαρχος Μετσόβου κ. Δημήτριος Τόπης ὁμοίως	1000	Ὁ κ. Κώστας Μαργώνης ὁμοίως	500
Ὁ κ. Εὐρ. Ἐμμανουήλ ὁμοίως	500	Ὁ κ. Κώστας Κυρζίδης ὁμοίως	500
Ὁ κ. Βασ. Γέτας τὴν τακτικὴ τοῦ εἰσφορὰ γιά τοὺς σκοποὺς τῆς Ἐταιρείας	3000	Ὁ κ. Κώστας Διαμάντης ἱστορικὸς συγγραφέας γιά τὸ Δελτίο	1000
Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Περυστερίου κ. Χρυσόστομος γιά τοὺς σκοποὺς τῆς Ἐταιρείας	2000	Ὁ κ. Χαρ. Στάρας ὁμοίως	500
Ὁ Πανηπειρωτικὸς Σύλλογος Πατρῶν γιά τὸ Δελτίο	1000	Ὁ κ. Ἡλίας Λυκόκας ὁμοίως	500
Ὁ κ. Παναγ. Δήμος ὁμοίως	500	Ὁ κ. Πέτρος Οἰκονόμου ἀπὸ τὴν Ἀρίστη γιά ἐνίσχυση τοῦ ἔργου τῆς Ἐταιρείας	1000
Ἡ κυρία Τζένη Παπαϊωάννου ὁμοίως	1000	Ἡ κυρία Ἀντωνία Καραμάνου - Σκενδέρη γιά τὸ Δελτίο	500
Ὁ κ. Χρυστόφ. Κοσούδας γιά τοὺς γενικωτέρους σκοποὺς	1500	Ὁ κ. Γιάννης Μπασιγιάννης, Ὁρθοδοξιστὴς γιά τοὺς γενικωτέρους σκοποὺς	1000
Ἡ κυρία Ἀννίκα Γκαναβία ὁμοίως	2000	Ὁ κ. Κων. Θεοδοσίου γιά τὸ Δελτίο	500
Ὁ κ. Παῦλος Παπακώστας γιά τὸ Δελτίο	500	Ἡ κυρία Δάφνη Λούτση - Χρηστοβασίλη γιά ἐνίσχυση τοῦ ἔργου τῆς Ἐταιρείας	2000
Ἡ κυρία Μαρίκα Βαζάκα - Κατσαράκη γιά τοὺς γενικωτέρους σκοποὺς	2000	Οἱ ἀδελφές Ἀφροδίτη καὶ Εὐανθία Μέντζου τὴν τακτικὴ τοῦ συνδρομῆ	1000
Ὁ Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου κ. Ἰωάν. Καλογύρου γιά τὸ Δελτίο	1000	Ὁ κ. Σπύρος Σπέγγος τ. Διευθυντῆς τοῦ Γεν. Λογιστηρίου τοῦ Κράτους γιά τὸ Δελτίο	1000
Ὁ κ. Λέων Μαρνέλης ὁμοίως	1000	Ὁ κ. Σπυρίδων Χάρος γιά τὸ Δελτίο	500
Ὁ Πρόεδρος κ. Γεώργιος Καλούτσης γιά τὴν ἐνίσχυση τοῦ ἔργου τῆς Ἐταιρείας	1000		
Ὁ κ. Ἰωάννης Κάσιος ὁμοίως	2000		

Ἡ κυρία Χρυσάνθη Ἐμπορίδου - Μιμόγλου γιὰ τοὺς γενικωτέ- ρους σκοποὺς	4000	τὸ Δελτίο καὶ τοὺς γενικοὺς σκοποὺς	500 1000
Ὁ κ. Κων. Κουκουζέλης γιὰ τὸ Δελτίο	1000	Ὁ κ. Ἀναστ. Ράπτης γιὰ τὸ Δελ- τίο	1000
Ἡ κυρία Εἰρήνη Πραμαντιώτη - Χαριάτη ὁμοίως	1000	Ὁ κ. Παῦλος Κόκκινος γιὰ τοὺς γενικοὺς σκοποὺς	1000
Ὁ κ. Θεόδ. Γιωτόπουλος ὁμοίως	1000	Ὁ κ. Κων. Πανταζῆς γιὰ τὸ Δελ- τίο	1000
Ὁ κ. Μιχ. Τζιόβας ὁμοίως	500	Ὁ κ. Ἀπόστ. Παπαθεοδώρου ὁ- μοίως	1000
Ὁ κ. Γεώργ. Τέλης γιὰ τοὺς γε- νικωτέρους σκοποὺς	3000	Ὁ κ. Ξενοφ. Μανθόπουλος γιὰ τοὺς γενικοὺς σκοποὺς	2000
Ὁ κ. Μιχ. Πάντος γιὰ τὸ Δελτίο	1000	Ὁ κ. Κώστας Τέκτων ὁμοίως καὶ τὸ Δελτίον	5000 2000
Ἡ Ἐνωσις Ἐπαρχίας Δελδίνου ὁμοίως	1000	Ὁ κ. Γεώργ. Τσάντης ὁμοίως	700
Ὁ κ. Σπύρος Παγούνης γιὰ τὸ Δελτίο	500	Ὁ κ. Ι. Κωνσταντινόπουλος ὁμοίως	500
καὶ τοὺς γενικωτέρους σκοποὺς	1500	Ὁ κ. Δημῶς Γράβος γιὰ τὸ Δελτίο	1000
Ὁ φαρμακέμπορος κ. Γεώργ. Κα- ζαντζῆς γιὰ τὸ Δελτίο	500	Ὁ κ. Ἀθαν. Δουρδούφης γιὰ τοὺς γενικοὺς σκοποὺς	1000
καὶ τοὺς σκοποὺς τῆς Ἐταιρείας	2000	Ὁ κ. Ἐλευθ. Παπᾶς γιὰ τὸ Δελ- τίο	1000
Ὁ κ. Δημ. Λαμπριδῆς γιὰ τὸ Δελ- τίο	1000	Ὁ κ. Γεώργ. Κεχαγιᾶς ὁμοίως	500
Ὁ κ. Θεόφ. Λαμπριδῆς γιὰ τὸ Δελ- τίο	500	Ἡ κυρία Ὀλγα Μελά συνδρομῇ τοῦ Δελτίου 1984—85	2000
Ἡ κυρία Νίκη Παπαχρυσάνθου γιὰ			

ΕΠΙΤΑΦΙΑ ΛΗΚΥΘΟΣ

ΜΝΗΜΗ ΘΑΝΟΝΤΩΝ ΗΠΕΙΡΩΤΩΝ

Στους πνευματικούς σκοπούς της 'Εταιρείας είναι ή άπονομή τιμής στή μνήμη θανόντων 'Ηπειρωτών. Κατά τόν μῆνα αὐτόν μᾶς ἐστάλησαν οί ἐπόμενες δωρεές.

'Η οικονομολόγος κυρία Πιπίτσα Βαλαβάνη Κωνσταντάτου εἰς μνήμην τῆς Μητέρας τῆς 'Αγγελικῆς Βαλαβάνη γιά τούς γενικωτέρους σκοπούς τῆς 'Εταιρείας	3000	ὠργίος Γκορτζῆς καί 'Αλίκη Γκορτζῆ	10.000
'Ο συνταξιούχος Δάσκαλος κ. 'Αντώνης Μουδόπουλος εἰς μνήμην τοῦ Γεν. 'Επιθεωρητοῦ Γιάννη Σαραλῆ	1500	'Ο κ. Δημήτριος Μπότσιος στή μνήμη τῆς Μάννας του Μαριάνθης Μπότσιου	5000
'Ο Σύμβουλος τῆς 'Εταιρείας κ. 'Αθαν. Λέκκας στή μνήμη τοῦ ἱατροῦ 'Αλεξάνδρου Ζέρη	5000	'Ο κ. Κων. 'Εξαρχος, 'Αντιπρόεδρος τῆς 'Εταιρείας στή μνήμη τῆς Μαριάνθης Ν. Μπότσιου	2000
'Ο κ. Τάσος Γκατζιάνης στή μνήμη τῆς Μαριάνθης Ν. Μπότσιου	5000	'Ο κ. Βρασίδης Γύρας ἀπό τό Σικάγο τό ἰσότιμο 100 δολλαρίων εἰς δραχμάς	13.628
'Ο Καθηγητής κ. Γεώργ. Κόρδας εἰς μνήμην τοῦ Γιάννη Σαραλῆ	2000	'Ο κ. Γεώργος Γάγαλης	5000
'Ο Καθηγητής κ. Νούλης Πανταζῆς εἰς μνήμην τῆς Μητέρας του 'Αντίπης Κ. Νούλη τρία χρόνια ἀπό τό θάνατό της	5000	'Η κυρία Σοφία Τρίμη	6000
'Ο κ. Φωκίων Σκενδέρης στή μνήμη τοῦ πατέρα του 'Εθνικοῦ 'Αγωνιστοῦ Βουλευτοῦ Κορυστᾶς Κων. Σκενδέρη	2000	'Η κ. Λήδα Καζαντζῆ εἰς μνήμην τῆς ἀγαπημένης ἀδελφῆς τῆς 'Αλεξάνδρας Καζαντζῆ	4000
'Ο ἐφοπλιστής κ. Κώστας Φαφαλιός, Σύμβουλος τῆς Ριζαρίου καί ἡ Κυρία Μαίρη Κ. Φαφαλιού στή μνήμη τοῦ Γιάννη Σαραλῆ	5000	'Ο κ. Τάσος Γκατζιάνης εἰς μνήμην τῆς Μαριάνθης Ν. Μπότσιου	5000
Διά τοῦ κ. 'Αχιλλέα Μπουκουβάλα εἰς μνήμην τῆς Λιμιλίας Πουτέτση τ' ἀνίψια της Βούλα Μπουκουβάλα, Κωνσταντῖνος καί Γε-		'Ο κύριος καί ἡ Κυρία Ντίνου Δημητροπούλου εἰς μνήμην Μαριάνθης Μπότσιου	5000
		'Η κυρία 'Αλεξάνδρα Σ. Λαμπριδῆ εἰς μνήμην Γιάννη Σαραλῆ διαπρεπούς ἐκπαιδευτικοῦ καί κρατίστου «τῶν νεοελληνικῶν Γραμμάτων θεράποντος»	3000
		'Ο κ. Δημήτριος 'Εξαρχόπουλος γιά τούς γενικωτέρους σκοπούς εἰς μνήμην τοῦ θεῖου του Χρήστου Παπαπέτρου	2500
		'Ο κ. Δημ. Δάνος εἰς μνήμην τῆς συζύγου του Χαρίκλειας	1000

'Αγορά Παραρτήματος και προσυξήματος τῶν ἰδιοκτητῶν γραφείων τῆς 'Εταιρείας ὁδὸς Μαυρομιχάλη ἀριθ. 7

Εἶχε τοιςτεῖ στὸ προηγούμενο Τεῦχος ἡ ἀνάγκη ἀγορᾶς παραρτήματος στὸ Μέγαρο, πού εἶναι τὰ Γραφεῖα τῆς 'Εταιρείας ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Μαυρομιχάλη ἀριθ. 7. Προσεφέρετο ἐκεῖ χῶρος ἰσόγειος ἐμβαδου 40 μ², μισθωμένος ἀπὸ τὴν 'Εταιρεία ἀντὶ μηνιαίου μισθώματος 7000 δρχ. πολύτιμος χῶρος γιὰ τὴν ἐπέκταση τῶν ἐργασιῶν καὶ ἀπαραίτητος πρὸς ἀποφυγὴν περιπετειῶν εἴτε μὲ ἀποστάσεις, εἴτε μὲ διακυμάνσεις, ἐνοικίου, συνεπεῖα τοῦ 'Αρχείου τῆς 'Εταιρείας.

Τὸ πρόβλημα ἦταν ἐπιτακτικόν, τόσο μᾶλλον, καθ' ὅσον ἡ ἰδιοκτήτρια κυρία Σκουζὲ ἐδιόχετο. Πρὸ τοῦ κινδύνου νὰ διαφύγει ἀπὸ τὰ χέρια τῆς 'Εταιρείας ἡ εὐκαιρία μὲ ἀσπραπιαία ἀπόφαση τὸ Δ. Συμβούλιο συνεδρίασε καὶ ἔλυσε τὸ ζήτημα κατὰ τὸν ἐπόμενον τρόπο:

'Αξία διαμερίσματος 40 μ ²	
X 20.000 =	800.000
Φόρος μεταβιβάσεως ἐπὶ ποσοῦ 1.081.000	122.487
'Εξοδα Συμβολαιογραφικὰ	19.800
Σύνολον Δρχ.	942.287

'Επαφίεται στὴν ἀγάπη τῶν Ἑπειρωτῶν καὶ τὸ μέλλοντα χρόνον ἡ ἀπότιση τοῦ χρέους τῶν Δρχ. 750.000 πρὸς τοὺς προθύμους κυρίου Δανειστής Συμβούλους

πὸν ἐδάνεισαν τὴν 'Εταιρεία γιὰ τὴν ἀγορά. Καὶ ἐκφράζονται καὶ ἀπὸ δῶ πρὸς τὸν «ἐξ ἡμῶν» κ. 'Αθανάσιον Λέκκαν θερμὲς εὐχαριστίες γιὰ τὴν μέριμνα τῆς ἐρευνας τίτλων τοῦ νέου ἀκινήτου τῆς 'Εταιρείας.

'Εκ προηγούμενων	Δρχ. 365.000
'Ο κ. Θεόδ. Χαριάτης	5000
'Ο 'Εφέτης κ. Γεώργ. Κορκάρης γιὰ τὸ Παράρτημα	10.000
'Η κυρία 'Αγγίκα Γκαναδία	3000
'Ο Πρέσβυς, Κυθήριος κ. Γεώρ. Καλούτσης, φίλος καὶ θαυμαστής τῆς 'Ηπείρου, Ὑποπρόξενος 'Αργυρκάστρου, στέλλει γιὰ τὸ Παράρτημα	10.000
'Ο στρατηγὸς κ. Γεώργ. Κατσιμητρος	5000
'Ο Πολιτικὸς Μηχανικὸς κ. 'Αναστάσιος Ράδος	10.000
'Ο ὑποστράτηγος κ. Κων. Μπαμπόπουλος	2000
'Ο κ. 'Αριστείδης Σωτηριάδης ἀπὸ τὰ Γιάννινα	10.000
'Ο κ. Κώστας Τέκτων	5000
'Ο κ. Γεώργ. Τσάντης	2000
'Ο τραπεζικὸς κ. Κων. Σάρρας	14.000
'Ο κ. 'Ελευθ. Σπυρόπουλος	5000
'Ο κ. Πρακίπ. Κατσέλης	10.000
'Η κυρία Λουκ. Καλλιῆδη	3000
'Η κυρία "Ολγα Μελά στὴ μνήμη τοῦ συζύγου τῆς φιλάτου συνεργάτου τῆς 'Εταιρείας Λέοντος Μελά	5000
'Ο 'Εφέτης κ. Γεώργιος Κορκάρης δεύτερη χειρονομία, πού μᾶς συγκινεῖ	10.000
'Ο ἱατρὸς κ. Παναγ. Γιωδάννης	

εις μνήμην τῶν ἀδελφῶν του Εὐαγγέλου καὶ Γεωργίου Γ'ω- βάννη	5000
Ὁ Κύριος καὶ ἡ Κυρία Ἰωάννη Παπαέτρου εἰς μνήμην τοῦ ἀ- δελφοῦ τους Χρήστου Παπαπέ- τρου	10.000
Ὁ ἰατρός κ. Χρῆστος Μαντᾶς καὶ ἡ Κυρία Μαντᾶ εἰς μνήμην Χρήστου Παπαπέτρου	5000
Ὁ κ. καὶ ἡ κυρία Κων. Ζώνιου ἰατροῦ στὰ Γιάννινα εἰς μνήμην Χρήστου Παπαπέτρου	5000
ΣΥΝΟΛΟΝ	499.000

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΤΗΣ «ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ»,

Τυπώθηκε τὸ Γενικὸ Εὐ-
ρετήριο τῆς «Ἡπειρωτι-
κῆς Ἐταιρείας» Ὑλης καὶ
Εἰκόνων ἀπὸ τὸν ἀριθμὸ 1
(1974) μέχρι τοῦ ἀριθμοῦ
99 (31.12.1984).

Ὅσοι κρατοῦν τὰ Τεύχη
θὰ εἶναι χρήσιμο νὰ τὸ πά-
ρουν γιὰ νὰ τὸ δέσουν μα-
ζὶ μ' αὐτά.

Προσφέρεται (σελίδες
44) φυσικὰ δωρεὰν καὶ οἱ
ἐνδιαφερόμενοι μποροῦν νὰ
τὸ προμηθευθοῦν διερχόμε-
νοι ἀπὸ τὰ Γραφεῖα τῆς Ἐ-
ταιρείας ἢ νὰ γράψουν γιὰ
νὰ τοὺς σταλεῖ ταχυδρομι-
κῶς.

ΓΙΟΡΤΕΣ

Ἑλληνόφωνα καὶ χριστιανικὰ τὰ
χωριὰ τῆς Ἑλληνικῆς Μειονότητος
στὴν περιοχή τοῦ Δελθίνου, ἐκτὸς
ἀπὸ τὴν Ἀθαρίτσα καὶ τὸν Ἅγιο
Παντελεήμονα, ποὺ ἦταν ἀλβανό-
φωνα καὶ μουσουλμανικά. Ἀλλὰ
καὶ αὐτῶν οἱ κάτοικοι ἔσωζαν χρι-
στιανικὲς παραδόσεις.

Ἐνας Τούρκος ἀπὸ τὴν Ἀθαρί-
τσα διηγόταν, πὼς κάποτε ὁ Ἅγι-
ος Κοσμᾶς ἤθελε νὰ πάει στὴν Κέρ-
κυρα. Βρέθηκε στὴν παραλία, μὰ
καῖκι δὲ φαινόταν. Ἄπλωσε τὸ ρά-
σο του στὴ θάλασσα, κάθησε ἀπα-
νωθιὸ του καὶ σὰν Ἅγιος πού ἔταν
δὲ βούλιαξε, μὰ τὸ στεριανὸ ἀερά-
κι τὸν ἔσπρωξε ὡσα μὲ τὴν Κέρκυ-
ρα.

Δουλοπάροικοι οἱ Χριστιανοὶ τσι-
φτοῆδες (γεωργοὶ) τῶν χωριῶν αὐ-
τῶν. Τυραννικοὶ οἱ ἀφεντάδες - τσι-
φλικάδες Τουρκαλβανοὶ Τσινάτες
καὶ Καλαποδάτες. Ἦξεραν κι αὐ-
τοὶ τέλεια τὰ ἑλληνικά γιὰ νὰ συ-
νενοοῦνται μὲ τοὺς κολλήγους
τους καὶ νὰ τελειώνουν τὶς δοσο-
ληψίες τους. Πολλὲς φορές οἱ τσι-
φτοῆδες τοὺς μετρούσανε τὸ μπόι
τους καὶ οἱ ἀπαντήσεις τους ἦταν
θαρρετὲς στὰ θρασύτατα πειρά-
γματά τους.

Ὁ Ἅγᾶς σπὸν Παπαῖ-Γιώργη τοῦ
χωριοῦ Ἀλῖκο:

—Πῶ τί γιορτὴ ἔχετε σήμερα, ὦ-
ρὲ Παπα-Γιώργη. Ἀποκ(σπ)ριές,
πὼς τὸ λέτε;

Κι ὁ Παπα-Γιώργης:

—Ἐ, ὦρὲ Ἅγᾶ, κάτι σὰν τὸ δι-
κό σας τὸ Ραμαζ(κλ)άνι!

α.χ.μ.

ΠΟΙΟΣ ΕΧΤΙΣΕ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Ὁ Παναγῆς ὁ Κουρεμένος ἀπὸ τὴν Πυρσόγιαννη τῆς Κόνιτσας ἤξερε ὅλα τὰ γράμματα τῆς ἐκκλησιᾶς, ἀλλὰ δὲν ἤξερε γράμματα πολλά.

Κάποτε ἀποφάσισε νὰ γίνει παπᾶς καὶ μὲ τὴν προτροπὴ τῶν χωριανῶν του, ἐπήγαν ὅλοι μαζὺ στὸ Δεσπότη στὴν Κόνιτσα. Ἦταν ἐπὶ τουρκοκρατίας Δεσπότης Κόνιτσας ὁ νεοχειροτονηθεὶς ἀπὸ τὸ Πατριρχεῖο τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὁ μεγάλος Σπυρίδων, ὁ ἀπὸ Ἰωαννίνων καὶ μετέπειτα Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος.

Τὸν ρωτᾶει λοιπὸν ὁ Σπυρίδων τὸν Παναγῆ:

(ΣΥΝΕΧΕΙΑ ἀπὸ σελίδα 119)

Ἠπειρώτη. Κι' ἄλλες φορές ἔγραφα ἐδῶ: Νὰ ζήσουν τὰ φτωχόπαιδα πού μπαίνουν πρῶτα στὶς ἀνώτατες σχολές, τὰ χωριατόπαιδα πού μαθαίνουν τὰ γράμματα μὲ μπομποτά καὶ ξυνόγαλο καὶ μὲ δανεικὰ βιβλία. Δὲν εἶναι ἀνάγκη ν' ἀναφέρω Κρυστάλληδες καὶ Κοτζιούληδες πού τίμησαν τὰ γράμματα μαζὺ μὲ τὶς ἄλλες στρατιές τῶν φτωχῶν Ἠπειρωτῶν.

Φτωχὸ παιδί τοῦ λαοῦ εἶναι κι' ὁ Δημήτρης Γουνόπουλος καὶ μὲ ξυνόγαλο τάμαθε τὰ γράμματα. Μὲ τὴν διαφορὰ ὅτι ἦταν πνευματικὸ τὸ ξυνόγαλο τοῦ Δημήτρη. Ξυνόγαλος ἔμαθα πὼς λέγεται ὁ ἄξιος δάσκαλος τοῦ παιδιοῦ. Σὰν συγχαρητήριο γιὰ τὸ δάσκαλο τάγραψα τοῦτα τὰ τελευταῖα.

Γιάννινα, 19 Μάρτη 1985

—«Ποιὸς ἔχτισε τὸν κόσμον Παναγῆ;»
Ὁ Παναγῆς ἔξυσε λίγο τὸ κεφάλι: τοῦ καὶ μὲ κάποιον ἐλαφρὸ χαμόγελο τοῦ ἀπαντᾶει τοῦ Δεσπότη:

— «Μὰ ποιὸς ἄλλος ἀπὸ τοὺς Πυρσόγιαννίτες, Δεσπότη μου!»

—«Τί λές, μωρὲ χαμένε τοῦ λέει ὁ Δεσπότης.

—«Ἄμ βέβαια, ἀπαντᾶει ὁ Παναγῆς. Ἴσως νὰ ἐσηθῆσαν καὶ οἱ Βουρμπιανίτες».

Ἔτσι ὁ Παναγῆς δὲν ἔγινε παπᾶς καὶ ἔμεινε χτίστης

Εἶναι πανελλήνια γνωστὸ ὅτι τὰ δύο αὐτὰ χωριά Βουρμπιανη καὶ Πυρσόγιαννη εἶναι τὰ ὀνομαστὰ καὶ ζακουσμένα μαστοροχώρια τῆς Ἠπείρου.

ΚΩΣΤΑΣ ΤΕΚΤΩΝ

ΤΟ ΤΕΜΠΕΛΧΑΝΕΙΟ ΤΗΣ ΚΑΒΑΛΑΣ

Ὁ ὑποτελής στὴν Ὑψηλὴ Πύλη (Ἀρβανίτης) ἡγεμόνας τῆς Αἰγύπτου Μεχμέτ Ἀλῆς ἢ Μωχάμετ Ἄλυ κατὰ τοὺς Αἰγυπτίους, ἔδρευε, λέγε, στὴν πατρίδα του τὴν Καβάλα, μεταξύ ἄλλων, κι' ἓνα Τεμπελχανεῖο.

Κατέφευγαν σ' αὐτὸ πολλοὶ τρόφιμοι. Ἐπειδὴ ὅμως εἶχε παραγίνει τὸ κακὸ ὁ διευθύνων τὸ Ἴδρυμα σοφίστηκε νὰ βάλει τὸν Ἐπιστάτη νὰ στρώσει μιὰ ψάθα, καὶ ὑποχρέωνε τοὺς τεμπέληδες νὰ ξαπλώνουν πάνω σ' αὐτήν. Ἔβαζε στὴ συνέχεια φωτιά στὴν ψάθα. Ὅποιοι προτιμοῦσε νὰ καεῖ στὴν ψάθα παρὰ νὰ σηκωθεί ἀπὸ τὴ θέση του ἦταν ὁ σωστός, ὁ γνήσιος τεμπέλης καὶ ἐδικαιούτο νὰ φάει δωρεὰν τὸ πιλάφι του. Ὅποιοι ἀπὸ φόβο μὴ καοῦν σηκώνονταν καὶ τὸ ἔβαζαν στὰ πόδια δὲν ἦταν σωστοὶ τεμπέληδες κι' ἔχαναν τὸ δικαίωμα τῆς δωρεὰν σιτίσεως.

ΙΔΡΥΜΑ ΣΠΑΣΤΙΚΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ

ΣΗΜ. ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ:

Ένα καλό ξεκίνημα έχει γίνει για ένα μεγάλο Κοινωνικό Σκοπό, τὸ Ἰδρυμα Σπαστικῶν καὶ Κωφάλλων Παιδιῶν τῆς Ἡπειροῦ. Ὁξύ τὸ κοινωνικὸ πρόβλημα τῶν ἀτυχῶν Παιδῶν καὶ τῶν ἀτυχεστέρων Γονέων, ποὺ παρὰ τὴν κατάστασίν τους, δὲν στέργουν νὰ τ' ἀπομακρύνουν ἀπὸ κοντὰ τους γιὰ Ἰδρύματα αὐτοῦ τοῦ εἴδους σὲ ἄλλα σημεῖα τῆς χώρας. Ἀλλὰ στὰ πλάσματα αὐτὰ δὲν εἶναι ἀρκετὴ ἡ ἀγάπη τῶν Γονιῶν τους. Μιὰ λύση ἦταν νὰ γίνει κάποιον Ἰδρυμα κοντὰ στὶς πατρογονικὲς Ἐπαίριες τους. Ἔτσι: θὰ γινόταν δυνατὸ καὶ ἡ ἀγάπη τῶν Γονιῶν νὰ φτάσει καὶ ἡ Κοινωνικὴ Περίθαλψη νὰ τ' ἀγκαλιάσει. Σ' αὐτὸ τὸ ἰσχυρὸ μετουσιώθηκαν οἱ προσέσεις τοῦ Γιατροῦ Γεωργίου Γύρα νὰ διαθέσει ἓνα γήπεδο 5 στρεμμάτων στὴ Ζίτσα καὶ τὸ ποσὸ ἐνδὸς ἑκατομμυρίου Δραχμῶν μὲ φορέα τοῦ ἔργου τὴν Ἀδελφότητα «Μάννα τοῦ Πωγωνίου».

Ἡ «Ἡπειρωτικὴ Ἐταιρεία» εἶδε μὲ ἐνθουσιασμό τὴν ἰδέα καὶ πρόθυμα παρέχει τίς στήλες τοῦ Δελτίου τῆς γιὰ τὸν κοινωφελῆ σκοπό. Χρέος τῶν Ἡπειρωτῶν εἶναι νὰ γίνει πραγματικότητα ἡ καλὴ Ἰδέα. Ἐχομε ἀρκετὲς Δυναστεῖες Ἡπειρωτικοῦ πλοῦτου τόσο στὴν Ἀθήνα, ὅσο καὶ στὴν Ἡπειρο.

Εἶναι χρέος ἑλῶν μας ἓνα ἀσήμερο μέρος αὐτοῦ τοῦ συγχρητισμένου πλοῦτου νὰ κοινωνικοποιηθῆι στὴν ὑπηρεσία τῆς δυστυχίας τῶν συνανθρώπων μας. Ἄν εἶχαμε μεῖς κάποιον ἀνάπηρον παιδί; Ἄν οἱ ποταμοὶ τῆς κληρονομικότητος μᾶς φέρουν αὔριο ἓνα ἔγγονάκι; α.χ.μ.

Οἱ εἰσφορές, ἀπὸ τὸν ὄβολο τῆς χήρας,

ἄς κατευθυνθοῦν στοὺς ἀποδέκτες:

Α' ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ. Κεντρικὸ Αἰδίου 86. Λογαριασμοῦς Ἀδελφότητος «Μάννα τοῦ Πωγωνίου» ἀριθμὸς 480.304.

Β' ΑΔΕΛΦΟΤΗΣ «MANNA ΤΟΥ ΠΩΓΩΝΙΟΥ» Σπετσῶν 8, Ἀγία Παρασκευή. (Οἰκία Προέδρου Ἐλευθερίας Δόβα).

(ΣΥΝΕΧΕΙΑ ἀπ' τὸ προηγούμενον)

	Δρχ.
Βασίλειος καὶ Τασούλα Γέτα, εἰς μνήμην τῆς προσφιλοῦς τῶν ἀδελφῆς Καλλιόπης Μάγκου	5000
Ἀνώνυμος Κυρία, εἰς μνήμην Καλ. Μάγκου	3000
Ἀλέξ. καὶ Ἑλλη Ζέρη, εἰς μνήμην Δέσποινας Γιαννούση	3000
Δημ. Καραμπᾶς	1000
Βάσω Μάνου	5000
Δάφνη Λούτη (5η ὄβος)	2000
Ζήκα Π. Φαιναρέτη	500
Γεώργιος καὶ Ἑλλη Κορκάρη, εἰς μνήμην Καθηγητοῦ Ψυχιατρικῆς Γεωργίου Φιλιπποπούλου	5000
Οὐρανία Χαρίτου, εἰς μνήμην Καθηγητοῦ Ψυχιατρικῆς, Γεωργίου Φιλιπποπούλου	5000
Μίνος Μίχος, Γαλλία. Εἰς μνήμην τῆς ἀγαπημένης τοῦ ἀδελφῆς Λιλῆς Μίνου - Πισπιρῆ	10.000
Δόβας Σόλων, εἰς μνήμην Λιλῆς Μίνου - Πισπιρῆ	5000
Ἐλευθερία Π. Δόβα, εἰς μνήμην τῆς ἀγαπημένης τῆς ἀδελφῆς Λιλῆς Μίνου - Πισπιρῆ	10.000
Πᾶνος Π. Δόβας - Θωμᾶς Π. Δόβας, εἰς μνήμην τῆς ἀγαπημένης τους θείας Λιλῆς Μίνου - Πισπι-	

ρῆ	10.000
Τὰ Μέλη τοῦ Διοικ. Συμβουλίου τῆς «ΜΑΝΑΣ ΤΟΥ ΠΩΓΩΝΙ- ΟΙ» εἰς μνήμην τῆς ἀδελφῆς τῆς Προέδρου καὶ ἐκλεκτῆς Ἡ- πειρώτισσας Λιλῆς Μίνου - Πι- σπιρῆ	4000
Κων)νος Ρούκας - Γιάννινα (4η δόσις) εἰς μνήμην τῶν γονέων του	2000
Βασιλικὴ Τσέλιου-Λαμῖα, εἰς μνή- μην τοῦ συζύγου τῆς Ἀναστα- σίου Τσέλιου	5000
Πόπη Ζαχαρῆ, εἰς μνήμην τοῦ συ- ζύγου τῆς Βασιλείου Ζαχαρῆ	10.000
Ντίνος καὶ Λιλὴ Σαραντοπούλου, εἰς μνήμην Βασιλ. Ζαχαρῆ	5000
Σύνδεσμος Ἡπειρωτῶν Δυτ. Προ- αστίων, Αὐστραλία PARRA- MATTA	21.274
Μαρίνα χήρα Κων. Στύλου, εἰς μνήμην τῆς ἀγαπημένης τῆς θυ- γατέρας Ἐλένης Γ. Γύρα	1.000.000
Γεώργιος Β. Γύρας, εἰς μνήμην τῆς ἀληθμονότου συζύγου Ἐλέ- νης Γ. Γύρα	1.000.000
Ἐλευθερία Π. Δόξα, εἰς μνήμην Ἑρρικέττης Ἰωαννίδου	1000
Φρόσω Ἰωαννίδου (4η δόσις)	3000
Ἀδαμαντίδου Μερόπη	1000
Βασίλ. καὶ Τασ. Γέτα, εἰς μνήμην Βασιλείου Δ. Γκόβελα	3000
Γιάννης καὶ ΜΑΡΓΚΟΤ Γέτα, εἰς μνήμην Βασ. Δ. Γκόβελα	3000
Σπύρος Ἀποστόλου, εἰς μνήμην Ἀριστοβούλου Φίλιππα	2500
Δάφνη Μαρία	1000
Φωλλίδη Ἀγγελικὴ	25.000
Γεώργιος Β. Γύρας, εἰς μνήμην τῆς	

ἀγαπητῆς του ἐξοδέλφης Εὐ- τέρπης Ν. Μαντᾶ	10.000
Γεώργιος Κορκάρης	3000
Ἐνωσις τῶν ἐν Ἀθήναις Δελτι- νακιωτῶν	5000
Ἐλευθερία Δάκκη - Κουταδᾶ, (2α δόσις)	5000

ΒΟΣΤΙΝΑ - ΔΟΛΟ

(ΣΥΝΕΧΕΙΑ ἀπὸ σ. 121)

παρχος στὴ Βοστίνα.

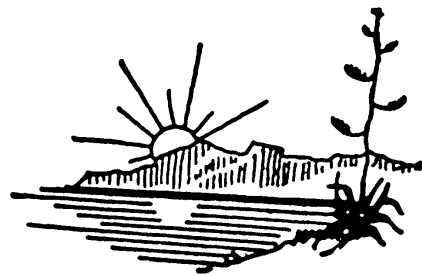
Τὸ μεσημέρι ὁ λοχίας καὶ οἱ τρεῖς στρατιῶτες γευμάτισαν στὴ Βοστίνα. Ἐφυγαν τὸ ἀπόγειομα προπεμφθέντες μὲ ζητωκραυγές.

Τὴν 1η Μαρτίου εἶχαν φθάσει ἀντάρτες ἄτακτοι. Ἦθελαν νὰ κακοποιήσουν Ὀθωμανούς, ἀλλὰ ἐμποδίστηκαν ἀπὸ τοὺς ἐχέφρονες Ἑλληνας τῆς Βοστίνας.

Καὶ τελειώνει τὴ δωρικὴ του ἀφήγηση αὐτὸς ποὺ ἀπαθανάτισε τὴ μέρα ἐκείνη τὴ Βοστίνα, Ε. Παγούνης:

«Τὴν Δευτέραν πρωτὶ 4ης Μαρτίου ἐπανῆλθον διὰ Βοστίνης ἀποστολικῶς (εἰς Σωπικὴν) μὰ ἄλλο κ ἄ λ υ μ μ α κ α ἰ ἔ λ ε ὑ θ ε ρ ο ς.

σ. λ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΑ

ΑΛΛΟΤΙΝΑ ΚΙ ΑΞΕΧΑΣΤΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Θά πρέπει ν' αρχίσω από Δευκαλίωνα. Για τή σημασία τῶν ὀνομάτων Κούνδουρος, Κουντούρης, Κουντουριώτης, πού εἶναι Πελασγικά σημειώνουμε, γράφει ὁ Ἰάκ. Θωμόπουλος στή «Πελασγικά» του, πώς σέ ἐπιγραφή τῶν Λυκίων Πελασγῶν ἀναγράφεται: κύριον ὄνομα Κουδάρα, ἑλλην. Κοδάρας, πού ἐρμηνεύεται: ἄρχων, κυδρός, Κόδρος. Ἀκόμα σέ ἀρχαιότερες πελασγικές ἐπιγραφές ὄνομα KUDURU ἢ KUTUR, πού ἐρμηνεύεται ἄρχων, ἡγεμῶν ἀπό τὰ πελασγικά θέματα KU = μέγας, ψηλός καί DAR ἢ DUR ἄρχων κατὰ τή μετάφραση Ἀπολλωνίου τοῦ Ροδίου. Καθώς καί Δάρ-δανος (= στήν Ἡπειρο λέμε ἀκόμα Ντάνος καί Ντάνης) πολυ-ἀρχης ἀπό τὸ DUR = ἄρχων καί DAN = πολὺς. Μὲ ἐπικές περιγραφές γύρω ἀπὸ τή σκληρὴ ζωὴ καί φύση τῆς περιοχῆς τῆς Μουργκάνας εἰσβάλλει στὰ Ἡπειρωτικά Γράμματα ὁ Γεώργιος Κούνδουρος. Δὲν εἶναι νέος. Εἶναι γειμάτα δροσιά καί χάρη ὅμως τ' ἀφηγήματα τῶν παιδικῶν του χρόνων μὲ εἰκόνας ἡμερότητας τῶν ἀνθρωπίνων ἡθῶν πού ζοῦν πάνω στὰ τρομερὰ αὐτὰ βουνά, πού ἡ μαρμαρυγὴ τῶν κεραυνῶν θαμπώνει τὰ μάτια τους μὰ δὲν ἀγγίζει τὴν καρδιά τους ὡς ἔβροντος τους.

Ἐγκώρισα τὸ Γεώργιο Κούνδουρο πρὸ πολλῶν ἐτῶν ὅταν ἐπιτυχημένο ἐπιχειρη-

μασία. Τὸν ἐξετίμησα ἀργότερα ὅταν φιλόπατρι Ποβλιώτη — ἀπὸ τὴν Πόδλα τῆς Θεσπρωτίας — πού ξοδιάζονταν γιὰ τὸ χωριὸ του καί πού τέλος ἐγινε «σκυδὸς ἐκλογῆς» τοῦ εὐεργέτη τῆς Πόδλας στήν Ἀμερικὴ Σπύρου Τσίγκου, πού μὲ 300.000 δολλάρια ἀναμόρφωσε κυριολεκτικὰ τὴ γενέτειρά του. Χωρὶς τὴ μεσολάβηση τοῦ Κούνδουρου ἢ μετοχέτευση ἀμερικανικῶν δολλαρίων δὲ θά γινόταν στήν Πόδλα. Κι αὐτὸ τὸ λέει ὁ διαθέτης τους.

Ἀλλὰ τὸ Γεώργιο Κούνδουρο τὸν σιγῆ-καίγε κι ἓνα ἄλλο πάθος. «Ἐγγραφε»! Καί ζταν σεμνὸς καί ταπεινὸς καί ἀτολμος, ὅπως εἶναι, μὲ «ἔθεσε ὑπ' ὄψει» τὰ χειρόγραφα του ἐσκέφθηκα πὼς «πᾶσα προσφορά δεκτή» εἶναι, ὅταν μάλιστα προέρχεται ἀπὸ ἀνθρώπους, πού δὲν ὑπέστησαν τὴν πολυχρόνια ἐκπαίδευση καί συνεπῶς τὸ γνήσιο αἰσθημὰ τους καί ἡ σκέψη τους δὲν ἔχουν ἐιαστραφή ἀπὸ προσπάθεια γιὰ περίτεχνες διατυπώσεις ἐπίκτητης λογισύνης.

Καί δὲν ἔπεσα ἔξω. Γρήγορα καθὼς ἐδιάβαζα τὰ χειρόγραφα του, πέρασα ἀπὸ τὴ συγκατάβαση στὸν ἐνθουσιασμὸ μὲ τὴ μακρυγιάννεια, σχεδὸν ἀποκάλυψη τῆς παραστατικῆς λαϊκῆς ἀφήγησις τῶν θεμάτων του.

Σὲ μιὰ σειρά ἀφηγημάτων του ὁ Γεώργιος Κούνδουρος μᾶς δίνει λαογνωστικὰ στοιχεῖα τῆς ἰδιαίτερης πατρίδας του Πό-

βλας Φυλιατών με μορφή ἠθογραφικῶν εἰκόνων. Τὰ θέματά του εἶναι ἀπὸ βιώματα προσωπικά, ἀλλὰ καὶ ἄλλα τοῦ καιροῦ «ποῦ πολλὰ λέγανε καὶ πολλὰ μολογούσανε οἱ γερόντοι τοῦ χωριοῦ». Ἐράσιμες μορφές γεροντικές, μαγιάδες καὶ γιαγιάδες. Ἐστιάδες ἡμέρες θεότητες τῆς σκληρῆς Μουργκάνας. Ἡπειρώτισσες ἀναδεύουν με γλυκύτητα σ' αὐτό, τὸν ἀδυσώπητο χῶρο με μιὰ εὐγένεια, πού παλεύει ἐναντία στὶς δυσιδαιμονίες καὶ τίς προλήψεις καὶ τὸ φόβο καὶ ἐξαυλώνονται δίνοντας τὴ μάχη γιὰ τὴν ἐπιβίωση.

Ἔτσι ξετυλίγονται παιδικές ἀναμνήσεις καὶ γεροντικές ἀφηγήσεις πού ἀναφέρονται σὲ ποικίλες ἐκφάνσεις τῆς χωριανικῆς ζωῆς. Παπᾶδες καὶ ξωμάχοι, λαθροκυνηγοί, πού σβαρνίζουν τ' ἀγριογούρουνα μέσ' τὴν ἐκκλησιά καὶ ζητοῦν τὴ μεσολάβηση τοῦ παπᾶ γιὰ νὰ γλυτώσουν ἀπὸ τοὺς χωροφύλακες πού τοὺς κυνηγοῦν δίνοντας γι' ἀντάλλαγμα μερτικό στήν ἐκκλησιά γιὰ τὴν ἐπισκευή της.

Ἰσκιώματα καὶ φαντάσματα πού προξενοῦν φόβο ἰσχυρότερο ἀπὸ τὸ φόβο ὑπαρκτῶν ληστῶν καὶ κακούργων. Προλήψεις καὶ δυσιδαιμονίες, φυγόδικοι πού ριζώνουν σὲ χωριὰ στὶς τρίσθαβες χαραδρώσεις Μουργκάνας, χαμένα μέσα σὲ ἀδιάσχυστα λόγια, πού κατὰ τὴν παράδοση ἀνακαλύπτουν τό 'να τ' ἄλλο ἀπὸ τοὺς κληρικούς πού ἀναθρόσκουν. Ἡ γυναικεία περιέργεια καὶ πονηριά τῆς πρεσβυτέρας, πού κρυφάκουγε τὸ ξομολόγημα κάτω στὸ κατώϊ καὶ πού «εἶχε ἀκούσει κι εἶχε ἀκούσει, ἀλλ' αὐτὰ πού ἀκουσα σήμερα ἀπ' αὐτὸν τὸν θρυλόλακα οὔτε τ' ἀκουσα, οὔτε θὰ τὰ ματακρύσω, πού νὰ μὴ τὸ πάει τὸ κεφάλι του ὁ μαγαρισμένος».

Αὐτὴ ἡ ροή τῶν παραδόσεων μαζί με τὰ βιώματα τοῦ συγγραφέα γίνονται σὲ

καθάριο Ἡπειρωτικὸ λόγο τοῦ νοτίου λεγομένου γλωσσικοῦ ιδιώματος (Θεσπρωτία, Βόρειο Ἡπειρο, Πωγώνι) ὅπου ὁ ἀναγνώστης χαίρεται τοὺς διαλόγους ἔτσι ἀτέφριοι καθὼς δγαίνου ἀπὸ τὴ στόμα τῶν διαλεγόμενων ἡρώων τῶν ἀφηγημάτων καὶ πού ἀπεικονίζου τὴν ἡμερότητα τῶν ἡθῶν καὶ τὴν εὐγένεια τῶν κατοίκων τῆς Μουργκάνας.

Ἄγνοπιόστος παντελῶς τῆς δομῆς τοῦ ἀρχαίου λόγου ὁ συγγραφέας μεταχειρίζεται σύνταξη «κατὰ παράταξιν» καὶ μᾶς μεταφέρει σκαλί - σκαλί στὴ μαγεία τῆς Ὀμηρικῆς τεχνοτροπίας με ἀντιστοιχίες σὰν αὐτές. «Αὐτὰ τοῦ εἶπα καὶ με πιάσανε τὰ κλάματα». «Ὁ παπᾶς ἀφοῦ φρόντισε νὰ τίς φέρει σὲ λογαριασμό τοὺς εἶπε...». «Αὐτὰ τοὺς εἶπε ὁ Λίγιας ὁ λεβέντης». «Αὐτὰ τοῦ εἶπε καὶ φώναξε τὴ γερόντισσά του» καί: «ὡς εἶπούς' ὑπὸ ποσὶν ἐδῆσατο καλὰ πέδιλα», «ὡς εἰπὼν ἡγεῖθ'...», «τὴν δ' ἀπαμερόμενος προσέφη...» «ὡς δ' ἄρα φωνήσας», «τὸν δ' αὐτε προσέειπε».

Στὴν Ἡπειρωτικὴ Γραμματεία προσγράφεται ἕνα ἀκόμα βιβλίον, πού εἰσφέρει στὴν λαογραφία καὶ τὴν ἠθογραφία πλούσια συγκομιδὴ στοιχείων με ποιητικὴ διάθεση ἀπὸ τ' «Ἀλλοτινὰ καὶ ἀξέχαστα» τοῦ ἠπειρωτικοῦ παρελθόντος.

Ἡ «Ἡπειρωτικὴ Ἐταιρεία» ἀπεκδέχεται τὴν προσφορὰ τοῦ πνευματικοῦ πονήματος καὶ τῆς δαπάνης τῆς ἐκδόσεώς του ἀπὸ τὸν Ἐταῖρο τῆς συγγραφέα καὶ ἐκφράζει θερμὸς πρὸς αὐτὸν εὐχαριστίες.

ΑΛΕΞ. Χ. ΜΑΜΜΟΠΟΥΛΟΣ

Πρόεδρος τῆς Ἡπειρ. Ἐταιρείας

ΑΠΟ ΤΟΥ 98ου ΥΨΩΜΑΤΟΣ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Τὸ προκείμενο βιβλίον μᾶς ἔρχεται ἀπὸ τὰ χέρια Τύχης ἀγαθῆς. Ὁ συγγραφέας του, Ἄθαν. Τσεκούρας ἔχει τὰ δίδυμα δῶρα τῆς δράσεως καὶ τῆς μνήμης.

Θυμᾶται αὐτὰ, πὺ ἐπραξε αὐτὸς καὶ οἱ συνεργάτες του στὸ διάστημα μιᾶς εἰκοσαετίας, τῆς πρώτης τοῦ αἰῶνα αὐτοῦ εἰκοσαετίας, πὺ εἶναι ἀποφασιστικὴ καὶ τελεσιδικη ἐποχὴ γιὰ τὴν ἐπιδίωξη τῆς Νεώτερης Ἑλλάδος μετὰ τὴν κρίση τοῦ 1897, πὺ λίγο ἔλειψε νὰ καταποντιστεῖ καὶ πάλι.

Τριτῶναι τὸ καλὸ μὲ τὴν τυχερὴ ἐμφάνιση δύο «ἀντιγραφῶν», τῶν κυρίων Ν. Ρωμαντάνη καὶ Ἄπ. Παπαθεοδώρου, πὺ κατὰ τερτσέταιον τρόπον ἐκμαιεῦον καὶ ἀποταμειεῦον ὅσα «μνήμην πεποίηκεν» κατὰ τὸν Ἀριστοτέλην ὁ ἀστείρευτος καὶ ἀγέραςτος Ἀθανάσιος Τσεκούρας.

Τόπος τῶν διαδραματιζομένων εἶναι ἡ Ἠπειρος, ὅπου συνωμοτικὰ κινεῦνται τὰ μέλη τοῦ Ἠπειρωτικοῦ Κομιτάτου, (Ἠπειρωτικῆς Ἐταιρείας) γιὰ τὴν προετοιμασίαν τῆς ἀπελευθερώσεως, καὶ ἀκροθιγῶς καὶ ἡ Μακεδονία, στὸν ἀγῶνα καὶ τῆς ὁποίας ὁ ἀφηγητὴς μᾶς ἔλαβε μέρος.

Τὸ κείμενον δὲν ἔχει τὴν οὐδετερότητα τοῦ ἐξ ἀποστάσεως ἱστορικοῦ μπροστὰ στὸ ξετύλιγμα τῶν ἱστορικῶν συμβάντων.

Εἶναι προσωπικὴ ἀναπαράσταση μὲ τὴ θερμὴ καὶ τὴ ζωντάνια τῆς ἀμεσότητος. Δὲν κείται ὅμως ἐκτὸς ἐλέγχου, πολλὰς φορές μάλιστα φθάνει σὲ πικρὰς διμολογίας, πὺ κερδίζουν τὴν ἐμπιστάζον τὴν ἀναγνώστη.

Τέλος τὰ τυχὸν χάσματα τῆς μνήμης ἐξαλείφει μὲ τὴ γνωστὴ εὐσυνειδησία καὶ ἐπιμέλεια ὁ Γενικὸς Ἐπιθεωρητὴς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως Φιλολόγος κ. Ἄπ. Παπαθεοδώρου, γνωστὸς ἀπὸ τῆς ἱστορικῆς καὶ ἄλλης ἐργασίας του, πὺ εἶχε τὴ γενικὴ φροντίδα γιὰ τὴν ἐμφάνιση τῶν ἀπομνημονευμάτων τοῦ κ. Τσεκούρα.

Ἡ «Ἠπειρωτικὴ Ἐταιρεία», ἐπίγονος τοῦ Κομιτάτου τοῦ 1906, ἀποδέχεται τὸν πνευματικὸν μόχθον τοῦ σεβάστου πρεσβύτη μὲ ὑπερηφάνεια ἀνανεώνοντας τοὺς δεσμούς της μὲ τὸ παρελθὸν αὐτὸ πὺ μὲ τὴν ἰστορίαν ἐξιστορεῖ.

ΑΛΕΞ. Χ. ΜΑΜΜΟΠΟΥΛΟΣ
Πρόεδρος «Ἠπειρ. Ἐταιρείας»

ΣΤΕΦ. ΣΤΕΦΑΝΟΥ

ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΗΚΑΝ ΤΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ

Ἡ «Λέσχη Φιλελευθέρων — Μνήμη Ἐλευθερίου Βενιζέλου μᾶς ἀναγγέλλει: ὅτι ἐγῆκε καὶ ὁ τέταρτος καὶ τελευταῖος τόμος τῶν «Κειμένων Βενιζέλου, ἐπιμέλεια τοῦ ἰδιαίτερου του γραμματέως Στεφ. Στεφάνου».

Τὰ Κείμενα (ἀγορεύσεις στὴ Βουλῇ, λόγοι, ἔξω ἀπὸ τὴ Βουλῇ, ἄρθρα στὶς ἐφημερίδες, λόγοι σὲ διεθνή συνέδρια καὶ ἄλλα) διαγράφουν δλόκληρη, τὴν κοσμονομικὴ περίοδο τῆς σύγχρονης Ἱστορίας μᾶς, ἀπὸ τὸ 1910 ἵσαμε τὴ δικτατορίαν τοῦ Μεταξᾶ. Κάθε λήμμα συνοδεύεται ἀπὸ μιὰ ἐμπεριστατωμένη ἱστορικὴ καὶ ἐπεξηγηματικὴ τοποθέτηση.

Ἐπιπλέον, τὸ σύνολο τῶν Κειμένων δέ-

νεται ιστορικά με περιγράμματα, έτος προς έτος, γύρω στα κυριότερα έθνικά και πολιτικά γεγονότα της ώρας εκείνης.

Σε άναπόκριση δέ προς τις απαιτήσεις της σύγχρονης ιστορικής τεχνικής, ή διαδρομή των γεγονότων πού συνθέτουν τό ιστορικό «βάθος» των Κειμένων Βενιζέλου, εικονογραφείται και έποπτικά με έγχρωμες εικόνες (800 περίπου) της έλληνικής και διεθνούς έπικαιρότητας.

Στό σύνολο, ή έκδοση των Κειμένων Βενιζέλου είναι μιá πρωτότυπη και συγχρονισμένη έκδοτική επίδοση. Οί τόμοι της με τό θαρύ, πολυτελές τους δέσιμο, έχουν εξασφαλισμένη τή θέση τους στήν έλληνική βιβλιοθήκη.

Άλλά πέρα άπ' αυτό, τά «Κείμενα Βενιζέλου» θά αποτελέσουνε, κατά κοινή άναγνώριση, σταθμό ιστήν μελλοντική εξέλιξη του πολιτικού μας βίου.

Με τήν ευκαιρία της εκδόσεως των Κειμένων Βενιζέλου έτοιμάζεται και είδικό άναμνηστικό Μετάλλιο. Για πληροφορίες στο τηλέφωνο 32.21.254.

ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ ΒΙΒΛΙΑ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

- 1) ΑΚΡΟΚΕΥΡΑΝΙΟΥ: Τò λυκόφως των θεών στήν Άλβανία, έκδοσις 1976 Δρχ. 200.
- 2) ΓΕΩΡΓΙΑΔΟΥ Χ. ΝΙΚ.: Όσα έγραψα στο Μοναστήρι — 1903—1912, έκδοσις 1984, Δρχ. 300.
- 3) ΓΟΥΖΑΡΗ Θ. ΝΙΚ.: Βαθειές κι άνάλαφρες πνοές, έκδοσις 1947, δρχ. 100.
- 4) ΔΑΚΑΡΗ Ι. ΣΩΤ.: Όδηγός Νήσου Ίωαννίνων, έκδοσις 1959, Δρχ. 150.
- 5) ΚΑΖΑΝΤΖΗ Κ.: Άπ' τά σκλαβωμένα Γιάννινα, έκδοσις 1926, δρχ. 250.
- 6) ΜΠΟΤΣΑΡΗ Τ. Ν. ΔΗΜ.: Λόγοι και μελέται, τόμος Δ' — Κοινοβουλευ-

τικαί άγορεύσεις, έκδοσις 1972, Δρχ. 300.

- 7) ΜΠΟΤΣΑΡΗ Τ. Ν. ΔΗΜ.: Μικρά Άσία - Θρύλοι - Θρίαμβοι - Θρήνοι - Θυσία: - Άναμνήσεις, έκδοσις 1973, Δρχ. 100.
- 8) ΜΠΟΤΣΑΡΗ Τ. Ν. ΔΗΜ.: Ίσπανοί και Έλληνες άνά τους αιώνας, έκδοσις 1973, Δρχ. 100.
- 9) ΝΤΟΥΛΑ Κ.: Πάσις - Ύποπίσις - Διάγνωσις - Πρόληψις - Θεραπεία. Δρχ. 100.
- 10) ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ Κ. ΜΑΝΘΟΥ: Εξεργάτες - Δωρητές των χωριών του Ζαγορίου μέχρι του 1940. Δρχ. 100.
- 11) ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ Γ. ΦΩΤΙΟΥ: Ή Έκκλησία της Ήπειρου - Ίδρυσις - Οργάνωσις και εξέλιξις αυτής, έκδοσις 1982, Δρχ. 500.
- 12) ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ Χ. Γ.: Ή πραγματική εικών της έν Άλβανία έθνικής Έλληνικής Μειονότητας, έκδοσις 1976, Δρχ. 100.
- 13) ΣΤΕΡΓΙΟΠΟΥΛΟΥ Δ. Κ.: Ή Πανακοθήκη Ίωαννίνων, έκδοσις 1972, Δρχ. 200.
- 14) ΤΣΟΥΚΑΝΕΛΗ Σ. ΑΛΞΕ.: Χαράλαμπος Κατσιμήτρος - Πρόμαχος της Ήπειρου, έκδοσις 1978. Δρχ. 300.
- 15) ΦΙΛΟΛ. ΣΥΛΛΟΓΟΣ «ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ» και ΗΠΕΙΡ. ΕΤΑΙΡΕΙΑ: Στρατηγός Δ. Τ. Ν. Μπότσαρης - Τιμητική έκδήλωσις. Δρχ. 100.
- 16) ΧΑΛΙΑΔΑΚΗ ΣΤΕΛΙΟΥ: Ταξίδια στήν Ήπειρο. Δρχ. 350.
- 17) ΡΕΜΠΕΛΗ ΧΑΡ.: Κοιτσιώτικα, έκδοσις 1953. Δρχ. 1000.
- 18) ΤΣΕΚΟΥΡΑ Δ. ΑΘΑΝ.: Άπό του 98ου Ύψώματος - Άναμνήσεις Ήπειρώτου Άγωνιστού, έκδοσις 1979. Δρχ. 1000.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Ίωάννινα Δεκέμβριος 1984

Ἀγαπητὲ «συνηπειρώτῃ»,

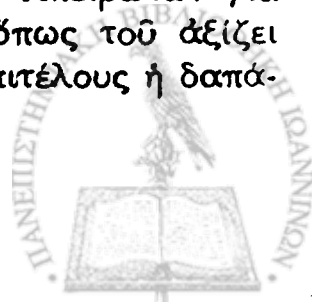
Πρὶν ἀπὸ πενήντα περίπου χρόνια, σὲ μιὰ ἐποχὴ κρίσιμη γιὰ τὸν Ἑλληνισμό καὶ ἰδιαίτερα γιὰ τὴν Ἥπειρο, ὁ ἀείμνηστος μητροπολίτης Ἰωαννίνων Σπυρίδων Βλάχος, ἴδρυσε τὸ περιοδικὸ «Ἡπειρωτικὰ Χρονικά». Ἀπὸ τὸ περιοδικὸ εἶχαν ἐκδοθεῖ ὡς τὸ 1980 21 τόμοι σὲ δύο περιόδους, καὶ πρόσφεραν πολὺτιμη ὑπηρεσία στὴν ἀνάπτυξη τῶν ἡπειρωτικῶν μελετῶν.

Τὸ 1980 ἀνέλαβε τὴν ἐκδοση τοῦ περιοδικοῦ συντακτικὴ ἐπιτροπὴ ἀπὸ εἰδικούς καθηγητὲς τοῦ Πανεπιστημίου Ἰωαννίνων. Στόχος τῆς ἀνιδιοτελοῦς προσπάθειας ἦταν νὰ καταστοῦν τὰ «Ἡπειρωτικὰ Χρονικά» τὸ περιοδικὸ ὄργανο ποὺ θὰ συγκεντρώνει τὰ πορίσματα τῆς διεθνοῦς ἔρευνας στὰ θέματα Ἀρχαιολογίας, Γλωσσολογίας, Λαογραφίας, Ἱστορίας καὶ Φιλολογίας τῆς Ἡπείρου. Ἀπὸ τὸ 1980 ὡς σήμερα κυκλοφόρησαν πέντε ὀγκῶδεις τόμοι, ποὺ φιλοξένησαν σημαντικότερες ἐπιστημονικὲς μελέτες ἀπὸ Ἑλληνας καὶ πολλοὺς ξένους εἰδικούς ἔρευνητές. Τὸ περιοδικὸ ἔχει ἤδη

καταστῆ τὸ ὄργανο τῆς διεθνοῦς Ἡπειρολογίας. Γι' αὐτὸ καὶ ἡ διεθνὴς ἀναγνώρισή του εἶναι πιά δεδομένη καὶ ἐκφράζεται μὲ τὴν ἐγγραφή μεγάλων καὶ εἰδικῶν βιβλιοθηκῶν τοῦ Ἐξωτερικοῦ ὡς συνδρομητῶν.

Παρά τὴ μοναδικὴ αὐτὴ ἐπιτυχία διαπιστώνεται δυστυχῶς ὅτι τὸ περιοδικὸ ἀγνοεῖται ἀπὸ τοὺς Ἡπειρώτες μὲ ἀποτέλεσμα νὰ μὴ ἀγοράζεται σχεδὸν καθόλου στὸν τόπο του. Ἴσως αὐτὸ ὀφείλεται στὸ γεγονός ὅτι ἐργαστήκαμε ὡς τώρα, ἀθόρυβα, ὅπως πρέπει νὰ γίνεται κάθε πνευματικὴ ἐργασία. Εἶναι ὁμως πιά καιρὸς νὰ ἀπευθυνθοῦμε μὲ τὸ γράμμα αὐτὸ σὲ σᾶς, τοὺς ἔγκριτους «συνηπειρώτες», καὶ νὰ σᾶς παρακαλέσουμε νὰ ἐνδιαφερθεῖτε νὰ γνωρίσετε τὸ περιοδικὸ καί, ἐὰν πεισθεῖτε γιὰ τὴν ποιότητα καὶ τὴν ἀποστολὴ του, νὰ τὸ ὑποστηρίξετε.

Ἀπευθυνόμαστε σὲ σᾶς γιατί πιστεύουμε ὅτι τὸ περιοδικὸ μπορεῖ πιά νὰ διεκδικήσει τὸ ἐνδιαφέρον καὶ τὴν ἀγάπη τῶν Ἡπειρωτῶν γιὰ νὰ κυκλοφορήσει ὅπως τοῦ ἀξίζει καὶ νὰ καλυφθεῖ ἐπιτέλους ἡ δαπά-

νη για την έκδοσή του από τις συνδρομές των αναγνωστών του. Έτσι θα απαλλάξουμε τον χορηγό μας, τα Άγαθοεργά Καταστήματα Ίωαννίνων, από τη μεγάλη οικονομική επιβάρυνση, που π.χ. για τον τόμο του έτους 1984 ανέρχεται στο ποσό των 750.000 δραχμών.

Το περιοδικό πωλείται σε όλα τα κεντρικά βιβλιοπωλεία. Κεντρική διακίνηση για την Ήπειρο: Βιβλιοπωλείο Ί. Μητροπόλεως, Αθήρων 18, Ίωάννινα. Για την υπόλοιπη Ελλάδα: Βιβλιοπωλείο Στέφανος Βασιλόπουλος, Ίπποκράτους 6, Αθήνα, τηλ. 36.38.343.

“ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ”

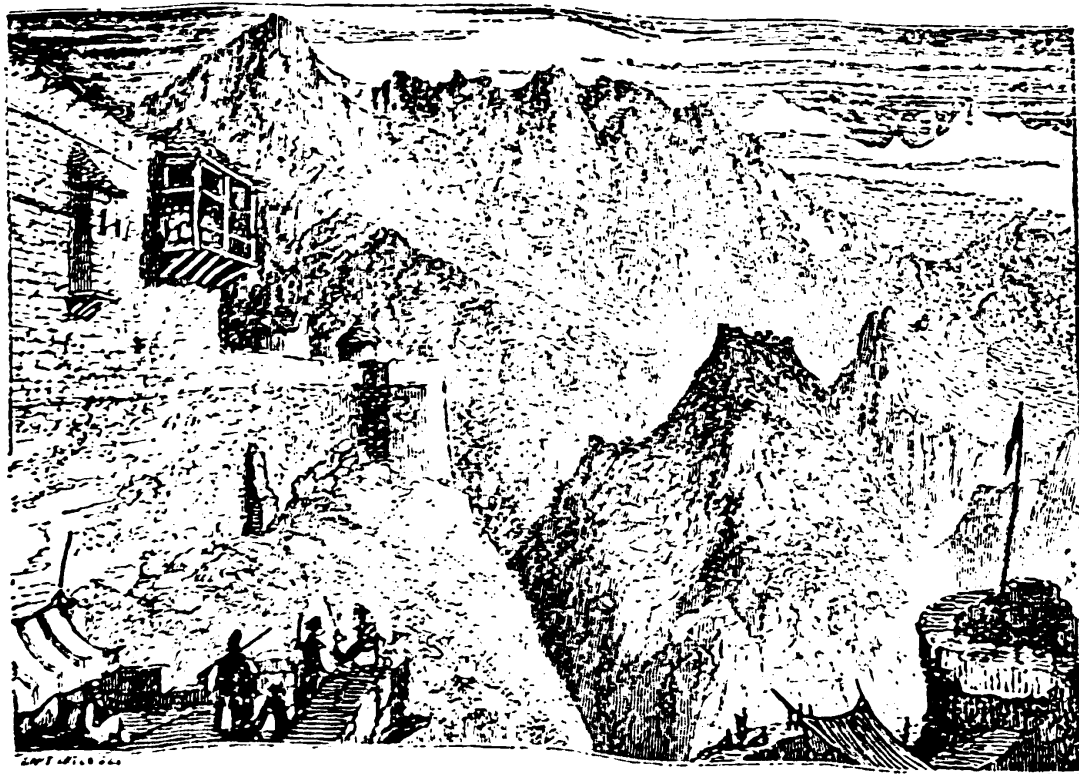
ΔΕΛΤΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΕΩΣ
ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΟΜΟΝΥΜΟΥ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΓΕΝΙΚΟ ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ “ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ” ΤΕΥΧΗ 1-99

ΑΠΟ ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1974 - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1984

ΑΘΗΝΑΙ
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 1985

Γκραβούρα Σουλιατικών όρεων.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ Δ. ΤΣΕΚΟΥΡΑ:
ΑΠΟ ΤΟΥ 98ου ΥΨΩΜΑΤΟΣ.
ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ ΗΠΕΙΡΩΤΟΥ
ΑΓΩΝΙΣΤΟΥ. 1979.

Ένα βιβλίο πολυσέλιδο φορτωμένο με αναμνήσεις και πλήθος σπανίων και ανεκδότων φωτογραφιών. Η έκδοση έχει δωρηθεί στην «Ηπειρωτική Έταιρεία» και οι εισπράξεις από την πώληση των αντιτύπων πηγαίνουν για την ανάπτυξη του έργου της. Το βιβλίο σε πολυτελή εμφάνιση έχει διατιμηθεί σε 1000 δρχ.

ΑΛΛΟΤΙΝΑ ΚΙ ΑΞΕΧΑΣΤΑ

Το βιβλίο του κ. Γιώργου Κούντουρου είναι μια προσφορά στην Ήπειρο και τη Θεσπρωτία. Θα το χαρεί ο Ήπειρώτης αναγνώστης γιατί θα βρει μνήμες δικές του. Σε κάθε σελίδα του θα αναγνωρίσει το δικό του είδωλο.

Το τύπωσε ο συγγραφέας με δική του δαπάνη και το χάρισε στην Έταιρεία. Έχει διατιμηθεί 300 δρ.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
 ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

ΑΡΙΘ. 66

ΓΙΩΡΓΟΥ Δ. ΚΟΥΝΤΟΥΡΟΥ

ΑΛΛΟΤΙΝΑ ΚΙ ΑΞΕΧΑΣΤΑ

(Η ΓΕΝΕΣΗ ΤΗΣ ΠΟΒΛΑΣ, ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΘΡΥΛΟΙ
 ΚΙ ΑΛΛΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ)

